

8 παρουσιάσεις δεκαετίες

Τιμητική εκδήλωση του ΤΕΕ
για τον Θ.Π. Τάσιον
(12 06 2009)

*Το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας οργάνωσε (στις 12.06.09, στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών)
εκδήλωση για να τιμήσει τα 80 χρόνια του καθηγητή Θ.Π. Τάσιου.
Το τεύχος αυτό περιλαμβάνει τις ομιλίες που παρουσιάστηκαν στην εκδήλωση.*

Ομιλητές

- Κ. Σέκερης, Πρώην Διευθύντριας Εθνικού
Ιδρύματος Ερευνών
Χαιρετισμός 1
- Γ. Αλαβάνος, Πρόεδρος ΤΕΕ 3
Δραστηριότητες Θ.Π.Τ. στο ΤΕΕ
- Κ. Μουτζούρης, Πρύτανης ΕΜΠ 11
Προσφορά Θ.Π.Τ. στο ΕΜΠ
- Ε. Βιντζηλαίου, Αναπλ. Καθηγήτρια ΕΜΠ 19
Επιστημονική έρευνα και Κανονισμοί
- Π. Βέττας, Πολιτικός Μηχανικός 47
Μελετητική και κατασκευαστική δραστηριότητα
- Γ. Μπαμπινιώτης, Πρόεδρος 65
Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας,
Γλωσσικά πάρεργα
- Κ. Βουδούρης, Πρόεδρος 71
Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας,
Φιλοσοφικό έργο
- Κ. Παλυβού, Αναπλ. Καθηγήτρια ΑΠΘ 85
Δράσεις για την Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία
- G. Macchi, Καθηγητής Πολυτεχνείου Παβίας 111
International activities of T.P.T.
- Απόκριση Καθηγητή Θ. Π. Τάσιου 115
Προβολή της ταινίας των:
Θ.Π. Τάσιου, Γ. Πολόζου και Ν. Μήκα
“Δίοικτος για 1500 χρόνια”

Κ. Σέκερης

Πρώην Διευθυντής Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών

Ο Πρόεδρος του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών ήθελε να χαιρετίσει την ομήγυρη, να χαιρετίσει τον κύριο Τάσιο και την οικογένειά του, την Ρέα και τον αγαπητό βιολόγο υιό.

Δυστυχώς, δεν μπορεί να είναι εδώ μαζί μας ο Πρόεδρος, καθότι το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών αυτή την στιγμή υφίσταται ιατρική επέμβαση ακρωτηριασμού, για την οποία, ίσως, ακούσετε με άλλη ευκαιρία.

Σήμερα, έχουμε χαρά. Και ο κύριος Πρόεδρος εκφράζει όλη του την ευγνωμοσύνη για την παρουσία σας, και για την συμβολή του κ. Τάσιου στα δρώμενα της Ελλάδας.

Αν μου επιτρέπετε να προσθέσω και εγώ την δική μου προσωπική αγάπη. Γνωρίζομαστε όχι 80 χρόνια, αλλά το πολύ 76. Και μέσα σε αυτά τα χρόνια διδάχθηκα πάρα πολλά.

Διδάχθηκα ότι η ζωή είναι δημιουργία. Και αν υπάρχει ένα νόημα της ζωής είναι το να δημιουργείς. Και συγχρότως, να ξέρεις ότι είσαι φθαρτός.

Και ο κύριος Τάσιος (ο οποίος οπτικά θυμίζει Καστιλιάνο, που με λίγη φαντασία μπορεί να φτάσει κανείς και στον Δον Κιχώτη, γιατί η πορεία του κυρίου Τάσιου ήταν πραγματικά πορεία που είχε τον δονκιχωτισμό μέσα της) μας έμαθε πολλά πράγματα.

Μας έμαθε, μπορώ να το πω, με συγχωρείτε για την έκφραση, να μας κριτικάρει ο κύριος Τάσιος και να το ευχαριστιόμαστε αυτό.

Λοιπόν, εύχομαι στα επόμενα 10 χρόνια, Θεοδόση, να μας κριτικάρεις και να χαιρόμαστε, πράγματι.

Δραστηριότητες στο ΤΕΕ

Γ. Αλαβάνος

Πρόεδρος ΤΕΕ

Εγώ θα συνεχίσω στο ίδιο πνεύμα του κυρίου Σέκερη.

Σήμερα θα πούμε καλά λόγια για τον καθηγητή Θεοδόση Τάσιο. Αυτά που ακούγονται σε επικήδειους, όπως αυτός είπε στα “Νέα” χθες.

Σιγά, λοιπόν, μην την γλιτώσετε με μόνο 12 σελίδες σταδιοδρομίας σε τίτλους. Με μόνο 400 επιστημονικές δημοσιεύσεις και βιβλία.

Στο Τεχνικό Επιμελητήριο, πάντως, δεν σκοπεύουμε να σταματήσουμε τα Άπαντα Τάσιου με αυτόν τον τόμο που είδατε έξω, - μέχρι το 2008 - όπου περιλαμβάνονται αναλυτικά τα στοιχεία που μόλις αναφέρθηκαν.

Δεν έχει καμία χροιά πρεσβείων ηλικίας η σημερινή εκδήλωση και η έκδοση.

Θα πούμε λόγια που ταιριάζουν στην συμπλήρωση της τέταρτης 20ετίας. «Από όλη μου την ζωή προσπάθησα να φτιάξω μία πετρώδη νεότητα», γράφεται στο Μαρία Νεφέλη, και ο στίχος του αρμόζει κατ’ εξοχήν στον καθηγητή.

Προσβλέπουμε σε αυτόν σαν προς ένα από τα ριζοσπαστικότερα και μαχητικότερα στελέχη μας.

Για τα 60 του χρόνια, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο οργάνωσε το 1992 ένα σημαντικό διεθνές συμπόσιο. Ήταν τότε

Πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου, και έδωσε μία πολύ σημαντική και ενδιαφέρουσα ομιλία, ο Κώστας Λιάσκας.

Εμείς οργανώνουμε αυτή την εκδήλωση για τα 50 χρόνια αδιάλειπτης, από το 1960, παρουσίας του στις δραστηριότητες του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας.

Το πρώτο γραπτό κείμενό του στα Τεχνικά Χρονικά, δημοσιεύεται πολύ νωρίτερα, τον Φεβρουάριο του 1955 με την εργασία «*Πρακτικά Εφαρμογαί των Στατιστικών Τεστ εις την Εργαστηριακήν Έρευνα*».

Η πρώτη του παράγραφος αναφέρει:

Πάσα πληροφορία παρεχομένη υπό των πειραμάτων στηρίζεται επί περιορισμένον αριθμού δεδομένων, και τα συμπεράσματα του επιστήμονος δεν δύναται να εξαχθούν παρά μόνο επαγωγικώς, δηλαδή μετά τινός λογικής αυθαιρεσίας και μετά μικράς ή μεγάλης πιθανοφανείας.

Έτσι πρωτοεμφανίζεται στο Τεχνικό Επιμελητήριο ο Τάσιος, καταθέτοντας τα διαπιστευτήρια ενός ανθρώπου που αντιμετωπίζει τα σταθερότυπα με την λογική και την γλώσσα.

Αυτή η εισαγωγική σκέψη με διευκόλυνε στο να ξεπεράσω τον αρνητισμό απέναντι στο θέμα μου. Τι να επιλέξεις από ένα χείμαρρο προτάσεων και δράσεων και όταν η αποτίμηση της επιρροής είναι πολύ πέραν της προσωπικής παρουσίας και των γραπτών κειμένων.

Στο Τεχνικό Επιμελητήριο συνηθίζεται να λέγεται πως πίσω από κάθε πέτρα που σηκώνεις, και έχει κάποιο ειδικό δημιουργικό βάρος, κρύβεται ο Τάσιος.

Δεν έχει απόλυτη ισχύ αυτό: Δεν ισχύει μόνο για το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, όπως θα διαπιστώσουμε και στην συνέχεια- αλλά το πρόβλημα παραμένει.

Θα αναφέρω παραδείγματα από την πολύ πρόσφατη δραστηριότητά του στο Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας.

Σε ένα μήνα οργανώνουμε μία σειρά σεμιναρίων για τις πραγματογνωμοσύνες σε όλο το επιστημονικό τους φάσμα. Ως πρότυπο χρησιμοποιούμε την εργασία του Θεοδόση Τάσιου για τον προσδιορισμό ευθυνών που απορρέουν από τις αντισεισμικές μελέτες.

Προχθές, συναντήσαμε τον Υπουργό Δικαιοσύνης, τον κύριο Δένδια. Τα θέματα που του θέσαμε στηρίζονται στην λογική που διαπερνά τις μελέτες του Θεοδόση Τάσιου για την ποινικοποίηση του επαγγέλματος και την αλλαγή στο άρθρο 286 για την μη παραγραφή του αδικήματος του Μηχανικού, και μπορώ να εκφράσω πια την βεβαιότητά μου ότι αυτή θα αλλάξει-και οφείλεται στις σκέψεις του.

Ο άνθρωπος που έχει μιλήσει περισσότερο από οποιονδήποτε άλλον για την προσφορά του Μηχανικού, είναι και αυτός που μπορεί να πείσει για το πώς θα αποδοθεί το δικαιο σε περιπτώσεις ελέγχου για παραλείψεις στην εργασία του.

Τον προηγούμενο μήνα καταγράφηκαν στο Τεχνικό Επιμελητήριο με πληρότητα, νομική και τεχνική, υποχρεώσεις του επιβλέποντα, σύμφωνα με την σύμβαση που έχει ή υποκρύπτεται. Μέχρι τώρα υπήρχε μία σύγχυση για τις ευθύνες, από ποιες διατάξεις απορρέουν, για την ανεπαρκέστατη αμοιβή μπροστά σε ένα σύνολο απαιτήσεων και δεσμεύσεων νομικά, συνήθως άκυρων, αλλά απαιτητών ακόμη και σε δικαστήρια.

Αφετηρία της παρέμβασής μας η σχετική τεκμηρίωση από τον Θεοδόση Τάσιο.

Το ίδιο για τον προσδιορισμό των ευθυνών όλων όσοι τις

φέρουν στην δημιουργία ενός έργου. Δεν αναφέρομαι μόνο στο εντυπωσιακό έργο που παρήγαγε στο ΙΟΚ.

Ας θυμηθούμε ότι στην δεκαετία του 1960 ήταν Πρόεδρος της Επιτροπής για την Ασφάλεια των Εργαζομένων στο Τεχνικό Επιμελητήριο.

Από την προηγούμενη βδομάδα, στα διπλώματα αποφοίτησης του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου αναγράφεται ότι είναι ισοδύναμα με τα masters 5ετούς κύκλου σπουδών των ισοτίμων ευρωπαϊκών πανεπιστημίων. Το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο προχώρησε σε αυτή την αναγκαία αποκατάσταση δικαιοσύνης προς τους νέους αποφοίτους του, και το Τεχνικό Επιμελητήριο θα το διευρύνει προς τους παλαιούς, μόνο μετά την αναγκαία τεκμηρίωση που προέκυψε από ομάδα μελετητών, με επικεφαλής τον Θεοδόση Τάσιο.

Για τα εκπαιδευτικά θέματα, στο σύνολό τους, τα θέματα της οργάνωσης της γενικής και της ανώτατης τεχνικής παιδείας, τα προβλήματα της ανώτερης επαγγελματικής τεχνικής εκπαίδευσης, ο Θεοδόσης Τάσιος, από το 1963 ως σήμερα, λειτουργεί γνωμοδοτικά και συμβουλευτικά στο Τεχνικό Επιμελητήριο.

Σήμερα, στο Τεχνικό Επιμελητήριο έχουμε μια Διεύθυνση Διεθνών Σχέσεων - μετεξέλιξη ενός πυρήνα γραφείου Διεθνών Σχέσεων που ίδρυσε ο Θεοδόσης Τάσιος.

Ο ίδιος εκπροσώπησε το ΤΕΕ σε σημαντικούς διεθνείς οργανισμούς, όπως είναι η FEANI.

Συνέβαλε στο να έχει βαρύνοντα λόγο το Τεχνικό Επιμελητήριο για μεγάλο χρονικό διάστημα, αλλά και να διεκδικήσει τη συμμετοχή του σε δεκάδες πλέον διεθνείς οργανισμούς, όπου και εκπροσωπείται σήμερα.

Σε σχέση με την τεράστια συνεισφορά του στο Τεχνικό Επιμελητήριο στο ειδικότερο επιστημονικό του αντικείμενο θα αναφερθώ με τίτλους, μόνο, χωρίς κανένα σχόλιο, με χρονολογική σειρά ξεκινώντας, υπενθυμίζω, απ' το 1960.

- Σύνταξη ενημερωτικών βιβλιογραφικών δελτίων, για τα Τεχνικά Χρονικά.
- Πρόεδρος της ομάδας εργασίας για την σύνταξη τεχνικών προδιαγραφών σκυροδέματος ΤΕΕ, πολλές από τις οποίες έγιναν αργότερα πρότυπα του ΕΛΟΤ.
- Ίδρυση του Ελληνικού Τμήματος Σκυροδέματος και έναρξη του θεσμού των εθνικών επιστημονικών συνεδρίων του.
- Έναρξη του μεγάλο προγράμματος του Τεχνικού Επιμελητηρίου «Αντισεισμικότητα υφισταμένων κατασκευών».
- Προώθηση του προγράμματος του ΤΕΕ για την εθνική στρατηγική προσεισμικής ενίσχυσης υφισταμένων κτιρίων.

Πριν από 10 μόλις ημέρες, ο Υπουργός Εσωτερικών, ο κύριος Παυλόπουλος, καταρχήν συνηγόρησε σε μία σειρά δράσεων πιλοτικών επεμβάσεων σε υφιστάμενα δημόσια δημοτικά κτίρια, και νομοθετικών ρυθμίσεων που προτάθηκαν από τον Θεοδόση Τάσιο στο πλαίσιο της τρίτης φάσης του ΕΠΑΝΤΥΚ.

- Ίδρυση στο Τεχνικό Επιμελητήριο του Ελληνικού Τμήματος Αντισεισμικής Μηχανικής και πρώτος Πρόεδρος.
- Διεύρυνε τους ορίζοντες του Τεχνικού Επιμελητηρίου. Του πρόσφερε ένα πολύτιμο δώρο με την υπαγωγή σε αυτό της Εταιρείας Μελέτης Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας, (ΕΜΑΕΤ), με τα συνέδρια, τις εκδηλώσεις, τις εκθέσεις, τα ομοιώματα, τις ταινίες.

- Μας έδωσε ένα ισχυρό διαβατήριο για τις χώρες του εξωτερικού, αλλά και για τα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Είμαστε υπερήφανοι για όσες φορές και για τον τρόπο με τον οποίο ο Θεοδόσης Τάσιος εκπροσώπησε το Τεχνικό Επιμελητήριο στο εξωτερικό, σε συνέδρια, σε οργανώσεις, στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση.

Ακόμα και όταν σηκωνόταν και αποχωρούσε από τα στούντιο, δικαιώνοντας το κοινό αίσθημα, ή όταν προκαλούσε οργανωμένες αντιδράσεις υπουργών, αναλύοντας φαινόμενα στα οποία αποδίδουμε ένα μεγάλο μέρος της σημερινής κρίσης...

Αναφέρθηκα σε μέρος της συνεισφοράς του Θεοδόση Τάσιου στο ΤΕΕ Ενδεικτική ήταν η παράθεση. Περιορισμός ο αριθμός δεδομένων που δεν οδηγεί, όμως, σε πιθανοφάνεια, αλλά σε προσωπική εκτίμηση και βεβαιότητες που καταγράφονται στον πρόλογο στην έκδοση του Τεχνικού Επιμελητηρίου με τις οποίες και θα τελειώσω.

Ο καθηγητής Θεοδόσιος Τάσιος διατυπώνει δημόσιο λόγο για περισσότερο από 50 χρόνια και από περισσότερα του ενός βήματα. Από τις αίθουσες των αμφιθεάτρων, από τα επιστημονικά του συγγράμματα, από τις στήλες του ημερήσιου τύπου, για θέματα τεχνικά όσο για θέματα ποίησης και φιλοσοφίας, αλλά και με γενναίες παρεμβάσεις σε δύσκολα θέματα καυτής επικαιρότητας.

Έτσι, όλα τα μέλη του Τεχνικού Επιμελητηρίου κατά τον ένα ή τον άλλον τρόπο έχουμε υπάρξει μαθητές του. Και όσα μας δίδαξε είναι όντως πολλά.

Ο καθηγητής Τάσιος μας μεταδίδει ένα επιστημονικό ήθος που ανιχνεύει εκλεκτικές συγγένειες σε εκείνων των πρώτων φιλοσόφων της Ιωνίας.

Είναι το ήθος που δεν θέλει τον τεχνικό επιστήμονα αποχρωμαμένο και άξεστο των θαυμάτων. Ο τεχνικός επιστήμονας που μας προτείνει ο καθηγητής Τάσιος, έχοντας εφελτήριο τον θαυμασμό, με την αρχική σημασία της έκπληξης, της εκτίμησης και της μέθεξης, ερευνά και θεωρεί τους νόμους της ύλης ως νόμους ενός σύμπαντος του θαυμαστού κόσμου.

Όμως, για τον καθηγητή Τάσιο, η Τεχνολογία δεν είναι μόνο ένα μέσο για να εκπληροσώμαστε γόνιμα, να ερμηνεύσουμε και να συμπληρώνουμε την φύση. Η Τεχνολογία δεν είναι ένα λυχνάρι του Αλαντίν, χωρίς ιδεολογία και χωρίς κοινωνικό στίγμα αναφοράς.

Μας διδάσκει ότι ο τεχνικός επιστήμονας δεν πρέπει να είναι ένας ιδιωτεύων διανοούμενος. Η επιστημονική συσκευή της τεχνολογίας είναι μία παρακαταθήκη, όπου ο τεχνικός επιστήμονας οφείλει να συνεισφέρει στο κοινωνικό σύνολο. Γιατί αν δεν προαχθεί η παραγωγή και μέσα από αυτή και η οικονομική δικαιοσύνη, δεν προάγεται και η δημοκρατία.

Και εδώ, στην αντίληψη για τον κοινωνικό ρόλο του τεχνικού επιστήμονα, εντοπίζεται το σημαντικότερο, ίσως, κομμάτι της διδακτικής προσφοράς του καθηγητή Τάσιου.

Γιατί, πάνω από όλα, μας έμαθε ότι αναγκαίο όρο για την ευδόκιμη υπόσταση του τεχνικού επιστήμονα αποτελεί αυτό που ο ίδιος ήταν και είναι σταθερά και ακαταπόνητα όλα αυτά τα χρόνια. Πολίτης έτοιμος και αποφασισμένος για την πεμπουσία της δημοκρατίας. Έτοιμος, δηλαδή, και αποφασισμένος να μετέρχεται την όσωση της αγοράς, τον διάλογο, την αντιπαράθεση, την διακινδύνευση σε όλες της τις μορφές.

Και εγώ ελπίζω ότι στα 90 χρόνια του, (κι έχουμε δεσμευτεί γι' αυτό) θα είμαι στο ακροατήριο και θα σας ακούω.

Προσφορά του στο ΕΜΠ

Κ.Μουτζούρης

Πρότανης ΕΜΠ

Κύριε Καθηγητά και κυρία Τάσιου, διακεκριμένοι παριστάμενοι, καταρχήν θα εκφράσω την έκπληξή μου που γιορτάζουμε τα 80 χρόνια του καθηγητή μας, ενώ δεν είναι ο άνθρωπος 80 ετών. Σπεύσαμε λίγο, δεν ξέρω για ποιο λόγο, αλλά έστω και αυτό με αυτή την ευκαιρία θα πω αυτά που έχω να πω.

Και για να είμαι περισσότερο εμφαντικός και για να διατυπώσω καθαρά τι πιστεύω, δεν θα περιμένω, αφού πω όλη την ομιλία μου, να καταλήξω στο συμπέρασμά της. Θα πω στην αρχή το συμπέρασμα της ομιλίας μου και μετά θα αναπτύξω το σκεπτικό της.

Αυτό που έχω να πω είναι ότι ο καθηγητής Τάσιος λαμπρύνει με την υπέρ 45ετή παρουσία του και προσφορά του το Ίδρυμά μας, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Είμαστε υπερήφανοι που ο καθηγητής Τάσιος είναι στο Ίδρυμά μας, ήταν και είναι.

Τώρα θα πω γιατί είμαστε υπερήφανοι, και του το είπα από πριν.

Όλοι όσοι σπουδάσαμε ή θητεύουμε, υπηρετούμε σε αυτό το μεγάλο ίδρυμα της χώρας μας, ειλικρινά σας μιλάω, αισθανόμαστε μεγαλύτερη καταξίωση από την παρουσία του καθηγητή στο Ίδρυμα.

Δεν είναι λίγες οι φορές που έχω ακούσει να λένε: το Ίδρυμα που είσαι είναι αυτό που είναι καθηγητής ο Τάσιος. Προσδιορίζεται το Ίδρυμά μας από την παρουσία και διδασκαλία του καθηγητή Τασίου. Αυτό δεν είναι εύκολο πράγμα να συμβεί.

Ο νεαρός Σάκης (γιατί τώρα φέτος, με αυτή την ομιλία έμαθα ότι ονομαζόταν και Σάκης. Δεν θα μπορούσα ποτέ να φανταστώ τον Θεοδόση Τάσιο, τον θερβαντικό αυτό Τάσιο, ως Σάκη. Αλλά παρόλα αυτά απεκαλείτο Σάκης), ο νεαρός Σάκης μας ήρθε για πρώτη φορά στο Πολυτεχνείο σε δύσκολη περίοδο, το 1948, αφού θήτευσε στα προπανεπιστημιακά θρανία των Μεγάρων, όπου στα Μέγαρα μετατέθηκε ο πατέρας του από την Καστοριά.

Και είναι συγκινητικό να διαβάζει κανείς τι γράφει τώρα ο τότε Λυκειάρχης του στα Μέγαρα, ο μαθηματικός Ελευθέριος Σύρκος, που λες από αφοσίωση, και αυτός ακολούθησε από την Καστοριά, στο εκπαιδευτικό του έργο, την οικογένεια Τασίου στα Μέγαρα.

Γράφει ο Ελευθέριος Σύρκος: “το σπινθηροβόλο βλέμμα του μαρτυρούσε δίψα για μάθηση και γνώση, τότε. Το μυαλό και ο ψυχικός κόσμος του λειτουργούν σαν σε διαφορετικές διαστάσεις από τις συνηθισμένες. Είχα ενώπιόν μου στο Λύκειο όχι απλώς ένα άριστο μαθητή, αλλά μία ιδιοφυΐα”.

Σε ηλικία μόνο 34 ετών πρωτοεκλέγεται καθηγητής στο Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Αν σκεφτείτε τις συνθήκες τις κρατούσες τότε στο Μετσόβιο, που μπορεί να πει κανείς ότι ήταν γεροντοκρατία, εις ηλικία 34 ετών για να εκλεγεί νέος καθηγητής ήταν κάτι το ξεχωριστό - κάτι έδειχνε αυτό.

Και από τότε, το 1964, αρχίζει η καταγιστική δράση του στο Πολυτεχνείο και στον τεχνικό κόσμο και στην ελληνική κοι-

νωνία. Αφού είχε θητεύσει προηγουμένως στο Μετσόβιο επιδετία ως επιμελητής.

Δεν υπάρχει σημαντική επιτροπή στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο όπου ο Τάσιος να μην δούλεψε και να μην πρωτοστάτησε, να μην πρωταγωνίστησε.

Από την Σύγκλητο, από την Κοσμητεία, από τον Τομέα, από το Εργαστήριο του σκυροδέματος. Σε όλα αυτά και σε άλλα πολλά ο Τάσιος έβαλε το λιθάρι του και εμείς οι μεταγενέστεροι χτίσαμε, αν χτίσαμε, κάτι.

Δίδαξε σε τρεις σχολές μας. Ξεκίνησε από την Σχολή Τοπογράφων Μηχανικών, όταν πρωτοέγινε καθηγητής. Εν συνεχεία πέρασε στην «μητέρα» του, την Σχολή Πολιτικών Μηχανικών. Και επίσης δίδαξε στην Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών.

Οργάνωσε και διεύθυνε για πάνω από 30 χρόνια το Εργαστήριο του οπλισμένου σκυροδέματος. Την «μητέρα» εργαστηρίων των Πολιτικών Μηχανικών: Σκυρόδεμα.

Ορίστηκε επιβλέπων και μέλος συμβουλευτικών επιτροπών σε δεκάδες επιτυχώς ολοκληρωθεισών διδακτορικών διατριβών, τόσο στην χώρα μας όσο και στο εξωτερικό.

Τα ξένα πανεπιστήμια καλούσαν και καλούν τον Τάσιο να τον έχουν ως μέλος τριμελών επιτροπών ή πενταμελών για διδακτορικές διατριβές. Ανεβαίνει το κύρος διατριβής αν ο Τάσιος είναι μέλος της επιτροπής, πολύ περισσότερο αν είναι επιβλέπων.

Υπήρξε υπεύθυνος ή μέλος σε δεκάδες, δεκάδες ερευνητικά προγράμματα, τα πλείστα των οποίων ήταν ανταγωνιστικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ήταν υπεύθυνος ή μέλος, αλλά πάντα είναι υπεύθυνος.

Ακόμα και τώρα, σας ομολογώ, κάνω προσπάθεια να τον εμπλέκω σε προγράμματα του Πολυτεχνείου γιατί θεωρώ ότι θα προσδώσει κύρος πέραν του αποτελέσματος που θα είναι καλύτερο.

Έχει δει μαθητές του, και νομίζω για ένα δάσκαλο είναι πολύ σημαντικό αυτό, να στελεχώνουν σε βαθμίδες καθηγητών και διοικήσεως όλων των πανεπιστημίων και εδώ και έξω. Μαθητές του βρίσκεις παντού. Είναι σημαντικό αυτό. Οι επίγονοι.

Έχει συμμετάσχει ως Πρόεδρος ή προσκεκλημένος ομιλητής σε δεκάδες εκατοντάδες επιστημονικά συνέδρια του αντικείμενου του.

Έχει επλεγεί ως μέλος συντακτικών επιτροπών πολλών διεθνών και ελληνικών επιστημονικών συνεδρίων και περιοδικών περιωπής. Θα βρείτε το όνομά του στα περιοδικά περιωπής του χώρου του.

Λαμβάνει τιμητικές διακρίσεις από πλείστες επιστημονικές ενώσεις και έχει αναγορευθεί επίτιμος διδάκτωρ και καθηγητής από πολλά πανεπιστήμια του εσωτερικού και του εξωτερικού, στις τέσσερις γωνίες του κόσμου.

Θήτευσε ως εταίρος και Πρόεδρος στις μεγαλύτερες επιστημονικές ενώσεις των ΗΠΑ και της Ευρώπης.

Ελληνικές επιστημονικές ενώσεις (σκυροδέματος, εδαφομηχανικής, φιλοσοφίας) αμιλλώνται ποια θα τον εξασφαλίσει στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της ή ως Πρόεδρο.

Έχει διατελέσει ειδικός σύμβουλος και εμπειρογνώμων σε σημαντικότερες επιτροπές και αποστολές, τόσο των Ηνωμένων Εθνών όσο και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Επελέγη να αξιολογήσει πανεπιστήμια της αλλοδαπής, της Εσπερίας. Και το έκανε με επιτυχία. Και αυτό είναι πολύ σημαντικό για τους μηχανικούς.

Έχει τεράστια μελετητική και τεχνική δραστηριότητα τόσο όσο μελετητής, ως σύμβουλος, ως συντονιστής, ως εμπειρογνώμων. Από προσωπική εμπειρία ξέρω ότι οι πιο σημαντικές επιτροπές, τεχνικές στην χώρα μας, εγώ έγραφα έναν όρο εδώ, πιθανόν να είναι λίγο τραβηγμένος, αλλά έτσι είναι, διαγκωνίζονται να τον έχουν ως μέλος τους. Μπορεί να μην του αρέσει ο όρος «διαγκωνίζονται» αλλά αυτή είναι η αλήθεια.

Ακόμη και τώρα πρόσφατα, όταν θέλαμε να κάνουμε αυτό το μεγάλο βήμα να χορηγούμε στους φοιτητές μας την ισοτιμία των διπλωμάτων τους, που το κάναμε πριν από λίγες μέρες, με το master της κεντρικής Ευρώπης, σε αυτόν καταφύγαμε και αυτός επέλεξε μία ομάδα για να τεκμηριώσει αν αυτό που πάμε να κάνουμε όντως ερείδεται σε στερεές βάσεις. Εκείνος το τεκμηρίωσε και μας έκανε μία έκθεση, πάνω στην οποία πατήσαμε.

Το δημοσιευμένο επιστημονικό του έργο σε διεθνή και ελληνικά επιστημονικά περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων είναι εντυπωσιακότατο.

Μόνο το επιστημονικό, στον στενό χώρο, γιατί θα πάω και στον ευρύτερο χώρο στην συνέχεια, περιλαμβάνει άνω των 300 εργασιών. Είναι αριθμός φανταστικός.

Αλλά το κυρίαρχο στοιχείο του Τασιού δεν είναι αυτά που είπα και άλλα πολλά στον τεχνικό κόσμο. Είναι η καθολικότητά του, είναι ο Homo Universalis. Είναι το αρχέτυπο του Homo Universalis, πέραν του Homo Sapiens.

Δίνει διαλέξεις, συντονίζει, αρθρογραφεί, παρεμβαίνει σε θέματα φιλοσοφίας, τέχνης (έχω δει άρθρο του και να υπογράφει ως τεχνοκριτικός). Παιδείας, θρησκευολογίας, και πολλά-πολλά άλλα.

Είναι παγκοίμως γνωστός για τις επιδόσεις του. Υπάρχουν Έλληνες που δεν είναι Μηχανικοί, δεν είναι τεχνικοί, δεν ξέρουν τον τεχνικό κόσμο, και ξέρουν τον Τάσιο σαν παρουσίασή της Τέχνης. Έχω τύχει να ακούσω να λένε έτσι.

Έχει συγγράψει πάνω από 110 εργασίας σε θέματα τέτοια, επιστημονικές εργασίες. Και όπως είπα σε ημερίδα Ελλήνων, μη τεχνικών, είναι περισσότερο γνωστός τεχνοκριτικός, διανοητής, ως στοχαστής.

Έτσι προσπάθησα στις εφημερίδες των τριών τελευταίων ημερών, από την Κυριακή μέχρι τώρα να δω. Και τι βρήκα; Στις επιφυλλίδες του Βήματος «Τι τα θέμε τα μνημεία;» Αναιπτώσει γιατί τα θέλουμε τα μνημεία. Εδώ αναιπτώσει, στην Καθημερινή, τις ανεμογεννήτριες από την αισθητικούς και την αναισθησία σας. Είναι δύο άρθρα στις τελευταίες τρεις μέρες.

Διαβάζω τι γράφει στο Βήμα, και αυτό τον χαρακτηρίζει, κάνω copy list στο Βήμα: “η μονόχορδη λογοκρατούμενη αντίληψη για τον άνθρωπο ως ένα κατσοφιασμένο ον που ασχολείται μόνο με θέματα σοβαρά υποτιμά το αισθητικό ενέργημα και την επανεύρεση του μύχιου εαυτού μας μέσω της Τέχνης, κάθε στιγμή, μέρα και νύχτα. Αποτέλεσμα αυτής της υποτίμησης είναι ο ευνουχισμός του είναι, η υπονόμηση της ευτυχίας και ίσως και η αύξηση των νευρώσεων”.

Παλεύει ανάμεσα στην τεχνική και στα καλλιτεχνήματα και στα φιλοσοφήματα ο Τάσιος.

Ο ομιλών υπήρξε φοιτητής του στα θρανία. Και η γυναίκα του ομιλούντος υπήρξε φοιτήτριά του. Και αρκετές φορές έχουμε κάνει αναπαραστάσεις του σόου που έκανε. Έκανε σόου στο αμφιθέατρο. Πολλές φορές δεν πηγαίναμε σε μαθήματα στο Πολυτεχνείο. Πηγαίναμε να δούμε τον Τάσιο.

Για εμένα που ασχολούμαι με τα νερά, έκανε το πιο πεζό μάθημα το σκυρόδεμα. Όταν όμως έπρεπε έκανε απέλπιδες προσπάθειες να δικαιολογήσει κάτι περιεργούς συντελεστές σε τύπους 0,67 επί διατομή δια τάδε, και προσπαθούσε να εξηγήσει το 0,67 πώς προέκυπτε. Μας κατέπλησσε που μας το αποδείκνυε αλλά δεν έπαυε να υπάρχει και κάποιο σόου εκεί πέρα.

Κυρίες και κύριοι, όλα αυτά δεν θα ήταν δυνατά αν δεν υπήρχε η ωραία Ρέα δίπλα του. Η ωραία Ρέα είναι το alter ego, το απαραίτητο συμπλήρωμα του Τασίου και όλη η οικογένειά του. Αν δεν υπήρχε η Ρέα, δεν θα ήταν ο Θεοδόσης.

Αυτό έλειπε, να το έλεγα και να μην χαιρόσαστε. Το είπα για να χαρείτε.

Κυρίες και κύριοι, μετά από όλα αυτά, δικαιούμαι ως Πρότανης του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου να πω ότι είμαστε όλοι υπερήφανοι που ήμαστε μαθηταί του και που τον έχουμε στο Πολυτεχνείο. Ευχαριστώ.

Επιστημονική έρευνα και Κανονισμοί

Ε. Βιντζηλαίου

Ανπληρώτρια Καθηγήτρια ΕΜΠ

Κυρίες και κύριοι, είναι προφανώς εντελώς αδύνατο μέσα σε λίγα λεπτά να χωρέσει μία έστω και στοιχειώδης παρουσίαση του επιστημονικού έργου του καθηγητή Τάσιου, το οποίο συμποσούται σε ένα μεγάλο πλήθος βιβλίων, άρθρων σε περιοδικά και γενικών εισηγήσεων και σε συνέδρια, καθώς και εκατοντάδων ανακοινώσεων διαλέξεων.

Έτσι, λοιπόν, δεν θα πέσω στην παγίδα να προσπαθήσω να αναφέρω όλες του τις εργασίες. Αλλά θα προσπαθήσω να εντοπίσω εκείνα τα στοιχεία τα οποία, κατά την γνώμη μου, χαρακτηρίζουν το επιστημονικό έργο του Τάσιου.

Το πρώτο στοιχείο είναι ότι ο καθηγητής Τάσιος έχει ασχοληθεί και ασχολείται με ένα πολύ μεγάλο πλήθος και μία πολύ μεγάλη ποικιλία αντικειμένων -και μάλιστα σε πολλά από αυτά υπήρξε πρωτοπόρος. Ασχολήθηκε δηλαδή όταν διεθνώς η έρευνα δεν είχε προχωρήσει σε αυτά τα θέματα. (Σχ. 1)

Μερικά «απολογιστικά» στοιχεία για το διάστημα 1955-2009

Επιστημονικές περιοχές	Βιβλία ή κεφάλαια βιβλίων	Επιστημονικές Δημοσιεύσεις	
		Περιοδικά	Συνέδρια
Εδαφομηχανική	2	7	8
Τεχνολογία Σκυροδέματος	1	8	15
Θεωρία Ω.Σ. και Αντισεισμικής	15	40	105
Μηχανική τοιχοποιιών	3	3	27
Φιλοσοφία & Ιστορία Τεχνολ.	6	15	38
Παιδεία/Γλώσσα	2	6	21
Άλλα	1	1	3
Σύνολα	30	80	217
		327	

Σχήμα1

Έτσι, ήδη, στην δεκαετία του '50 τον βλέπουμε να ασχολείται με την χρήση των πρόσθετων στο σκυρόδεμα, με την τεχνολογία σκυροδέματος, όπως και με επιτόπου μή καταστρεπτικές μεθόδους.

Στην δεκαετία του '60 ασχολείται με την διάβρωση των χαλύβων προεντάσεως, με θέματα εδαφομηχανικής και θεμελιώσεων, όπως επίσης και με την βαριά προκατασκευή. (Σχ. 2)

Ένας ατελής κατάλογος θεμάτων έρευνας. Οι χρονολογίες πρώτης δημοσίευσης ανά αντικείμενο

ΧΡΗΣΗ ΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΣΤΟ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ	1958
ΕΠΙ ΤΟΠΟΥ ΜΗ ΚΑΤΑΣΤΡΕΠΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ	1960
ΔΙΑΒΡΩΣΗ ΧΑΛΥΒΩΝ ΠΡΟΕΝΤΑΣΕΩΣ	1962
ΠΑΣΣΑΛΟΙ ΥΠΟ ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	1963
ΠΡΟΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	1968
Αντοχή και παραμορφωσιμότητα άμμων	1973
Συνδέσεις προκατασκευασμένων τοιχωμάτων	1973

Σχήμα 2

Η ενασχόλησή του με θέματα της σεισμικής συμπεριφοράς και του σχεδιασμού των κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα, τοποθετείται στις αρχές και στα μέσα της δεκαετίας του '70, δηλαδή 10 χρόνια τουλάχιστον πριν από την πρώτη μεγάλη ριζική βελτίωση του αντισεισμικού μας κανονισμού για την οποία είναι ένας από τους κύριους, αν όχι ο κύριος υπεύθυνος.

Την ίδια εποχή τοποθετείται και η έναρξη της ενασχόλησής του με θέματα μνημείων και ιστορικών οικισμών, ενώ από εκεί και μετά έχουμε μία συστηματική ερευνητική δραστηριότητά του σε θέματα που σχετίζονται με την σεισμική συμπεριφορά των κατασκευών, πράγμα απολύτως λογικό για την Χώρα μας, και μάλιστα σε θέματα καίρια για αυτή την σεισμική συμπεριφορά, όπως οι κόμβοι πλαισίων,

η συνάφεια χάλυβα και σκυροδέματος, η μηχανική των επισκευών. Όπως και η μεταφορά δυνάμεων κατά μήκος διεπιφανειών οπλισμένου σκυροδέματος. (Σχ. 3)

ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ Ω.Σ. ΥΠΟ ΣΕΙΣΜΙΚΗ ΕΝΤΑΣΗ	1975
ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΕΠΙΣΚΕΥΑΣΜΕΝΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	1975
Δοκιμαστικές φορτίσεις πλακών	1975
Ρεολογία νωπού σκυροδέματος,	1976
ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΜΑΡΜΑΡΟΥ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ	1976
ΚΟΜΒΟΙ ΠΛΑΙΣΙΩΝ	1977
ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΧΑΛΥΒΑ-ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΟΣ ΥΠΟ ΑΝΑΚΥΚΛΙΖΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	1979
Η ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΕΥΗΣ ΥΠΟΣΤΥΛΩΜΑΤΩΝ ΜΕΣΩ ΜΑΝΔΥΩΝ	1981

Σχήμα 3

Επίσης ασχολείται, την ίδια περίπου εποχή, στην δεκαετία του '80, με το άλλο μεγάλο θέμα των κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα, που είναι οι περιβαλλοντικές δράσεις και η ανθεκτικότητα σε διάρκεια. Όπως επίσης και με την συμπεριφορά του οπλισμένου σκυροδέματος υπό πυρκαγιά.

Ενώ συνεχίζει να ασχολείται με καίρια θέματα της συμπεριφοράς σε σεισμό, όπως είναι τα κοντά υποστυλώματα, τα τοιχώματα οπλισμένου σκυροδέματος υπό σεισμό, η πλαστιμότητα του σκυροδέματος, η συμπεριφορά πλαισίων με τοίχους πληρώσεως κλπ. (Σχ. 4)

Παθολογία τοιχοποιιών,	1981
ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ ΔΙΕΠΙΦΑΝΕΙΩΝ Ω.Σ.	1981
Σχεδιασμός βάσει δοκιμών	1983
ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΒΛΑΒΩΝ ΑΠΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΛΛΟΙΩΣΕΙΣ	1983
ΤΟ Ω.Σ. ΥΠΟ ΠΥΡΚΑΓΙΑ	1983
ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΟΝΤΩΝ ΥΠΟΣΤΥΛΩΜΑΤΩΝ	1983
ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΙΧΩΜΑΤΩΝ Ω.Σ. ΥΠΟ ΣΕΙΣΜΟ	1983
ΠΛΑΣΤΙΜΟΤΗΤΑ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΟΣ	1984
ΣΕΙΣΜΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΜΕ ΤΟΙΧΟΥΣ ΠΛΗΡΩΣΕΩΣ	1984

Σχήμα 4

Την ίδια εκείνη εποχή δραστηριοποιείται πάρα πολύ έντονα και στον άλλον τομέα, τον τομέα των τοιχοποιιών, άοπλων και οπλισμένων, σύγχρονων και παλαιών, και επομένως και με τα θέματα των μνημείων και των ιστορικών οικισμών.

Άλλο ένα αντικείμενο είναι οι ολόσωμες μετακινήσεις ιστορικών κτιρίων, και βέβαια μία μεγάλη κατηγορία εργασιών που σχετίζονται με τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη υλικών κατάλληλων για επεμβάσεις σε μνημεία και ιστορικές κατασκευές, όπως επίσης και με τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας από απόψεως μηχανικής αυτών των επεμβάσεων. (Σχ. 5)

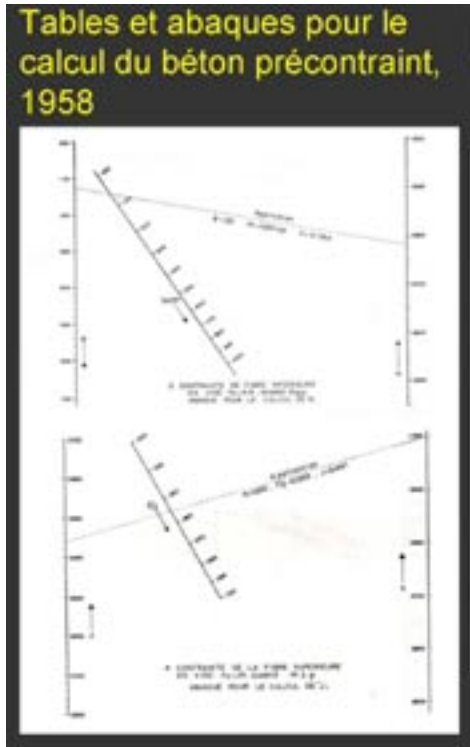
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΑΟΠΛΗΣ ΚΑΙ ΩΠΛΙΣΜΕΝΗΣ ΤΟΙΧΟΠΟΙΙΑΣ	1984
ΔΟΜΗΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ	1986
ΔΙΑΣΤΑΣΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΕ ΤΟΙΧΟΠΟΙΙΕΣ ΧΑΜΗΛΗΣ ΑΝΤΟΧΗΣ	1986
Ποσοτική εκτίμηση του δείκτη συμπεριφοράς κατασκευών από Ω.Σ.,	1987
ΟΛΟΣΩΜΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ	1987
Επί τόπου μέτρηση της αντοχής κονιαμάτων,	1989
Πλαστιμότητα υποστυλωμάτων Ω.Σ.	1990
ΔΙΕΙΣΔΥΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΝΕΜΑΤΩΝ	1990
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΤΟΙΧΟΠΟΙΙΩΝ ΜΕΣΩ ΕΝΕΜΑΤΩΝ	1990

Σχήμα 5

Και μόνο αυτή η απλή αναφορά θεμάτων, μας δείχνει πόσο ο Τάσιος είναι πάντοτε ενημερωμένος στα θέματα τα οποία έχει ανάγκη η πράξη, είτε στον ελληνικό χώρο είτε και στον διεθνή. Και αυτό σε συνδυασμό με τον τρόπο δουλειάς του, στον οποίο θα αναφερθώ με λίγα λόγια εν συνεχεία, νομίζω ότι χαρακτηρίζει όλη του την επιστημονική δραστηριότητα.

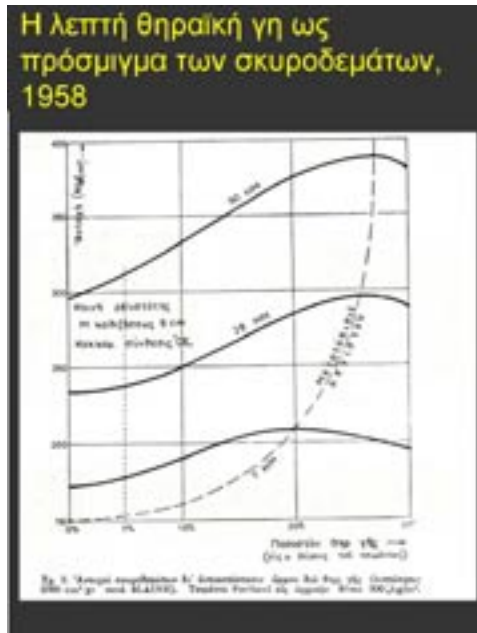
Πριν να περάσω στον τρόπο της δουλειάς του, θα ήθελα να αναφέρω μερικές από τις εργασίες του. Υποχρεωτικώς η έλλειψη του χρόνου θα με κάνει να κάνω μερικά άλματα. Απλώς για να φανούν μερικές εργασίες του, οι οποίες είτε έγιναν πολύ νωρίς και επομένως ήταν πρωτοποριακές, είτε και οδήγησαν σε προσομοιώματα σχεδιασμού τα οποία έχουν ενσωματωθεί σε ελληνικούς και σε διεθνείς κανονισμούς.

Έτσι, ας ξεκινήσουμε από το 1958, πολύ μετά από την πρώτη εφαρμογή προενταμένου σκυροδέματος στην Ελλάδα, του οποίου η πρώτη εφαρμογή στη Χώρα μας Ιδιδუმες γέφυρεςΚηφισού) έγινε από τον Τάσιο. (Σχήμα 6)

Σχήμα 6

Την ίδια εποχή, δεδομένης της μεγάλης οικονομικής σημασίας για την Χώρα, διερευνάται συστηματικά μέσω δοκιμών η επιρροή της Θηραϊκής γης στις φυσικές και στις μηχανικές ιδιότητες του σκυροδέματος. (Σχήμα 7)

Σχήμα 7

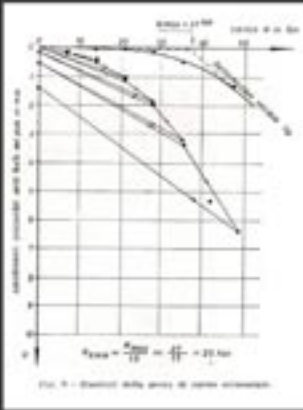
Έχουμε εργασίες για την συμπεριφορά των πασσάλων υπό οριζόντιες δράσεις. (Σχ. 8)

Έχουμε την ανάπτυξη μίας επιτόπου μεθόδου, έμμεσης μεθόδου μη καταστρεπτικής για την εκτίμηση των μηχανικών χαρακτηριστικών του σκυροδέματος. Η εξόλκευση του ήλου, μία μέθοδος που όλοι ξέρουμε ότι εδώ και πολλά χρόνια είναι μία πρότυπη μέθοδος που χρησιμοποιείται τρεχόντως. (Σχ.9)

Έχουμε μία μεγάλη κατηγορία εργασιών, όπως είπα και προηγουμένως, που σχετίζεται με την πειραματική και την αναλυτική διερεύνηση του μηχανισμού της συνάφειας μεταξύ χάλυβα και σκυροδέματος, που όπως ξέρουμε είναι και η προϋπόθεση για την λειτουργία αυτού του υλικού. (Σχ.10)

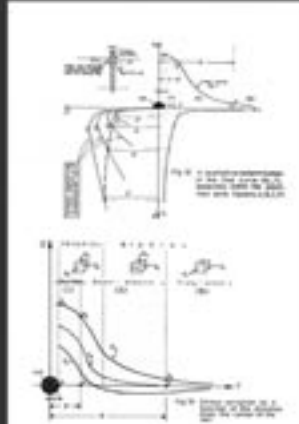

Comportamento di un palo di fondazione sotto l'azione di carichi verticali ed orizzontali, 1963

Σχήμα 8

Νέα έμμεσος μέθοδος προσδιορισμού αντοχής σκυροδέματος δι' εξολκεύσεως ήλου, 1968 (με Κ.Δεμίρη)

Σχήμα 9

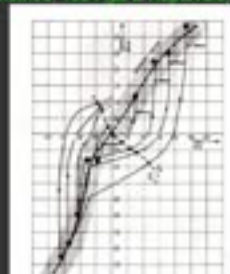
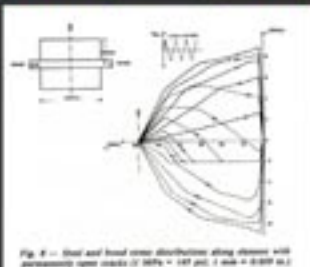
Mechanical behaviour of repaired RC structures, 1975 (μτ Βασιλείου και Γιάννη)

Mechanical behaviour of large RC panels joints under dynamic loading, 1975 (μτ Σ.Τσοικανίδ)

Bond between concrete and steel under cyclic loading, 1979

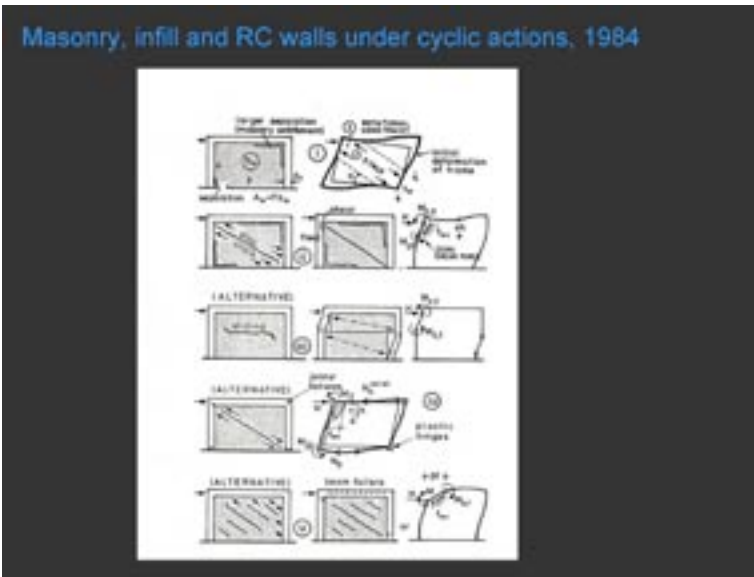
Analytical studies on RC members under cyclic loading based on bond stress-slip relationship, 1981 (μτ Π.Γιαννιόπουλο) και

Local bond-slip relationship by means of moiré method, 1984 (μτ Ε.Κορωναίου)

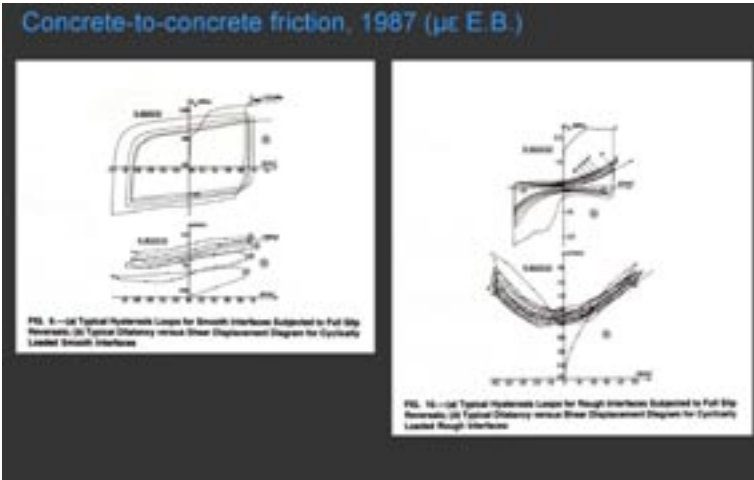
Σχήμα 10

Στα μέσα της δεκαετίας του '80, μία εργασία του καθηγητή Τάσιος αναφέρεται στην αλληλεπίδραση πλαισίων και τοίχων πληρώσεως και οδήγησε στην διατύπωση των σχετικών διατάξεων που ενσωματώθηκαν για πρώτη φορά στο πρώτο σχέδιο του ευρωκώδικα 8, του ευρωπαϊκού αντισεισμικού κανονισμού. (Σχ.11)

Σχήμα 11

Η συμπεριφορά των διεπιφανειών οπλισμένου σκυροδέματος, είτε πρόκειται για φυσικές ρωγμές, είτε πρόκειται για διεπιφάνειες σε επισκευασμένα ενισχυμένα στοιχεία, όπου αυτή η πειραματική και αναλυτική έρευνα οδήγησε σε προσομοιώματα που έχουν ενσωματωθεί στον πρότυπο κανονισμό του CEB και εν συνέχεια στους ευρωκώδικες και προσφάτως στον κανονισμό επεμβάσεων, ο οποίος συντάχθηκε με πρωτοβουλία του ΟΑΣΠ και βρίσκεται σε δημόσιο διάλογο. (Σχ. 12)

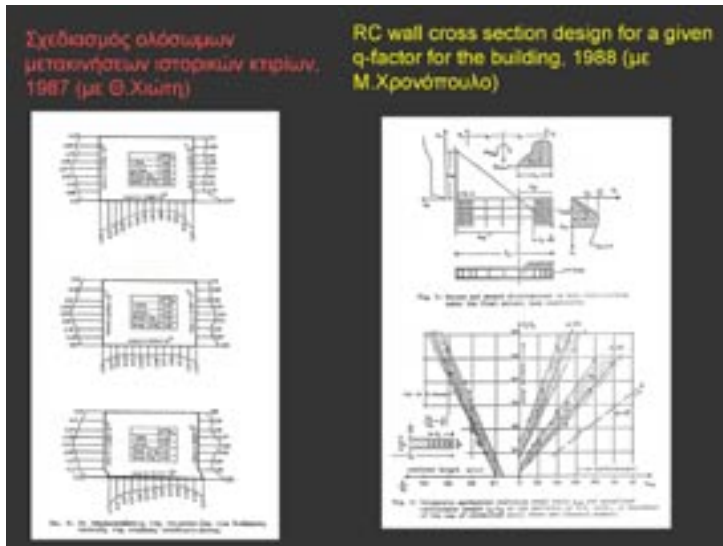
Σχήμα 12

Ο σχεδιασμός ολόσωμων μετακινήσεων ιστορικών κτιρίων, ένα θέμα που έγινε επίκαιρο με την κατασκευή μεγάλων έργων υποδομής στην χώρα μας.

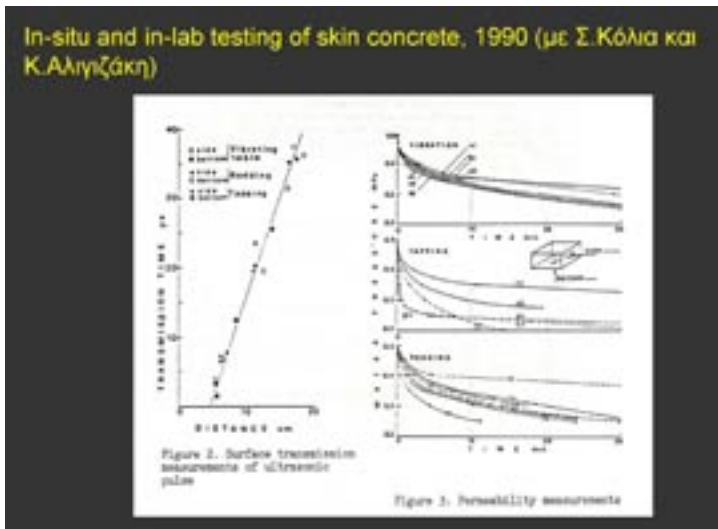
Η συμπεριφορά των τοιχωμάτων οπλισμένου σκυροδέματος έναντι σεισμού. Στοιχεία και αυτής της μελέτης βρίσκουμε στους εν ισχύ κανονισμούς μας. (Σχ. 13)

Τα θέματα της ανθεκτικότητας σε διάρκεια τα οποία οδήγησαν και στην συγγραφή ενός σημαντικού, νομίζω, βιβλίου. (Σχ. 14)

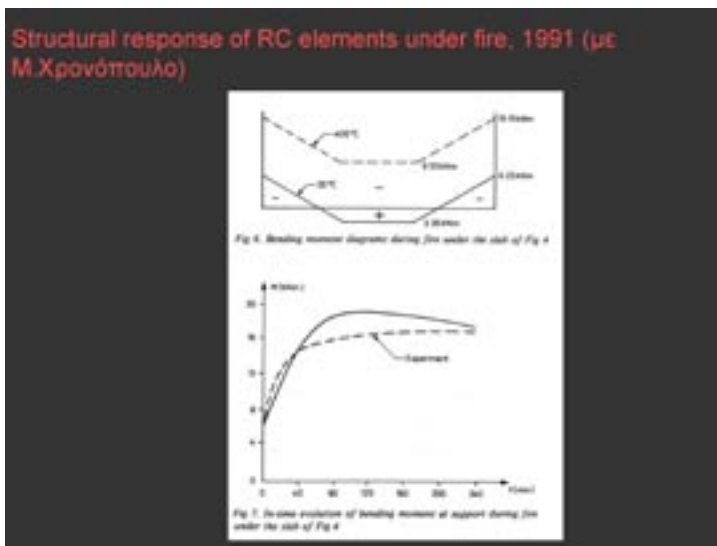
Τα θέματα της συμπεριφοράς του οπλισμένου σκυροδέματος και των κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα έναντι πυρκαγιάς, ένα θέμα που τότε που ασχολήθηκαν ο κύριος Τάσιος με τον κύριο Χρονόπουλο με αυτά τα θέματα, έμοιαζε εξωτικό. Δυστυχώς οι πυρκαγιές πριν από λίγα χρόνια με οδυνηρό τρόπο μας έδειξαν την μεγάλη σημασία του θέματος. (Σχ. 15)

Σχήμα 13

Σχήμα 14

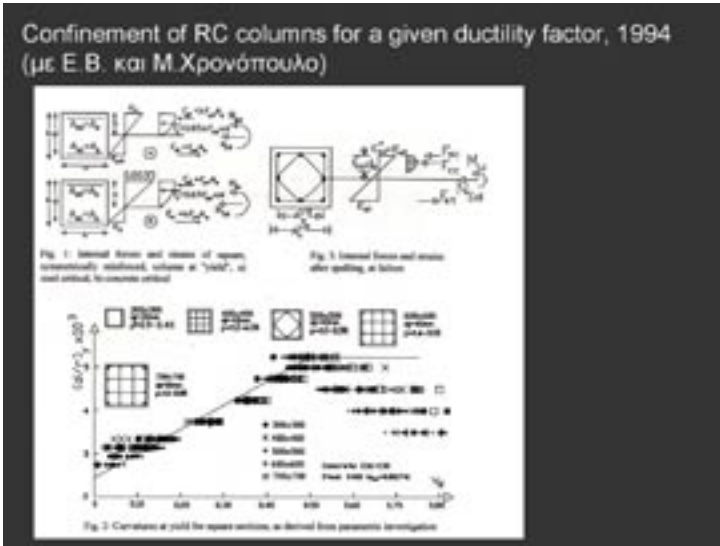

Σχήμα 15

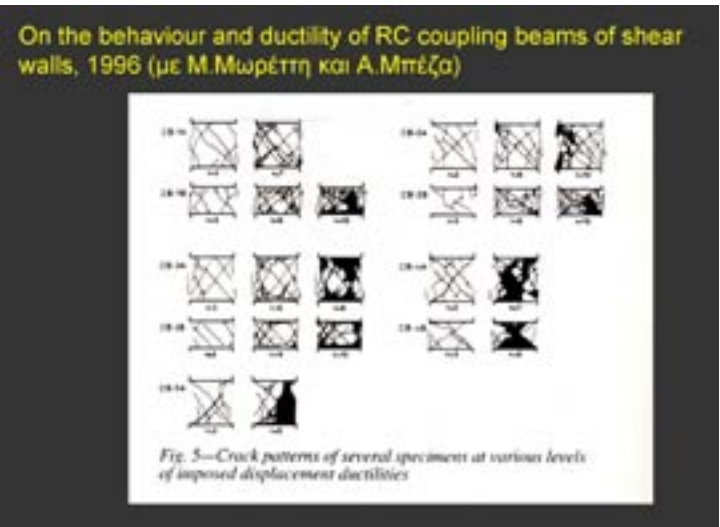
Επίσης πολύ σημαντικές, νομίζω, είναι οι εργασίες που σχετίζονται με την περισφιγξη του σκυροδέματος και την πλαστιμότητα, οι οποίες οδήγησαν σε ένα προσομοίωμα περισφιγξης το οποίο περιλαμβάνεται σε εθνικούς και διεθνείς κανονισμούς, όπως επίσης και στις διατάξεις για την όπλιση των υποστυλωμάτων που βρίσκουμε και στους δικούς μας κανονισμούς και στους ευρωπαϊκούς.

Η ενασχόληση με ερευνητική, αναλυτική και πειραματική με στοιχεία πολύ ευαίσθητα έναντι σεισμού, όπως είναι οι δοκοί συζεύξεως μεταξύ τοιχωμάτων και τα κοντά υποστυλώματα. (σχ. 16)

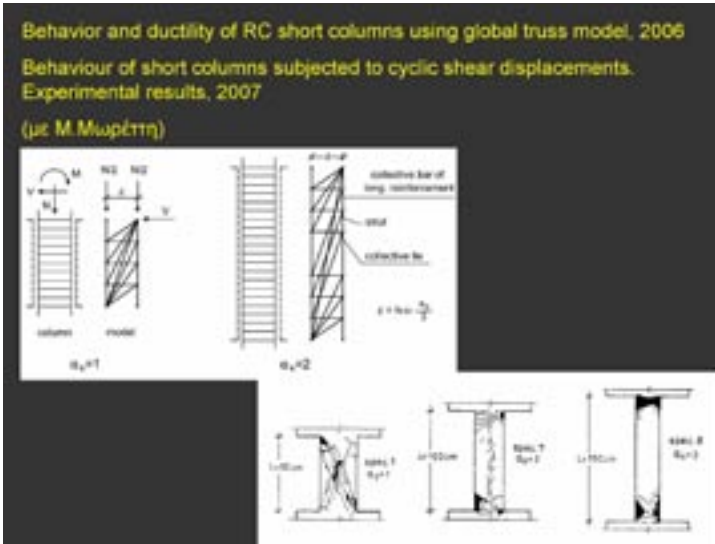
Ερευνητικές εργασίες οι οποίες, επίσης, έχουν οδηγήσει στην σύνταξη άρθρων προς ενσωμάτωση στον αντισεισμικό κανονισμό μας. (Σχ. 17)

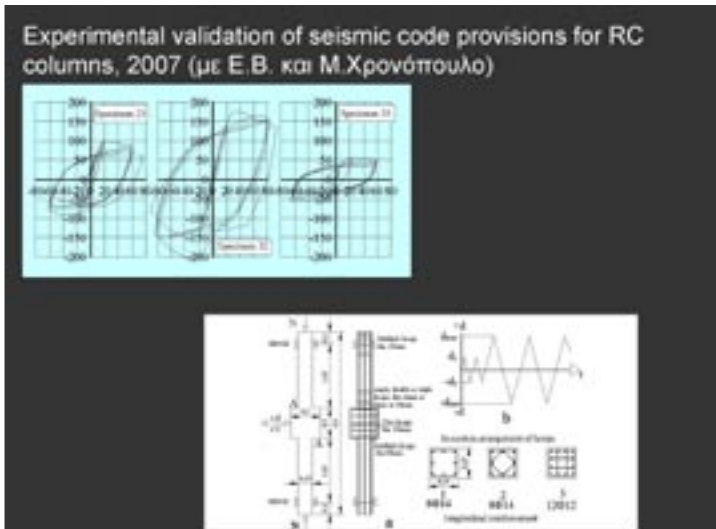
Σχήμα 16

Σχήμα 17

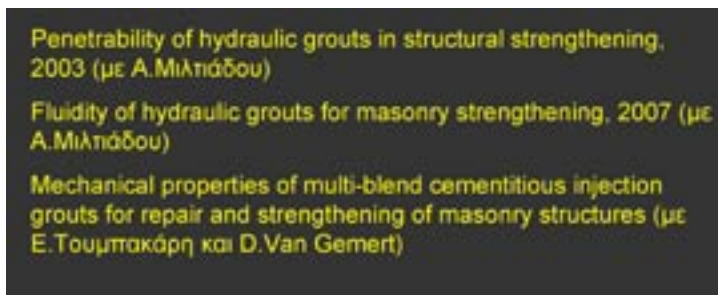
Σχήμα 18

Σχήμα 19

Μία συστηματική πειραματική έρευνα για τον έλεγχο της ορθότητας και της επάρκειας των σύγχρονων κανονισμών σε σχέση με την πλαστιμότητα των υποστυλωμάτων. (Σχ. 18, 19)

Και βεβαίως λυπούμαι που λόγω χρόνου θα έπρεπε να ανοίξω μία άλλη κατηγορία, που πάρα πολύ την αγαπώ, για τα ερευνητικά αντικείμενα που σχετίζονται με τις ιστορικές κατασκευές και τα μνημεία. (Σχ. 20) Αλλά αυτά ίσως για την επόμενη φορά, για την επόμενη τιμητική εκδήλωση.

Σχήμα 20

Θα πάρω τώρα λίγα λεπτά για να αναφερθώ στον τρόπο με τον οποίο ο Τάσιος δουλεύει, που θεωρώ ότι δίνει μεγάλη εμπέλεια και μεγάλο βάρος στις εργασίες που κάνει.

Ξεκινάμε με την επιλογή του θέματος, που βεβαίως αυτό επιλέγεται με βάση και το προσωπικό επιστημονικό ενδιαφέρον του καθενός μας, αλλά στην περίπτωση του Τάσιου η επιλογή βασίζεται στις ανάγκες της πράξης, της εφαρμογής, εθνικές και διεθνείς.

Εν συνεχεία τοποθετεί το πρόβλημα πηγαινόντας στην ουσία του θέματος, στην μηχανική του πράγματος και με αυτό τον τρόπο κάνει μία πρώτη προσομοίωση - όπως θα δούμε είναι πολύ τολμηρός σε αυτό και αποφασισμένος.

Και με αυτόν τον τρόπο μπορεί να εντοπίσει τις κύριες παραμέτρους και να οργανώσει επομένως και ένα επιτυχές πειραματικό πρόγραμμα, το οποίο δίνει στοιχεία για τον έλεγχο και την βαθμονόμηση των προσομοιωμάτων με στόχο να καταλήξουμε σε απλουστεύσεις εύλογες, σε καταστατικούς νόμους, σε προσομοιώματα σχεδιασμού τα οποία εντέλει θα ενσωματωμαθούν στους κανονισμούς ή και μέσω των μαθημάτων θα γίνουν κτήμα όλων των Μηχανικών με στόχο την βελτίωση της ποιότητας των κατασκευών μας.

Μιας και στον τίτλο της ομιλίας μου αναφέρονται και οι κανονισμοί, θα πω και εγώ μόνο δύο λόγια για μερικούς από τους κανονισμούς για τους οποίους μπορούμε να τον θεωρούμε υπεύθυνο. (Σχήμα 21)

Ο ΤΡΟΠΟΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ

- Η επιλογή του θέματος (επιστημονικό ενδιαφέρον, ανάγκες της Πράξης-εθνικές/διεθνείς)
- Τοποθέτηση του προβλήματος και εντόπιση των κύριων παραμέτρων: Κατ' αρχήν διερεύνηση/προσομοίωση.
- Σχεδιασμός και εκτέλεση πειραματικού έργου (διάταξη, παράμετροι και συνδυασμοί τους).
- Προσομοίωση, βαθμονόμηση με βάση τα πειραματικά αποτελέσματα, απλοποιήσεις
- Καταστατικοί νόμοι, προσομοιώματα σχεδιασμού, Κανονισμοί (ΕΚΩΣ/ΕΑΚ/ECs/CEB-FIP Model Code 90/ΚΑΝΕΠΕ/Ρυθμιστικό κείμενο για επεμβάσεις σε ιστορικά κτίρια/Λ.Αμερική/Αφρική/...)

Σχήμα 21

Είναι ο κανονισμός της μελέτης έργων από οπλισμένο σκυρόδεμα, εν ισχύι στην χώρα μας. Ο ελληνικός αντισησμικός κανονισμός. Ο πρότυπος κανονισμός του CEB FIP του 1990 που χρησίμευσε ως βάση για την σύνταξη των ευρωκωδίκων.

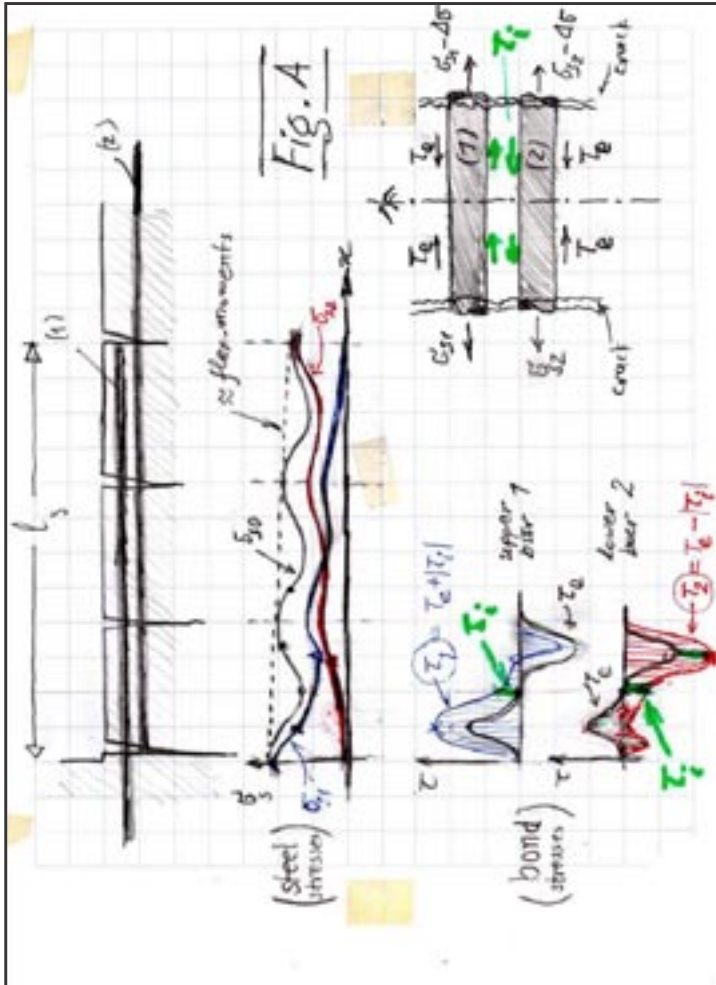
Έχουμε έτοιμο το τρίτο σχέδιο για δημόσιο διάλογο του κανονισμού των επεμβάσεων. Και ένα ρυθμιστικό κείμενο για επεμβάσεις σε ιστορικά κτίρια, που είναι σε πολύ προχωρημένο στάδιο. Όπως επίσης, από ό,τι ξέρω, και κανονισμοί για την Λατινική Αμερική και για την Αφρική, ενδεχομένως και άλλοι τους οποίους δεν γνωρίζω.

Ως προς τον τρόπο της δουλειάς, όλοι μας έχουμε διάφορα τέτοια σκιτσάκια (Σχ. 22) για το πώς ξεκινάει να σκέφτεται τα θέματα ο Τάσιος. Εδώ βλέπουμε το πώς συμπεριφέρεται ένα ανεπαρκές μάτισμα ράβδων διαμήκων σε ένα υποστυλώμα, όπου βλέπετε ότι έχουμε εδώ όλους τους μηχανισμούς που υπεισέρχονται, εντοπίζονται όλες οι παράμετροι από απόψεως Μηχανικής.

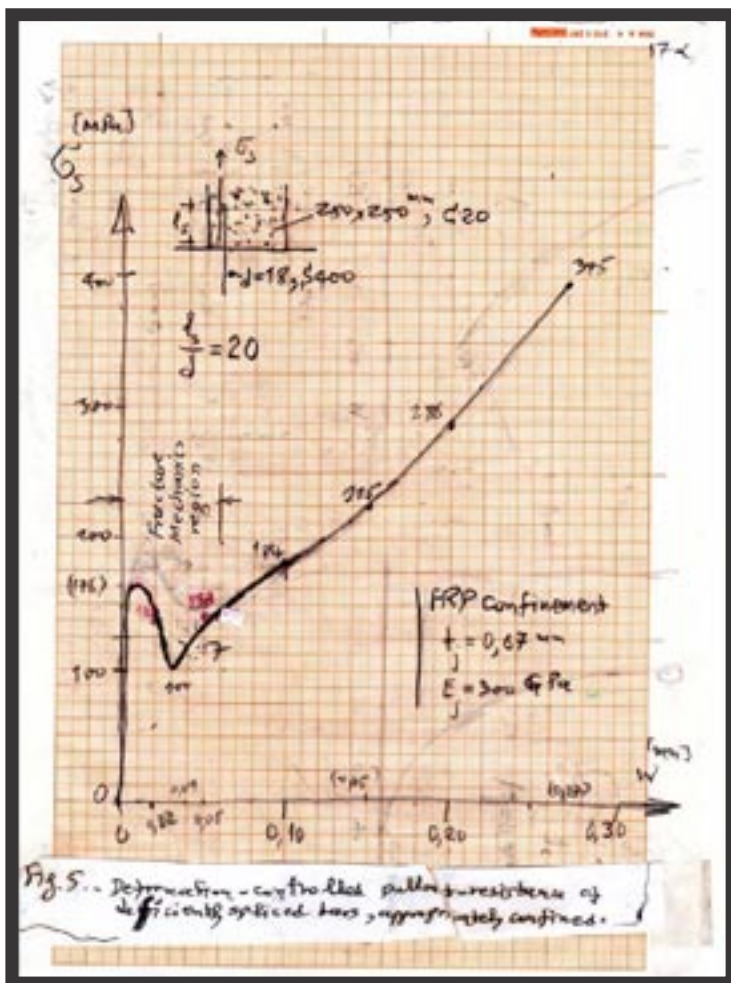
Και βέβαια, όπως έλεγα, είναι τολμηρός και αποφασισμένος. Δεν διστάζει να χαράξει ακόμα και ένα πλήρη νόμο συμπεριφοράς περιμένοντας εν συνεχεία το πείραμα να τον επαληθεύσει ή να τον διορθώσει. (Σχ. 23)

Η αλήθεια είναι ότι ακριβώς επειδή πηγαίνει στην ουσία των θεμάτων, το πείραμα τις περισσότερες φορές επαληθεύει (τουλάχιστον στον τρόπο με τον οποίο εξελίσσονται αυτές οι καμπύλες) τις αρχικές υποθέσεις του Τάσιου.

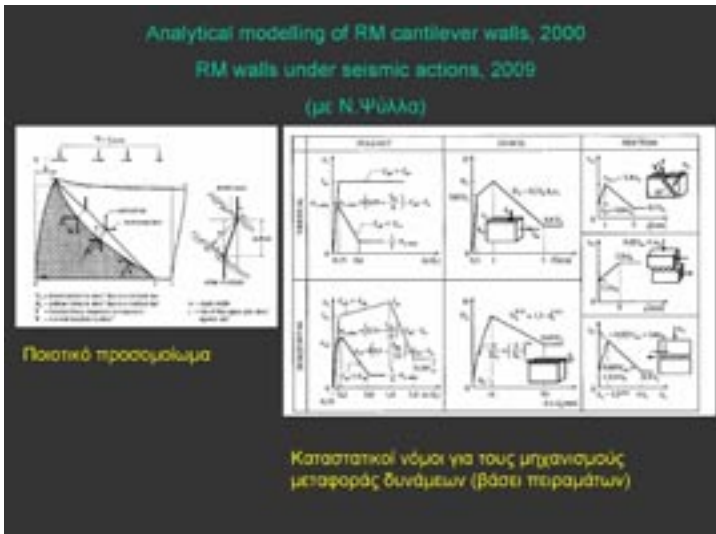
Παρά το γεγονός ότι είχα ετοιμάσει ένα συγκεκριμένο παράδειγμα (Σχ. 24, 25, 26) για να σας δείξω αυτόν τον τρόπο σκέψης, θα το ξεπεράσω, γιατί δεν έχουμε χρόνο και γιατί θέλω να κλείσω με κάτι που θεωρώ πάρα πολύ σημαντικό.

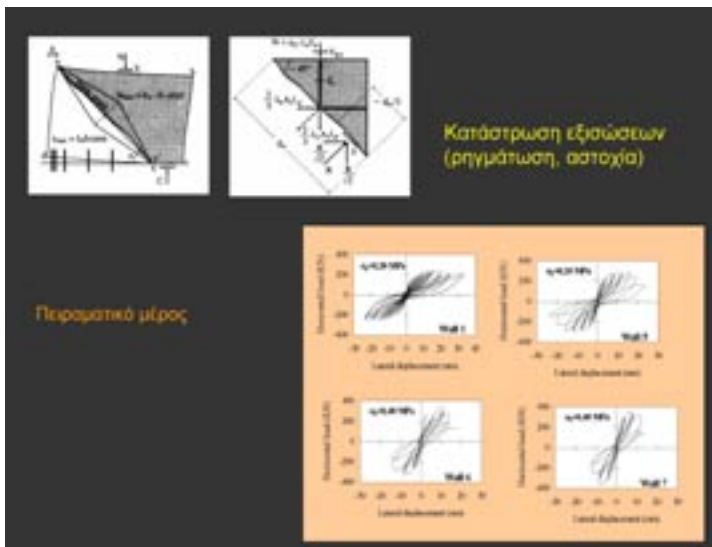
Σχήμα 22

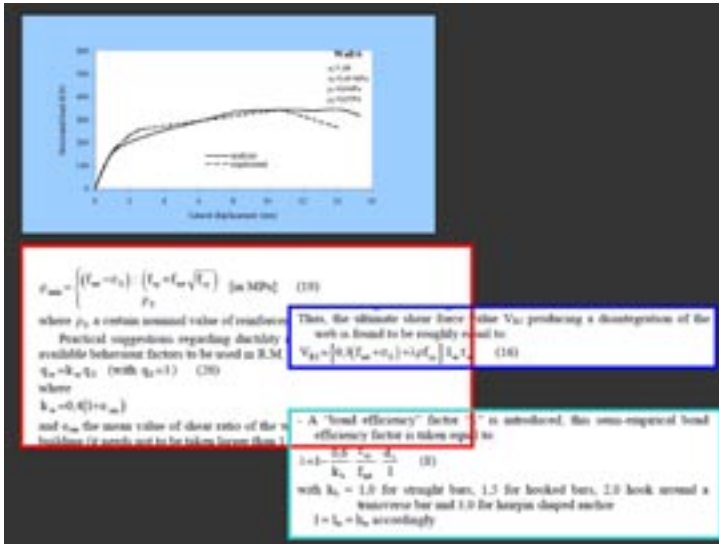
Σχήμα 23

Σχήμα 24

Σχήμα 25

Σχήμα 26

Δεν υπάρχει επιλογος σε αυτήν παρουσίαση γιατί η ζωή και η δουλειά συνεχίζεται. Έχω μερικές φωτογραφίες, είμαι βέβαιη, θα έχετε την λειπότητα όλοι σας να μην παρατηρήσετε πόσο νέοι ήμαστε σε εκείνη την πάνω αριστερά φωτογραφία. (Σχ. 27)

Θα έλεγα καλύτερα να κοιτάξουμε τα δροσερά φρέσκα πρόσωπα, στην φωτογραφία, (Σχ. 28) των φοιτητών που παρακολουθούν το μεταπτυχιακό μάθημα του Τάσιου, καθώς και την καλή ατμόσφαιρα, την φιλική διάθεση με φίλους Έλληνες και ξένους αγαπημένους. (Σχ. 29)

Δεν μπορώ, πριν τελειώσω, να μην αναφερθώ σε ένα στοιχείο της δραστηριότητας του καθηγητή Τάσιου που το θεωρώ ίσως, θα τολμούσα να πω και το πιο σημαντικό του. Και αυτό είναι το δασκαλίκι.

Σχήμα 27

Σχήμα 28

Σχήμα 29

Όλοι ξέρουμε ότι ο Τάσιος είναι ένας χαρισματικός δάσκαλος. Ξέρουμε, όπως έλεγε και ο κύριος Πρύτανης, ότι έχει και την παρουσία και την ηθοποιία, που είναι πολύτιμα στοιχεία για να ένα καλό μάθημα. Αλλά προφανώς δεν είναι μόνο αυτά.

Είναι η γνώση, η γνώση την οποία πάντοτε εμπλουτίζει, επεκτείνει και εμβαθύνει και πάντοτε σε σχέση με την πράξη, που είναι πολύτιμο για έναν Μηχανικό. Είναι η καλή προετοιμασία του, ακόμα και όταν έχει να διδάξει πολύ απλά θέματα, όπως παραδείγματος χάριν η κεντρική θλίψη τις παλιές εποχές. Η επιθυμία αυτή την γνώση να την μεταδώσει με τρόπο απλό αλλά και πλήρη. Δηλαδή χωρίς να κάνει έκπτωση στην επιστημονικότητα.

Ο ενθουσιασμός και η αγάπη του για τα αντικείμενα που διδάσκει. Η γενικότερη καλλιέργεια, η οποία εκτός του ότι κάνει το μάθημα μία βαθιά αισθητική απόλαυση, διδάσκει και ότι ο επιστήμονας πρέπει να είναι ένα πολύπλευρο ον.

Το χιούμορ, που χαλαρώνει την ατμόσφαιρα μίας έτσι και αλλιώς αυστηρής από την φύση της διδασκαλίας και φέρνει πιο κοντά τον δάσκαλο με τον μαθητή, συμβάλλοντας στην διαδικασία της μάθησης. Η συνέχεια και η συνέπεια στην διδασκαλία, πράγματα απλά, όπως το να είναι παρών κάθε φορά στο μάθημά του στην ώρα του, ακόμα και όταν οι διεθνείς υποχρεώσεις πύκνωσαν.

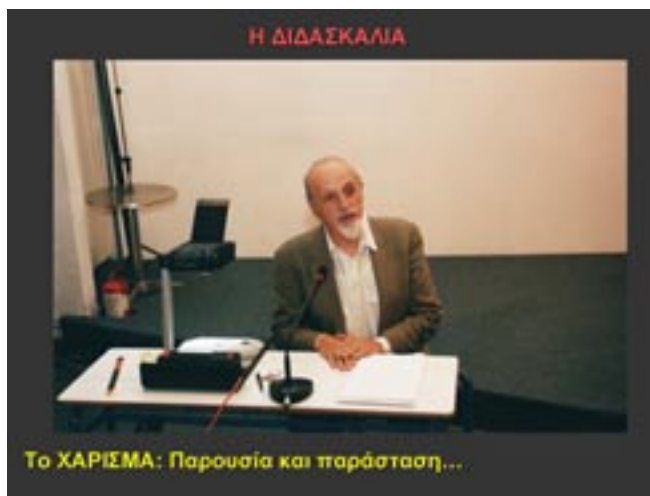
Ο σεβασμός προς τον διδασκόμενο αλλά και η σοβαρότητα και η αυστηρότητα, υψίστης σημασίας δίδαγμα και αυτό για τους νέους πολίτες.

Και βέβαια η καθημερινή διαθεσιμότητά του προς όλους.

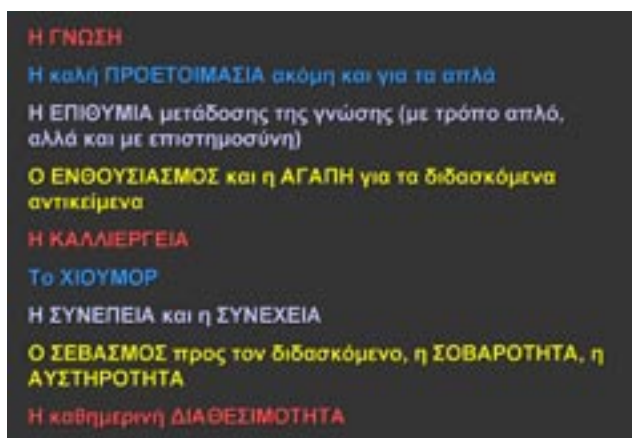
Και επειδή, όπως είδατε, έχω αποφύγει κάθε, ή προσπάθησα να αποφύγω κάθε προσωπική συναισθηματική αναφορά, θα ήθελα να τελειώσω με αυτές τις δύο σελίδες από

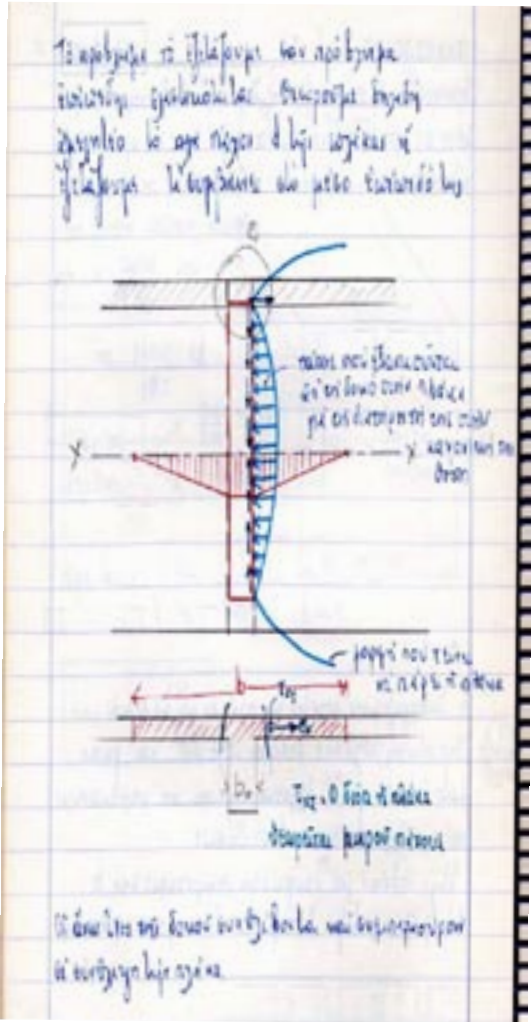
τις σημειώσεις που κρατούσα πριν από 30 τόσα χρόνια ως 4ετής φοιτήτρια στο μάθημα του σιδηροπαγούς σκυροδέματος του κυρίου Τάσιου.

Σχήμα 30

Σχήμα 31

Σχήμα 32

Σχήμα 33

Δάσκαλε, καλή συνέχεια.

Μελετητική και κατασκευαστική δραστηριότητα

Π. Βέττας
Πολιτικός Μηχανικός

Η σημερινή μέρα είναι για τον Τάσιο.

Θυμάμαι την πρώτη φορά που δέχθηκε τιμητική εκδήλωση, την είχε χαρακτηρίσει κάτι σαν μνημόσυνο εν ζωή. Έκτοτε έχουν γίνει πολλά και θα γίνουν ακόμα πολλά. Θα ήθελα να δω σήμερα τι έξυπνο θα βρει να πει και τί άλλο θα κρατήσει για τις επόμενες φορές.

Γιατί μιλάω εγώ σε αυτή την ιστορική αίθουσα; Για πολλούς λόγους. Γιατί τον πρωτογνώρισα το '60 σαν δάσκαλο, με προσέλαβε σαν βοηθό του το '66 και έκτοτε συνέχισε να με καθοδηγεί και να με συμβουλεύει - και τον ευχαριστώ για αυτό.

Του οφείλω πολλά αλλά δεν είναι για την παρουσία.

Ο Θεοδόσης Τάσιος παρότι είναι ένα τέρας τεχνολογίας, έχει μία φυσική άπωση σε θέματα καθημερινής τεχνολογίας. Δεν ξέρω αν ξέρετε ότι δεν του άρεσει να οδηγεί. Δοκίμασε μία φορά και δεν του άρεσε, και ίσως αυτό το συνδύαζε και με κάποιο ανέκδοτο που δεν θέλω να το πω τώρα.

Όμως, ξεκινώντας και επειδή η παρουσίαση χρησιμοποιεί το Power Point δεν μπορώ παρά να θυμηθώ ένα χαρακτηριστικό περιστατικό.

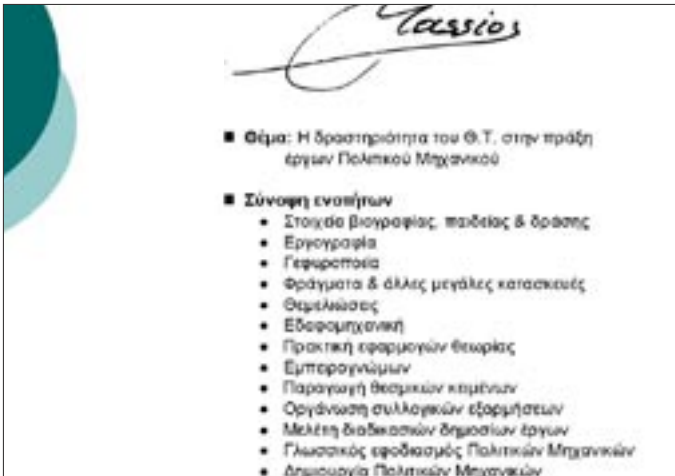
Ο Τάσιος για καιρό αντιστεκόταν στην παρουσία διαφα-

νειών, μέχρι που κάποια στιγμή του ετοίμασαν οι συνάδελφοί του, οι συνεργάτες του το υλικόσε Power Point του δείξανε και πώς να πληκτρολογεί ήρθε εκείνη η ώρα, ο Τάσιος ζέστανε το ακροατήριο, ετοίμαζαν οι άλλοι τα εργαλεία· ο Τάσιος έβλεπε κάποια αμηχανία, κάποιον ιδρώτα στα πρόσωπα: Τα μηχανήματα δεν δούλευαν.

Ο Τάσιος περίμενε λίγο ακόμα, και σε κάποια στιγμή ατάραχος αναφωνεί: θα σας πω το ηπειρώτικο ρητό ότι το καλύτερο τοσκάκι είναι αυτό που έχει θήκη για εφεδρικά σπέρτα.

Βγάζει από την τσάντα του παραδοσιακές διαφάνειες και συνεχίζει να μιλάει βγάζοντας όλο τον κόσμο από την απελπισία του τι θα κάνουν με την τεχνολογία η οποία δεν δούλεψε την ώρα που το ήθελε.

Δεν θα εκφωνήσω τις διαφάνειες. Θέλω να πω ότι ο Τάσιος γεννήθηκε το '30 από μία οικογένεια σφικτή, όχι πλούσια, αλλά μία καλή αστική λόγια οικογένεια. (Σχ. 1)

Σχήμα 1

Ο Σάκης, που είπες, κύριε Πρύτανη, ότι είναι για τους φίλους, έχει και δεύτερο όνομα, είναι Θεοδόσης και Ρήγας. Το αποκρύπτει. Αλλά το Ρήγας είναι όνομα και πράγμα. (Σχ. 2)

Η πρώτη του επαφή με τα πανεπιστήμια ήταν στο Μαθηματικό, το 1947, κάθισε ένα χρόνο, δεν του άρεσε. Εγώ λέω ότι δεν τον συγκινούσε το περιθώριο δράσης και πράξης που θα του έθετε. Την επόμενη χρονιά έδωσε στο Πολυτεχνείο, μπήκε πρώτος, και έγινε ο αγαπημένος των δασκάλων του και των συμφοιτητών του και της επιστήμης που είχε διαλέξει.

ΣΥΝΤΟΜΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

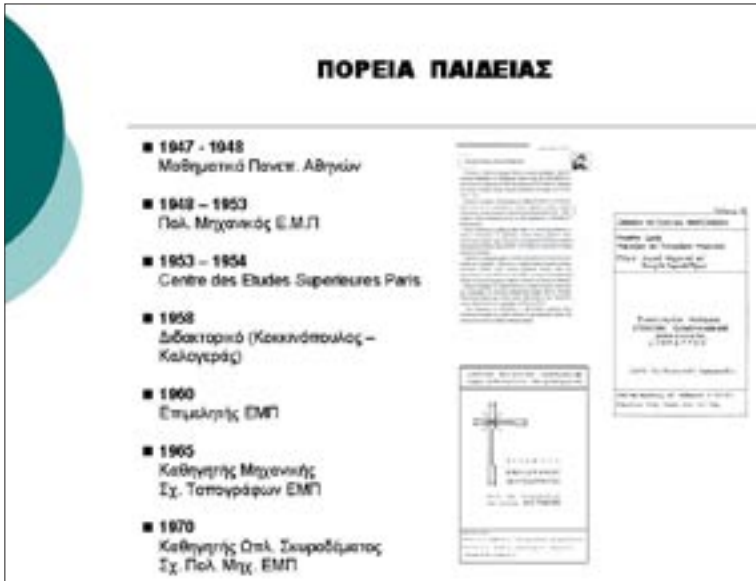
- Γεννήθηκε στην Καστοριά 22.01.1930
- Γονείς του ο Παναγιώτης και η Χρυσούλα
- Ονομάστηκε Θεοδόσης – Ρήγας
- Έχει μία αδελφή την Αρροδίτη
- Εύζυγος η Ρέα Ιωαννίδου

The slide also contains two photographs: one of a handwritten document with a portrait of a man, and another of two men in suits shaking hands.

Σχήμα 2

Το Πολυτεχνείο είναι το λίκνο του. Σε αυτό έδωσε τα πάντα. Όταν μπήκε είναι από τους λίγους που έγινε πλήρους και αποκλειστικής, στην κυριολεξία, απασχόλησης. Σε πολύ μεγάλο βαθμό το έκτισε με τα χέρια του. Και έχει δι-

κιο ο Πρύτανης να συνδέει το όνομα του Πολυτεχνείου με το όνομα του Τάσιου. (Σχ.3)

Σχήμα 3

Ξεκίνησε το επάγγελμα το 1954 αφού μεσολάβησε ενός έτους χρόνος στο Παρίσι για μετεκπαίδευση, έκανε δύο χρόνια θητεία και έστησε το περίφημο γραφείο Γεφυροποιίας και κατέστη ο κυριότερος, ο σοβαρότερος, ο σημαντικότερος γεφυροποιός της εποχής.

Το 1960 συναντήθηκε με την ΕΔΟΚ ΕΤΕΡ, έγινε βασικό της στέλεχος, σε ένα κατασκευαστικό πανεπιστήμιο εκείνης της εποχής, το οποίο σε μεγάλο βαθμό δημιούργησε και ακτινοβόλησε από τον Τάσιο. (Σχ. 4)

Ο Τάσιος είχε και έχει πολυochιδή δράση. Ασχολήθηκε- δεν ξέρω αν υπάρχει κάτι που να μην ασχολήθηκε. Μερικοί

του το καταλόγισαν σαν πλάτος, όμως σε κάθε τομέα έδωσε βάθος που λίγοι θα το είχαν δώσει.

ΠΟΡΕΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

- 1954 - 1956
Στρατιωτική θητεία
- 1956 - 1957
Ιδιώτης Μελετητής & Σύμβουλος
Υπ. Ναυτικών
- 1958 - 1961
Τεχνικό Γραφείο Γεωροποίας
- 1960 - 1967
Στέλεχος ΕΔΟΚ ΑΕ-ΕΤΕΡ ΑΕ
- 1961 - 1962
ΕΔΟΚ-ΕΤΕΡ ΓΕΩΤΕΧΝ. ΚΛΑΔΟΣ
Τεχν. Διεύθυνση
- 1963 - 1967
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΘΕΜΕΛΙΩΣΕΩΝ
Τεχν. Διεύθυνση
- 1966- 1967
ΓΕΩΠΕΡΟΥΝΑ ΕΜΕ
Τεχν. Διεύθυνση
- 1974 -
Εμπροσθημάτων
Συγγραφές

The slide also features a photograph of a group of men in suits, and three book covers: a blue one with a white title, a white one with a blue title, and a green one with a white title.

Σχήμα 4

Κυρίως ο Τάσιος υπήρξε και είναι Μηχανικός. Με προσανατολισμό και αφοσίωση την πράξη. Έγινε καθηγητής σε πολύ μεγάλο βαθμό γιατί υπήρξε Μηχανικός της πράξης. Η ιδιότητα του Μηχανικού φαίνεται ακόμα και σε κείμενά του διαφορετικά από το μηχανικό, ακόμα και σε θέματα φιλοσοφίας, ακόμη και σε θέματα δημοσιολογίας, ακόμη και σε θέματα Τέχνης, φαίνεται ότι είναι γραμμένα από Μηχανικό. Για αυτό και αποτελεί ινδαλμα των μηχανικών - και το αξίζει.

Οι γέφυρες που είναι το μεγάλο του αντικείμενο στην περίοδο '58 μέχρι και '63, έχουν να επιδείξουν θαυμαστά έργα.

Η γέφυρα του Αλφειού, (Σχ.6) η γέφυρα του Ευρίπου, (Σχ. 7) η γέφυρα της Κατοχής, η Άρτα, (Σχ. 8) η Σταυρούπολη, είναι έργα τα οποία ακόμα και σήμερα έχουν εξαιρετική δομή και τεχνική.

Κυριότατα όμως έχουν μία σύνθεση και μία εφαρμογή μεθόδων και συστημάτων τα οποία μονάχα ένας άνθρωπος ο οποίος μπορεί να συνθέσει, έχοντας γνώση σε επιμέρους λεπτομέρειες, μπορεί να το καταφέρει.

Εν συνεχεία ήρθε το μεγάλο κεφάλαιο που λέγεται θεμελιώσεις. Ξεκίνησε από ένα ας πούμε, παιχνίδι της εποχής, φτιάχνοντας ένα τμήμα γεωτεχνικού κλάδου στην ΕΔΟΚ, (Σχ. 9) το οποίο πολύ σύντομα έγινε μία ανεξάρτητη ειδική εταιρεία, ειδικών θεμελιώσεων, η Ελληνική Εταιρεία Θεμελιώσεων, μοναδικός φορέας, για εκείνη την εποχή, με εκπληκτική οργάνωση και εκπληκτικά επιτεύγματα. (Σχ. 10)

Σχήμα 5

ΓΕΦΥΡΟΠΟΙΙΑ (Χαρακτηριστικά Έργα του Θ.Π. Τάσιου)

1959 – 1961 ΓΕΦΥΡΑ ΑΛΕΞΙΟΥ

- Μιάτση Θ.Π. Τάσιος
- Ανάδοχος: ΕΔΟΚ ΑΕ
- Συντελεστής κατασκευής: Εργατοβίτηρας Ν. Χωϊνης
- Εργολογός: Χαι. Ρίζος Σιδηροδρομικός
- Επιβλέπων: Θ. Τάσιος
- 10 ανοίγματα x 40M – Ολικό μήκος 400M
- Προεπιλεγμένα υπερπυλωμένα δοκάρια
- Συνδυασμός οδοιπόρων & υδροπληθωφών
- Θεμελίωση επί παραλλήλων Φ150cm, βάθος 30m και ταμειονόσες σταθεροποίησης καλής

1961 ΓΕΦΥΡΑ ΚΑΤΟΧΗΣ

- Μιάτση Θ.Π. Τάσιος
- Εργολογός: ΕΔΟΚ - ΕΤΕΡ

Σχήμα 6

ΓΕΦΥΡΟΠΟΙΙΑ (Χαρακτηριστικά Έργα του Θ.Π. Τάσιου)

1963 – 1964 ΟΔΙΚΗ ΓΕΦΥΡΑ ΑΡΤΑΣ

- Μιάτση Θ.Π. Τάσιος
- Κατασκευή:
- Ανάδοχος:
- Προεπιλεγμένες δοκοί με έγχυτη πλάνα

1966 – 1967 ΓΕΦΥΡΑ ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΗΣ

- Κατασκευή: ΕΔΟΚ - ΕΤΕΡ
- Εργατοβίτηρας: Β. Καραζής
- Σιδηροδρομικός Κατασκευαστής: Θ.Π. Τάσιος
- Ολικό μήκος 2000M
- Θεμελίωση με έγχυτη διαφράγματα με μίσηση CELLA

Σχήμα 7

ΓΕΦΥΡΟΠΟΙΑ (Χαρακτηριστικά Έργα του Θ.Π. Τάσιου)

1960 – 1962 ΓΕΦΥΡΑ ΕΥΡΕΠΟΥ

- Ισπανία: Θ.Π. Τάσιος
- Μεξικό: Μελίτη Ε. Μελίτης
- Κατασκευή ΕΔΟΚ ΑΕ – ΒΙΟ ΑΕ
- Συντηρητικός κατασκευής Διεύθυνσης εργασιών Ν. Χουλής – Μχ. Αδώνης
- Εργοστάσιο Μον. Σερβίας
- Ανάγλυφο ΣΧ20-40M
- Μεταλλική κατασκευή
- Σχεδιαστικό σύστημα αναγόμενης γέφυρας

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗ ΓΕΦΥΡΑ

- Μελίτη Θ.Π. Τάσιος
- Κατασκευή
- Ανάγλυφο

Σχήμα 8

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΚΚΙΝΗΣΗ

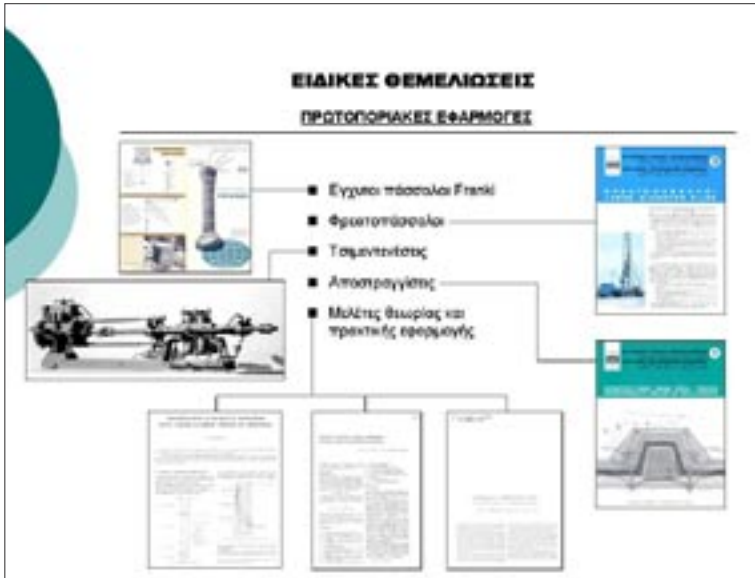
1961 ΕΔΟΚ - ΕΤΕΡ
ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΣ

1965 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΘΕΜΑΤΙΣΤΕΩΝ Α.Ε.

- Ο Θ. Τάσιος ήταν ο Τεχνικός Διευθ. έργων, αρχιτέκτονας και κατασκευστής των μονοδρόμων αυτών.
- Στην αρχή ήταν μόνο άνθρωποι (Θ. Τάσιος, Ο. Μόνας, Χ. Ρίζος), αργότερα προστέθηκαν Ε. Αλιβάνης, Ρ. Ιωαννίδου, Ε. Βασιλάκουλος κ.α.

Σχήμα 9

Σχήμα 10

Ο Θεόδωρος Τάσιος ήταν ο οργανωτής, η ψυχή, η καθοδήγηση της εταιρείας αυτής.

Χρησιμοποιήθηκαν μέθοδοι οι οποίες ακόμα και σήμερα είναι πρωτοποριακές. Χρησιμοποιήθηκαν μέσα τα οποία ήταν κάτι παραπάνω από μπροστά από την εποχή τους. Και διαμορφώθηκε ένα επιτελείο ειδικευμένων ανθρώπων, οι οποίοι έκαναν θαύματα ακόμα και σε πολύ δύσκολες συνθήκες.

Όμως, ο μεγάλος του έρωτας εκείνη την εποχή ήταν η Εδαφομηχανική. Ίσως γιατί η εδαφομηχανική συνδύαζε την Μηχανική με την Φυσικοχημεία, πράγμα το οποίο τον συνάρπαζε.

Δημιούργησε, πάλι μέσα στα πλαίσια της ΕΔΟΚ, μία ειδική

εταιρεία, την εταιρεία Γεωέρουνα, την οποία την έφτιαξε με τα χέρια του, την συνέθεσε, την καθοδήγησε, δεν υπήρχε δραστηριότητα που να μην είχε βγει από τα χεράκια του, από το ένα απλό έντυπο μέχρι μία δύσκολη μεθοδολογία. (Σχ. 11)

Σχήμα 11

Έφτιαξε ένα εκπληκτικό εργαστήριο. Σχεδίασε και κατασκεύασε πλωτά μέσα για να γίνονται εκείνη την εποχή θαλάσσιες γεωτρήσεις. Και ταυτόχρονα παρήγαγε επιστημονικά δημοσιεύματα τα οποία ήταν ταυτόχρονα καθοδήγηση για τους εργαζόμενους και ενημέρωση για τους τρίτους.

Εκτός από αυτά, ασχολήθηκε με τα μεγάλα έργα εκείνης της εποχής. Ήταν η εποχή των φραγμάτων. Ήταν σύμβουλος για το φράγμα Πηνειού. Συμμετείχε σαν σύμβουλος

στα φράγματα του Πολυφύτου, του Περδίκια. Ήταν ο κύριος σχεδιαστής και καθοδηγητής στην εκτέλεση δύσκολων τοιμεντενέσεων. (Σχ. 12) Και σφράγισε την δραστηριότητά του αυτή με εγχειρίδια.

Αυτό είναι ένα χειρόγραφο του Τάσιου. Δείτε το. Σε μισή σελίδα είναι συγκεντρωμένη γνώση, πυκνή διατύπωση, εμπειρικές συστάσεις. Δείτε αυτό τον τύπο κάτω: $Q=BD^2$, D είναι η διάμετρος σε ίντσες της αντλίας, Q είναι η παροχή σε κυβικά την ώρα.

Ο Τάσιος συνέχισε με πυκνότερη δραστηριότητα να είναι εμπειρογνώμων σε ένα τεράστιο πλήθος έργων, έργων σημαντικών, έργων πνοής. (Σχ. 13)

Και σε αυτή την δραστηριότητα χρησιμοποίησε και αξιοποίησε στο έπακρο μία τεχνική και μία μανία. Ο Τάσιος ήταν και είναι αρχιουργός. Δημιουργεί αρχείο, για κάθε θέμα που τον ενδιαφέρει φτιάχνει ένα φάκελο. Και εκεί μέσα ρίχνει ό,τι βρίσκει.

Τον έχω δει να διαμελίζει βιβλία και να ρίχνει μερικές σελίδες στον ένα φάκελο, μερικές σελίδες στον άλλο φάκελο. Με αυτό τον τρόπο δούλευε.

Ο Τάσιος παρήγαγε κανονισμούς. Η κυρία Βιτζηλαίου μίλησε για τους κανονισμούς. Εγώ εκείνο το οποίο θέλω να πω είναι ότι ο Τάσιος παρήγαγε κανονισμούς, έχοντας μεγάλο βασικό υπόβαθρο την τεχνική του εμπειρία της κατασκευής. (Σχ. 14)

Δεν ήταν ο θεωρητικός, που έγραφε, ήταν ο πρακτικός ο οποίος συνέγραφε. Δεν ήταν ο αφηρημένος επιστήμονας που δεν τον ενδιέφερε το οτιδήποτε θα γράψει, αλλά ήταν αυτός ο οποίος ήξερε ότι αυτό το οποίο θα γραφεί έπρεπε και να εφαρμόζεται. Σχ. 15

ΦΡΑΓΜΑΤΑ & ΑΛΛΕΣ ΜΕΓΑΛΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

<p>ΦΡΑΓΜΑΤΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Πηνειά Ηράκλειο ■ Άρδα ■ Πιρβίκα ■ Πολυφύτου 	<p>ΕΝΕΙΣΕΙΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Γέφυρα Αιγαίου ■ Φρ. Πηνειού ■ Γαφ. Στεφρούπολη <p>ΓΛΑΚΙΟΝ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Σελινόεις ■ Πολυφύτου ■ Αντικατάσταση Βενγυρίδας 	<p>ΣΤΡΑΤΗΓΕΙΕΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Μεγάλης επιφανειακής αντίδρασης ■ Υπόγειας αντίδρασης
--	---	--

Σχήμα 12

ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΩΝ Ενδεικτικές αναφορές

- Δορυμέτρως καθέκτης Στιρωτικό 500000
- Συμβούλος σε θέματα Γεωργίου Λιμένος, Κωφάρις, Βασιλείο, Άρδα, Πολυφύτου
- Συμβούλος στην επιλογή αποκατασκευής & αντήρασης πύλων τοβίτης γέφυρας Άρδας
- Επ. θέματα αποκατασκευής κοινόχρηστων & μελέτης τριτοβάθμιας Αργυρίου, Παναγιώτ, ΕΟΒ
- ΟΕΕ ΟΑ 181 & 192, επί της αποκατασκευής εσοκάκτιος & αντιστάθμισης αποκατασκευής υπηθ. Στεφρούς
- ΔΕΡΓΑ για ενεργειακές μονάδες κατασκευής
- Προμηθειολογία UNIDO, UNESCO
- Συμβούλος εξοπλισμού κατασκευής Μιλωνάκος
- Συμβούλος της ΑΤΤΙΚΗ ΜΕΤΡΟ ΑΕ
- Πρόεδρος δελτίου σχετικής Συμβούλων για φορέματα: Ελληνική Ένωση, Φοβάρη, Αποκαταμ

Σχήμα 13

Σχήμα 14

Σχήμα 15

Σε αυτή την δουλειά, που δεν την έκανε μόνος του, ανέδειξε το ταλέντο του να κινητοποιεί και να καθοδηγεί κόσμο. Πολύ κόσμο. Υπήρχαν περιπτώσεις στις οποίες κινητοποιήθηκαν 100 άτομα και αυτά τα καθοδηγούσε ο Τάσιος. (Σχ. 16)

Ασχολήθηκε τελευταία με τα δημόσια έργα. Την τελευταία δεκαετία. Τα περιστατικά είναι πάρα πολλά. Θα σας πω ένα για να γελάσουμε.

Σε μία φάση που υπήρχαν συντεχνιακές διεκδικήσεις από αυτές τις μικροδιεκδικήσεις που ένας προσπαθεί να πάρει από τον άλλο και ανθίσταται ο άλλος, ο Τάσιος είπε ότι οι βοθρατζήδες δεν μπορεί να γίνουν ποτέ μικροβιολόγοι απλώς και μόνο επειδή παίρνουν ακαθαρσίες στα χέρια τους.

Ασχολήθηκε τελευταία με τις τεχνικές προδιαγραφές. Ένα γιγαντιαίο εγχείρημα, το οποίο μακάρι να το συνεχίσει και να συνεχίζεται και να συνεχίζεται, γιατί είναι έργο πνοής και υποδομής για την Χώρα. (Σχ. 17)

Έχει υποσχεθεί ότι θα ασχοληθεί περαιτέρω με την **εξορθ** .....με αναλύσεων τιμών και με αναλυτικά τιμολόγια που και αυτό είναι αίτημα και μακάρι να μπορέσει να βρει τα μέσα να το κάνει.

Ο Τάσιος έχει δώσει πλήθος μεθόδων πρακτικής εφαρμογής θεωρητικών θεμάτων. Ο ήλος, το καρφί, οι ραδιογραφίες, η θηραϊκή γη, όλα αυτά έγιναν πρακτικές συνταγές για δράση. Ο Τάσιος οργάνωσε συλλογικές εξορμήσεις μεγάλης κλίμακας. (βλ. και Σχ. 16)

Τι να πρωτοθυμηθεί κανένας; Το Τμήμα Σκυροδέματος; Το Τμήμα Αντισεισμικής Μηχανικής; Το συνέδριο για τα δημόσια έργα; Το μεγάλο εγχείρημα της ενίσχυσης κατασκευών;

ΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΕΞΟΡΜΗΣΕΩΝ

Ενδεικτικά, λίγα, παραδείγματα

- **ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ / ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΒΟΛΗ & ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ**

Προεσκέπτες και συνθήκες ήταν ο ίδιος τους για την ίδρυση και ενεργή λειτουργία

  - Ελληνική Εταιρία Ερασιμών Σκυροδότημας
  - Ελληνικό Τμήμα Σκυροδότημας (ΤΕΕ)
  - Euro International Concrete Association
  - Réunion Internationale des Laboratoires et des Materiaux
  - Ελληνικό Τμήμα Αντιστατικής Μηχανικής
  - Εταιρία Μελέτης Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας κλπ., κλπ.
- **ΣΥΝΕΧΩΣΟΜΕΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

Πληθώρα άρθρων και μελετών ήδη από το 1970
- **ΕΠΕΚΣΥΣΗ & ΕΠΕΚΣΕΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ**

Για βελτίωση της Αντιστατικής Προστασίας

  - ΕΠΑΝΤΥΚ : Πρόεδρος Εθνικής Επιτροπής (Από το 1998)
  - ΚΑΝΕΠΕ : Πρόεδρος Εθνικής Επιτροπής (Από το 2001)

Σχήμα 16

ΓΙΑ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ

Πληθώρα Δημοσιεύσεων και δράσεων ιδίως κατά την τελευταία δεκαετία

- **ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ**
- **ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ**
(Τελευταίο κατάλογοι: ΠΕΤΕΠ)
- **ΤΙΘΟΛΟΓΙΗΝ - ΚΟΣΤΟΛΟΓΙΗΝ**
(Υπό Εργασίας)
- **ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ**
(Έχει αναλύσει την πολυπλοκότητα του ζητήματος)
- **ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ**
(Είναι ο μέγας κατήχος του Ο.Π. Τάσου)

Το παρόν είναι αποτέλεσμα ενός κέντρου — προσέφερε σε
 το κοινό της ΔΕΑ επί του εν λόγω θέματος

- Δ = Διεύθυνση
- Π = Προϊόντα
- Μ = Μελέτες
- Κ = Κατασκευές, Έκδοση προτύπων
- Ε = Επιστήμη της Τεχνολογίας
- Α = Αποδοτικότητα

Σχήμα 17

Όλα αυτά ήταν μία κινητοποίηση όπου καταρχήν έπαιξε, δεύτερον συγκέντρωσε, τρίτον καθοδήγησε, τέταρτον έφτιαξε προγράμματα δράσης: εσύ θα κάνεις αυτό, εσύ θα κάνεις εκείνο, εκείνο θα τελειώσει εκείνο και θα τελειώσει το άλλο.

Μία δεξιοτεχνία την οποία την απολαύσαμε αν και μερικές φορές μας βασάνισε.

Το μέγα του επίτευγμα, για το οποίο θα μιλήσει ο κύριος Μπαμπινιώτης, είναι ο έρωτάς του για την γλώσσα. Και το λέω επίτευγμα γιατί ο Τάσιος έμαθε τους Μηχανικούς ότι αξίζει να μιλούν ελληνικά. (Σχ. 18)

Ο τρόπος της έκφρασής του ήταν και είναι σαφής, ακριβής και χαριτωμένος. Και έχει διατυπώσει φράσεις, μερικές σας έχω βάλει εδώ, οι οποίες όλες έχουν μείνει στην αρχή σαν ένα ευχάριστο ξάφνιασμα και μετά: βρε, πού το βρήκε και το είπε;

ΓΛΩΣΣΙΚΟΣ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

- ΔΙΔΑΣΕ ΤΟΥΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥΣ ΝΑ ΜΙΛΟΥΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
- Ο ΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΤΟΥ Θ.Π. ΤΑΣΙΟΥ ΣΤΗΡΝΕΤΑΙ ΣΤΗ ΣΑΦΗΜΕΛΙΑ - ΑΚΡΙΒΕΙΑ - ΧΑΡΗ
- ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
  - Πλάστη/Πλαστικός
  - Πάρετος Γνωστικός Παραφράσεις
  - Εκπαιρω και Παιρω
  - Άστοχό/Ασφάλεια, Επ' Αρμενιά/Νόη
  - Οι φοιτητές πήδαν ε' έφρου.
  - Μειωρόβιτος της αυτονομίας του ροβερικού εναντίοντος

Σχήμα 18

Ο Τάσιος παρήγαγε Μηχανικούς. Και δεν αναφέρομαι μονάχα στους πάνω από 8.000-10.000 Μηχανικούς που εδίδαξε. Αναφέρομαι και στο ότι έφτιαξε μηχανικούς με τις δικές του προδιαγραφές πάνω από 100. (Σχ. 19)

Σχήμα 19

Είναι ένα πράγμα το οποίο πιθανόν να μην το έχει συνειδητοποιήσει και ο ίδιος. Αλλά πάρα πολλοί άνθρωποι ευγνωμονούν τον Τάσιο για αυτό που τους έκανε.

Θα κλείσω λέγοντας μερικές φράσεις για τον Τάσιο.

Ο Τάσιος έλαβε αξιώματα πολύ λιγότερα από αυτά τα οποία θα μπορούσε να διεκδικήσει και να αποκτήσει. Είναι ένας πολιτικός που δεν έγινε πολιτικός για να μην χάσει την ελευθερία του. Αλλά είναι Μηχανικός που έγινε, είναι και θα είναι Μηχανικός στην ψυχή όλων μας.

Έχει το χάρισμα να κάνει σημαντικό ακόμα και το τίποτα.

Και όλα αυτά με ένα συντηρητικό αντικοφορμισμό.

Αν και δεν είναι πιστευτό, όλη αυτή η ικανότητα του Τάσιου να μιλάει και να παρουσιάζει είναι προϊόν σκληρής δουλειάς. Ο Τάσιος, δεν βρήκα άλλη λέξη να πω, είναι μια υποδειγματική περίπτωση σπασίικλα, ο οποίος οτιδήποτε το έκανε με μόχθο. Δεν άφησε τίποτα στην τύχη. Τον είδα ακόμα και πρόβες να κάνει σε ομιλίες τις οποίες θα παρουσίαζε.

Θεοδόση Τάσιε, σε ευχαριστούμε για όσα έκανες για εμάς. Και σας προσκαλούμε από τώρα στην εκδήλωση της 12^{ης} Ιουνίου 2029 που θα γιορτάσουμε τα 100 του χρόνια. (Σχ. 20)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

- **Ο ΘΕΟΔΟΣΗΣ – ΡΗΓΑΣ ΤΑΣΙΟΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΡΑΞΗ ΥΠΗΡΞΕ ΕΝΑΣ ΑΣΤΕΡΑΣ**
  - Αυτοδημιουργός
  - Αυτόφωτος
  - Αυτομορφούμενος
- **Ο ΘΕΟΔΟΣΗΣ – ΡΗΓΑΣ ΤΑΣΙΟΣ ΥΠΗΡΞΕ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ**
  - Αναγεννησιακός ως προς το εύρος των επιτευγμάτων του
  - Αλεξανδρινός ως προς την πύχνη να τέρπει διδάσκοντας
- **Ο ΘΕΟΔΟΣΗΣ – ΡΗΓΑΣ ΤΑΣΙΟΣ ΥΠΗΡΞΕ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΔΕΓΜΑ**
  - Εργατικότητα και
  - Αποικλασματικότητα
- **Ο ΘΕΟΔΟΣΗΣ – ΡΗΓΑΣ ΤΑΣΙΟΣ ΜΑΣ ΕΚΑΝΕ ΤΥΧΕΡΟΥΣ ΚΑΙ ΜΟΝΟ ΠΟΥ ΤΩΝ ΖΗΣΑΜΕ**

1882 - 1962
Θ. Π. ΤΑΣΙΟΣ

© 2029 ΕΠ
Th. P. Tassios

Σχήμα 20

Ευχαριστώ πολύ.

Θεοδόση Τάσιου: Γλωσσικά πάρεργα

Γ. Μπαμπινιώτης

Πρόεδρος Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας
τ. Πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Θεοδόσης Τάσιος δεν είναι μόνο μια μεγάλη προσωπικότητα των τεχνικών επιστημών, δεν είναι μόνο ένα πρότυπο πανεπιστημιακού καθηγητή που τίμησε το Ε.Μ.Π. και το λειτούργημα του πανεπιστημιακού δασκάλου, αλλά είναι συγχρόνως μια πνευματική προσωπικότητα, διαλάμπουσα και αγωνιζομένη στον ευρύτερο πολιτισμικό χώρο.

Ο καθηγητής Τάσιος ανέπτυξε από παλιά μια ιδιαίτερη σχέση με τη γλώσσα. Αυτή πηγάζει από τα γενικότερα ενδιαφέροντά του για την ουσία και την ιστορία των επιστημών, για τον πολιτισμό, για τον άνθρωπο και τον ανθρωπισμό, για τη φιλοσοφία, για την Τέχνη. Θα έλεγα ότι πηγάζει γενικότερα από τα ενδιαφέροντά του για το πνεύμα του ανθρώπου και για την έκφραση του πνεύματος, που είναι κατεξοχήν η γλώσσα. Για τη γλώσσα είτε στον χώρο των επιστημών, γεγονός που τον οδήγησε στην ιδιαίτερη ενασχόλησή του με την ορολογία, είτε στον χώρο των ανθρωπιστικών γραμμάτων και της παιδείας, που ήταν εκείνο το οποίο τον έφερε στην τέχνη και την τεχνική της γλωσσικής επικοινωνίας, στα μονοπάτια της γλώσσας. Λέω «μονοπάτια», για να δηλώσω ότι ο Τάσιος περπατάει όχι μόνο στις λεωφόρους της γλώσσας, θίγοντας μεγάλα θέματα όπως αυτό της ανάγκης συγκρότησης μιας «εθνικής γραμματικής», αλλά και στις στενω-

πούς τής γλώσσας μας, αναδεικνύοντας θέματα χρήσεως –για την ακρίβεια «καταχρήσεως»– τής γλώσσας μας, λ.χ. την κατάχρηση τού που («πουπουϊσμό» τον έχω κι εγώ χαρακτηρίσει παλιότερα) και άλλες κακόζηλες χρήσεις που αναδύονται απ’ ό,τι ο Τάσιος εύστοχα αποκαλεί γλωσσική ακηδία (κήδομα), έλλειψη δηλ. γλωσσικής φροντίδας, μέριμνας για τη γλώσσα μας.

Ως άνθρωπος κατεξοχήν πεπαιδευμένος και ως προσωπικότητα τής Παιδείας μας ο καθηγητής Τάσιος αναζητεί και –γιατί όχι;– απαιτεί με ασυνήθη παρηρησία και δημόσιο λόγο μια καλύτερη ποιότητα ελληνικής γλώσσας. Ποιότητα γλώσσας: Ως θεμιτή ευαισθησία (και όχι σαν ευαισθησία!...). Ποιότητα γλώσσας: Ως πνευματικό αίτημα. Ποιότητα γλώσσας: Ως παιδευτικό στόχο. Υψώνει δημόσια τη φωνή του ως μορφή ατομικής αντίστασης ενός υπεύθυνου πολίτη και πνευματικού ανθρώπου στην παραμέληση τής συλλογικής γλωσσικής μας έκφρασης και πράξης. Δεν παριστάνει ποτέ τον ειδικό, αλλά μιλάει με το δικαίωμα τού σκεπτόμενου και ευαίσθητου χρήστη τής γλώσσας μας, ο οποίος – θα το τονίσω – (μολονότι μηχανικός ο ίδιος) δεν βλέπει τη γλώσσα καθόλου μηχανιστικά, σαν «απλό εργαλείο»! Την βλέπει σωστά ως αξία, ως πολιτισμικό αγαθό, ως πολύτιμη εθνική κληρονομιά, και γι’ αυτό νομιμοποιείται να υπερασπίζεται μια πιο ποιοτική χρήση, μια εκφραστική αξιοποίηση τής γλώσσας μας. Και έχει ιδιαίτερη σημασία που η στεντόρεια φωνή τού Τάσιου είναι μια ανιδιοτελής φωνή από τον χώρο τής Τεχνολογίας. (Ας θυμίσω επ’ ευκαιρία για την ιστορία των λέξεων ότι η λέξη τεχνολογία στην Ελληνική ξεκινάει στην αρχαιότητα με τη σημασία «τής γραμματικοσυντακτικής ανάλυσης τής γλώσσας»! «Τέχνη γραμματική» είναι η αρχική πλήρης ονομασία τής γραμματικής και τεχνολόγοι ήταν αρχικά οι αναλυτές τής

γλώσσας, οι αρχαίοι γραμματικοί!). Έτσι ο Τάσιος –με τον δικό του τρόπο– αναβιώνει στη σύγχρονη εποχή το ενδιαφέρον για μια σωστή, πιο προσεγμένη, πιο ευαίσθητη και πιο ευαισθητοποιημένη και, τελικά, πιο υπεύθυνη και πιο ποιοτική χρήση της γλώσσας μας.

Έχει αξιοπρόσεκτες θέσεις για τον τονισμό λ.χ. της γλώσσας μας (για μια άλλη μορφή μονοτονικού), με μεγαλύτερους βαθμούς ελευθερίας και φωνητικής πραγματικότητας αφού είναι αλήθεια ότι πολύ βιαστικά και βεβιασμένα καθιερώθηκε ένα μονοτονικό σύστημα με σημαντικές αδυναμίες για τον προσεκτικό χρήστη της γλώσσας μας. Έχει άποψη για τον τρόπο συγκρότησης της σχολικής γραμματικής και για την εγκυρότητα και αποτελεσματικότητα μιας τέτοιας γραμματικής με τα σημερινά δεδομένα. Έχει εκφράσει, κατά καιρούς, σε σημειώματα και βιβλία του, και άλλες ενδιαφέρουσες, ενίοτε τολμηρές αλλά ορθολογικές απόψεις για τη γλώσσα. Με κάποιες μάλιστα μπορεί ορισμένοι γλωσσολόγοι να διαφωνούν, αλλά ο Τάσιος έχει με το μέρος του το ισχυρό επιχείρημα τού ευαίσθητου χρήστη και τού τι εξυπηρετεί καλύτερα τον γραπτό και τον προφορικό μας λόγο, πέρα από σχολαστικές θέσεις ή υπεραπλουστευτικές γενικεύσεις.

Δεν είναι τυχαίο ότι, με αυτές τις ευαισθησίες και αυτά τα ενδιαφέροντα, ο Θεοδόσης Τάσιος ανέπτυξε από νωρίς μια δραστηριότητα στην προβολή των ιδανικών μιας ανθρωπιστικής παιδείας (ήταν και είναι ενεργό μέλος της «Ελληνικής Ανθρωπιστικής Εταιρείας») με έμφαση στη γλώσσα και στα κείμενα της ελληνικής Γραμματείας. Δεν είναι τυχαίο ότι θεωρείται –και είναι– εν Ελλάδι ο πιο έμπειρος γνώστης των προβλημάτων και της μεθοδολογίας για τη σωστή οργάνωση, καλλιέργεια και προώθηση της ελληνικής επιστημονικής ορολογίας, τού πώς ονομάζουμε δηλ.

(παίρνοντάς τις συχνά κι από τους ξένους) το πλήθος των εννοιών και πραγμάτων τής σύγχρονης τεχνολογίας και των συναφών επιστημών. Στον αγώνα και στην αγωνία «περί ονομάτων ορθότητας» (για να θυμηθούμε τον Κρατύλο του Πλάτωνος) ο καθηγητής Τάσιος παίζει, κατά κοινή ομολογία, σημαντικό ρόλο. Τέλος, δεν είναι τυχαίο ότι στις Επιτροπές που συγκροτήθηκαν κατά καιρούς με ποικίλες πρωτοβουλίες για τα θέματα τής γλώσσας και τής Παιδείας μας, ο Θεοδόσης Τάσιος καλείτο πάντοτε να συμμετάσχει ως καταξιωμένος εκπρόσωπος από τον χώρο τής Τεχνολογίας, με βαρύνουσα γνώμη για τα πνευματικά και γλωσσικά θέματα τής Παιδείας μας.

Τελειώνοντας θα έλεγα ότι οι θέσεις, η αγωνιστικότητα και η παρρησία τού καθηγητή Τάσιου στα θέματα τής γλώσσας πηγάζουν από μια βαθιά αίσθηση ελευθερίας τού πνεύματος που χαρακτηρίζει την όλη σκέψη και στάση τού Θεοδόση Τάσιου. Όσοι τον γνωρίζουν, ξέρουν ότι πρόκειται για ένα οξυδερκές όσο και ανυπότακτο πνεύμα, που χωρίς ιδιοτέλεια –πνευματική, ιδεολογική ή υλική–, με πίστη στην ελευθερία τού πνεύματος και στις αξίες τού ανθρωπισμού, τολμά και λέει τα πράγματα με το όνομά τους, δίνοντας έτσι έκφραση στη σκέψη χιλιάδων άλλων Ελλήνων πολιτών που δεν έχουν την ευκαιρία είτε το βήμα είτε την τόλμη να μιλήσουν δημόσια γι' αυτά τα θέματα ουσίας. Η τόλμη, η παρρησία, το θάρρος και –γιατί όχι ;– η αποκοτιά τού καθηγητή Τάσιου να αρθρώνει δημόσιο λόγο για μεγάλα θέματα είναι αυτά που τον έχουν καταξιώσει στη συνείδησή μας.

Και –ας το πω αυτό– η γλώσσα τού Θεοδόση Τάσιου έχει έντονα τα χαρακτηριστικά ενός ξεχωριστού ύφους: ενός λόγου τρυφερού αλλά και δηκτικού μαζί · ενός λόγου όπου κυριαρχεί η λογική και το επιχείρημα, αλλά που δεν

λείπει η βιωματική γλώσσα, το συναίσθημα · ενός λόγου που δεν διατάζει να ανασύρει και να αναδείξει μια αρχαία ή αρχαιοπινή λέξη και να μην συνδυάσει ταιριαστά με μια γνήσια δημοτική ή και λαϊκή λέξη. Έτσι ο Τάσιος –με το παράδειγμά του– χωρίς φανφάρες και μεγάλα λόγια, μάς διδάσκει ότι ανά πάσα στιγμή έχουμε τρόπους να αξιοποιούμε την πολύτιμη γλωσσική μας κληρονομιά.

Το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο πρέπει να είναι περήφανο που είχε το προνόμιο να περιλάβει στους κόλπους του μια τέτοια επιστημονική και πνευματική προσωπικότητα και το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος απέδειξε για μια ακόμη φορά ότι ξέρει να τιμά τα στελέχη του. Τιμών, άλλωστε, τον Θεοδόση Τάσιο το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος τιμάται και το ίδιο, αφού ο καθηγητής - μηχανικός Θεοδόσης Τάσιος, δάσκαλος και μέντορας χιλιάδων τεχνολόγων επιστημόνων τής χώρας μας είναι κατ' εξοχήν «σαρξ εκ τής σαρκός» του.

Το Φιλοσοφικό Έργο του Καθηγητού Θεοδοσίου Π. Τάσιου

Κωνσταντίνος Βουδούρης

Καθηγητής της Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών
Πρόεδρος της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας
Πρόεδρος της Διεθνούς Εταιρείας Ελληνικής Φιλοσοφίας

Τα φιλοσοφικά δημοσιεύματα του Καθηγητού Θεοδοσίου Τάσιου (βιβλία, άρθρα και επιφυλλίδες) είναι πολλά και καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων των οποίων βέβαια η διασάφηση εμπλέκει τη φιλοσοφική προβληματική. Ο Καθηγητής Θ. Π. Τάσιος δεν «θεωρητικολογεί» ούτε ομιλεί *in abstracto*, αλλά συνήθως επικεντρώνεται σε ένα συγκεκριμένο πρόβλημα και επιδιώκει να το αναλύσει και να το δι-ασαφήσει και με επιχειρήματα να στηρίξει τις απόψεις του, ώστε τελικά να προκύψει κάτι χρήσιμο και καλό για τον αναγνώστη, τον επιστήμονα και τον καθημερινό άνθρωπο. Οι φιλοσοφικές του αναζητήσεις δείχνουν ένα *φιλόσοφο εν δράσει*, ένα διανοητή που δεν εμπλέκεται σε *τεχνικές* φιλοσοφικές διαμάχες, αλλά που αποσκοπεί στο να δια φωτίσει ζητήματα καιρία για την επιστημονική και κοινωνικοπολιτική μας ύπαρξη. Ο φιλοσοφικός του λόγος είναι διαυγής, τα επιχειρήματά του κατανοητά, στέρεα και ισχυρά. Ακόμη είναι φανερό ότι τα γραφόμενά του στηρίζονται εν πολλοίς σε αντίστοιχα βιώματα και εν γένει στην πλούσια εμπειρία του σχετικά με τον κόσμο, τη ζωή, τον άνθρωπο και την πολιτική κοινωνία.

Τα θέματα που διερευνά έχουν πειστικό τρόπον τινά χαρακτήρα, απασχολούν την ύπαρξή του και μπορεί να νοηθούν ως *ανάγκες* που εγείρονται και που ζητούν να ικανοποιηθούν, δηλαδή ζητούν να λάβουν συγκεκριμένη απάντηση εδώ και τώρα. Τούτο ενίοτε φαίνεται από τους όρους που χρησιμοποιεί και που δείχνουν όχι μόνον τη γλωσσική του δεινότητα και τη σπουδαία ανθρωπιστική του παιδεία, αλλά και τη φιλοσοφική του τάση και την πνευματική του εγρήγορση. Έτσι κάνει λόγο όχι μόνον για την αισθητική αλλά για το *αισθητικό ενέργημα*, ομιλεί για την τεχνολογία αλλά και για το *τεχνικό ενέργημα*, συζητεί τα των αξιών και της ηθικής, αλλά πάντως δίδει έμφαση σε συγκεκριμένες καταστάσεις, στις οποίες εγείρονται αξιολογικά προβλήματα και στα οποία εμπλέκεται ο άνθρωπος και κυρίως κωδικοποιεί τα της ηθικής με τον όρο “*ηθικό ενέργημα*”.

Σχηματοποιώντας και κατηγοριοποιώντας κάπως τα πράγματα, θα μπορούσαμε να πούμε ότι το φιλοσοφικό έργο του Καθηγητού Θεοδόση Τάσιου διερευνά προβλήματα που έχουν σχέση με τη μεθοδολογία και την επιστημολογία, με τη υφή και το περιεχόμενο των αξιών (αξιολογία), με την ηθική και την αισθητική, με τη φιλοσοφία της τέχνης και της τεχνικής, με τη φιλοσοφία της παιδείας, της επικοινωνίας, της ανταγωνιστικότητας, με την πολιτική και κοινωνική φιλοσοφία, με τα φιλοσοφικά προβλήματα της παγκοσμιοποίησης, με τη βιοηθική και τη φιλοσοφία του περιβάλλοντος.

Ειδικότερα θα αναφερθώ σε ορισμένες μόνον όψεις της φιλοσοφικής προβληματικής του Θεοδόση Τάσιου, όπως είναι οι αντιλήψεις του για το περιβάλλον, για την τέχνη, για την επικοινωνία, για την παγκοσμιοποίηση και την ανταγωνιστικότητα, για την τεχνολογία και την εταιρική κοινωνική υπευθυνότητα, για την παιδεία και την αυτοσυμπεριφορακότητα.

Για το περιβάλλον ο Καθηγητής Θεοδόσης Τάσιος έχει ασχοληθεί επί πολύ με την ενεργό συμμετοχή του σε συναφή Συνέδρια, με τα επιστημονικά δημοσιεύματά του και αμέσως ή εμμέσως με πολλές επιφυλλίδες σε έγκριτες εφημερίδες [Βλέπε συναφώς τα κείμενά του: «Το περιβάλλον: γνωσιακό, ηθικό και πολιτικό θέμα» (Πρακτικά του 5ου Διεθνούς Συνεδρίου), «Για μια βέλτιστη σχέση Βίος / βιόσφαιρα» Επιστημονικό Συμπόσιο «Πολιτιστική οικολογία», Παν/μιον Ιωαννίνων 2001, «Ηθοπολιτικά προβλήματα σχετικά με την αιεφόρο ανάπτυξη» (ελληνιστί και αγγλιστί στους τόμους Κ. Βουδούρη (ed.), *Φιλοσοφία και οικολογία*, Εκδόσεις Ιωνία, Αθήνα 1999, σελ. 279 289 και Κ. Boudouris & Κ. Kalimtzis (eds), «Moral and political issues in sustainable development» *Philosophy and Ecology*, Vol II, Ionia Publications, Athens 1999, σελ. 198 206, «Τεχνολογία του περιβάλλοντος» (Συνέδριο 3 6/2/2005, σελ. 1 9), «Περιβάλλον και άνθρωπος: . Το περιβάλλον γνωσιακό, ηθικό και πολιτικό θέμα», *Πυθαγόρας* 94 95 (2006), σελ. 43 54]

Κατά τον Θεοδόση Τάσιο η βιώσιμη ή αιεφόρος ανάπτυξη θα πρέπει να νοηθή ως περιβαλλοντική, οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική, δηλαδή θα πρέπει η ανάπτυξη αυτή να προστατεύει το περιβάλλον και να προκόπτουν εξ αυτής οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά οφέλη. Το κρίσιμο σημείο είναι φυσικά η λήψη της απόφασης και οι στιγμές κατάρτισης των περιβαλλοντικών μελετών, που πρέπει να λαμβάνουν υπ' όψη όλους τους παράγοντες, και κατ' εξοχήν τον αξιακό ή αξιολογικό παράγοντα, που εμπλέκεται με όλα τα στοιχεία που υπεισέρχονται σε μια τέτοια απόφαση. Γράφει σχετικώς:

«Όλα τα στοιχεία εμπεριέχουν αξιολογικών χαρακτήρα. Μ' άλλα λόγια, όλα μας καλούν να συγκρίνωμε ανόμοιες οντότητες (χρήμα / ομορφιά, δίκαιο / άδικο, άνθρωποι / άλλα όντα, πολιτισμικών /

μη πολιτισμικών). Το καθένα απ' τα στοιχεία αυτών των ζευγών δεν μπορεί να αναχθή σ' ένα σύστημα μονάδων κοινό με το άλλο στοιχείο του ζεύγους. Επομένως τα στοιχεία αυτά δεν μπορούμε να τα επεξεργασθούμε "αντικειμενικώς" (μαθηματικώς) μέσα σε μια καθαρώς ορθολογική διαδικασία. (Το μόνο που μπορούμε να κάνουμε με τούτο ή μ' εκείνο είναι να το προτιμήσουμε ή να το απορρίψουμε. Προϋποθέτουν δηλαδή μιαν αξιολογική κρίση)» [«Ηθικά και πολιτικά προβλήματα σχετικά με την αιφύρο ανάπτυξη», σελ. 281].

Με τη σπουδαία του επιστημονική και πρακτική εμπειρία επισημαίνει στο άρθρο αυτό όλες τις καταστάσεις που πρέπει να ληφθούν υπ' όψη και καταλήγει λέγοντας ότι «αμφότερα τα ζητήματα κλίμακας χρόνου και χώρου κατά τη λήψη αναπτυξιακών αποφάσεων είναι ηθικά ζητήματα» (σελ. 283). Στα ηθικά ζητήματα της περιβαλλοντικής βιώσιμης ανάπτυξης αναγκαστικά εμπλέκονται πολλές αξίες, οι οποίες, μολονότι δεν είναι ρευστές και ασταθείς, όπως ίσως κάποιιοι νομίζουν, εν τούτοις είναι μεταβαλλόμενες και ως εκ τούτου χρειάζεται να γίνεται εκάστοτε αναδιάρθρωση των αξιών, η οποία βέβαια συντελείται μέσα στην ανθρώπινη συνείδηση και φυσικά μέσα στην ελεύθερη, ανοικτή δημοκρατική πολιτική κοινωνία.

Ο συγγραφέας του εν λόγω άρθρου δεν αποδέχεται την οικοκεντρική θέση και πιστεύει, εσφαλμένως ίσως, ότι η προσφυγή σε κατηγορικής μορφής ηθικές αρχές δεν βοηθούν εν προκειμένω. Η προσέγγιση του θέματος είναι πρακτικώς εμπειριοκρατική με αναφορά πάντως σε αξιολογικές προκειμένες, που θα προκύψουν μέσα στο καμίνι της συνειδησεως και αφού πρώτα μας δείξει η εμπειρία το δρόμο. Έτσι γράφει: «Δεν εκκληττόμεθα που οι περιβαλλοντικές ιδέες μόνον τώρα διεισδύουν σιγά - σιγά μέσα στις κοινωνίες μας. Έπρεπε να προηγηθή **πικρή** εμπειρία πρώτα» (σελ. 284).

Περαιτέρω ο Θεοδόσης Τάσιος τονίζει πολύ σωστά το πόσο σημαντικό είναι να επινοηθούν τρόποι και μορφές ζωής των ανθρώπων που θα είναι συμβατές με το περιβαλλοντικό αίτημα και που δεν θα παραβλέπουν τα επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματα, αλλά θα συγκροτούν ένα καλό μίγμα στοιχείων που θα μπορεί να ανταποκριθεί στις πολύμορφες ανάγκες μας.

Με την τέχνη και τη θεμελίωσή της ή τις πηγές της και τη σχέση της προς την επιστήμη και την τεχνική ο Καθηγητής Θεοδόσης. Π. Τάσιος έχει ενωρίς αναπτύξει τον προβληματισμό του σε πολλά δημοσιεύματά του { Εκτός των άλλων, βλέπε τα εξής: «Theoretical attempts for the aesthetics of engineering structures» (IABSE Geonp Aesthetic, Zürich 16-17 Sept 1979, «Relativity and optimezation of aesthetic rules for structures» (11th Congress, IABSE Aesthetics of Structures, Vienna, 31/8-5/9/1980, «Τέχνη, ελευθερία και Κράτος», *Νέα Εστία* 1365, Αθήνα 1984).

Σε ένα πρόσφατο άρθρο του με τον τίτλο «Τέχνη, ανελευθερία και εξουσία» [στο Κ. Βουδούρη (ed.), *Ελληνική φιλοσοφία και καλές τέχνες*, Ιωνία, Αθήνα 2000, σελ. 278-293] ο Καθηγητής Θ. Π. Τάσιος συζητεί το θέμα της τέχνης και επικεντρώνεται στο *αισθητικό ενέργημα*. Κατά τούτον το αισθητικό ενέργημα είναι κυρίως η μορφή που προκύπτει, όταν συνταιριασθούν τα υλικά που συγκροτούν το μέσα χάος του Υποκειμένου (είναι στοιχεία στο υποσυνείδητο, μνήμες, πάθη, εικόνες κ.τ.λ.) και τα οποία μπορούν λάβουν δια του δημιουργού αντικειμενική υπόσταση ή ακόμη μπορεί να είναι η *διαδικασία* που κάνει ο καθένας μας, όταν ταυτίζεται ή βρίσκει αρεστό ένα έργο τέχνης (είτε είναι ανθρώπινο δημιούργημα ή φυσικό τέχνημα).

Κατ' ουσίαν το ενέργημα αυτό είναι *προσωπική υπόθεση*,

που διέπεται από περίπλοκους μηχανισμούς (σελ. 279) και για τούτο κάθε έξωθεν επέμβαση που έχει ως στόχο το ενέργημα αυτό δεν νομιμοποιείται. Οι έξωθεν επεμβάσεις μπορούν να στερήσουν τη διαλεκτική επικοινωνία του καλλιτέχνη με το περιβάλλον του, να επηρεάσουν τον κοινωνικό του περίγυρο και πολλά άλλα κακά μπορεί να προκαλέσουν. Γι' αυτό κάθε επέμβαση που έχει ως στόχο να περιορίσει ή να ελέγξει αυτή τη δημιουργική διαδικασία είναι κατ' αρχήν (*in principio*) απορριπτέα. Με εκπλησσοUSA σαφήνεια, μεστό λόγο και διεισδυτική φιλοσοφική ανάλυση ο Καθηγητής Θ. Π. Τάσιος επισημαίνει τι το καλό ή και τι το κακό μπορεί να προκύψει από καταστάσεις της κοινωνικοπολιτικής και θρησκευτικής ζωής (από την παράδοση, τη θρησκεία, την αγορά, την ιδεολογία, το κράτος και εν γένει από την εξουσία) που έχουν σχέση ή μπορεί να επηρεάσουν το αισθητικό ενέργημα και εν γένει να περιορίσουν την ελευθερία της τέχνης.

Στο δημοσίευμα «Φιλοσοφικά ζητήματα επικοινωνίας στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης» [Κ. Βουδούρη (ed.) *Ρητορική, επικοινωνία, πολιτική και φιλοσοφία*, Εκδόσεις Ιωνία 2002, σελ. 259 271] ο Καθηγητής Τάσιος διερευνά φιλοσοφικά με πρωτογενή, πρωτότυπο τρόπο, χωρίς καταφυγή σε εξεζητημένη τεχνική γλώσσα, το φαινόμενο της επικοινωνίας. Αφετηρία του είναι η αναφορικότητα (*intentionality*) του ανθρώπινου Είναι, δηλαδή η αναφορά του προς κάθε τι το άλλο και ειδικότερα κυρίως η σχέση του προς τον *αντικειμενικό κόσμο* (μέσα στον οποίο “κολυμπάμε”), προς το πολύτιμο ένδον χάος του κεντρικού νευρικού συστήματος (νοουμένου κατ' αυτόν ως αποθήκης μνήμης ή μη συνειδητοποιημένων ή υποσυνειδητών τάσεων) και τρίτον η αναφορά μας προς κάποια *κινητά σώματα*, που έχουν για το Είναι μας ιδιαίτερη αξία (όπως είναι η “Μητέρα”, οι

“Άλλοι”). Έτσι ο Θεοδόσης Τάσιος διακρίνει οντολογικά τρεις θεμελιώδεις μορφές επικοινωνίας, τη γνωσιακή, την αισθητική και την ηθική. Η πρώτη μορφή, η γνωσιακή, ενεργείται με την Επιστήμη και την Τεχνολογία, η δεύτερη, η αισθητική, κατ’ αυτόν φαίνεται να σημαίνει ότι, θέτοντας τάξη στο μέσα χάος μας, μπορούμε κατόπιν δια της τέχνης, ως γενικής ή και ειδικότερης μορφής έκφρασης, να επικοινωνήσουμε με τον άλλο και τέλος η ηθική μορφή της επικοινωνίας, συνιστά ουσιώδη επιβεβαίωση του Είναι μας, της υπόστασης του κάθε ανθρώπου. Έτσι το Είναι μου με τα πολλαπλά αυτά Ενεργήματα ανοίγει παράθυρο προς το Εσύ και προς το Άλλο και καθιστά την επικοινωνία άρτον ζωής (σελ. 260).

Μετά τη διατύπωση των οντολογικών αυτών θέσεων για τα προβλήματα της Επικοινωνίας, ο Καθηγητής Θ. Π. Τάσιος διερευνά το τί συμβαίνει επικοινωνιακώς (δηλαδή ποιες κινήσεις αναφαινονται και τί στρεβλώσεις παρατηρούνται) στην παγκοσμιοποίηση και πώς εκδιπλώνεται η επικοινωνία στην ανταγωνιστικότητα, στην οικονομιστική αξιολογική προτεραιότητα, στην αδίσταχτη διαδικασία της διαφήμισης και στο Διαδίκτυο.

Διερευνώντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτών των καταστάσεων με οξυδέρκεια και διεισδυτικότητα επισημαίνει το τί μπορεί να συμβεί ώστε η ουσιαστική αυτή πλευρά του Είναι τελικά να υποβαθμισθεί. Εξ ίσου σπουδαίες είναι οι παρατηρήσεις που κάνει για την επικοινωνία των πολιτισμών και τις στρεβλώσεις, οι οποίες μπορεί να προκύψουν σ’ αυτόν τον τομέα.

Κατ’ εξοχήν σπουδαίες είναι οι απόψεις του Καθηγητού, όταν, καταλήγοντας, αναφέρει ότι «η φιλοσοφία ξεκαθαρίζει ότι η διαπροσωπική επικοινωνία, η τόσο υφασμένη

με την υποστασιακή μου ολβιότητα, ευοδούται μόνον όταν έχωμε μνηθή στο γλυκό κρασί του Ήθους και τούτο γίνεται μόνο με Μαθητεία, κι όχι με μετακένωση γνώσεων. Αυτό ονομάσαμε καλλιέργεια της *Αξιολογικής ευαισθησίας*, που, όπως είπαμε, απαιτεί έναν άλλο σχεδιασμό (της εξωσχολικής κυρίως) Παιδείας (σελ. 269).

Παρόμοια πράγματα υποστηρίζει και ανάλογη μεθοδολογική τακτική ακολουθεί στο άρθρο του «Για μια ηθοπαιδεία δια του παραδείγματος και της αυτοενέργειας» [στο Κ. Βουδούρη και Ε. Μαραγγιανού (eds), *Παιδεία: Η εκπαίδευση στην εποχή της οικουμενικότητας*, Εκδόσεις Ιωνία, Αθήνα 2008, σελ. 291-308].

Με τα θέματα της παιδείας ο Καθηγητής Θ. Π. Τάσιος έχει ασχοληθεί επί πολύ σε διάφορα δημοσιεύματά του (άρθρα, βιβλία και επιφυλλίδες). που, εκτός του ήδη αναφερθέντος, είναι και τα εξής: «Συστημική θεώρηση της παιδείας» στο Κ. Βουδούρη (ed.) *Η φιλοσοφία της ελληνικής παιδείας*, Αθήνα 1991, σελ. 104-116, *Σημειώσεις σε πρακτικά θέματα ελευθερίας και παιδείας*, Κέδρος Αθήνα 1976, *Παιδεμός παιδείας*, Εκδόσεις Λύχνος, Αθήνα 1993, «Ανθρωποπλασία και θετικές επιστήμες» (Βήμα, 13.3.1994).

Μεγάλη σημασία αποδίδει στην ανθρωπιστική παιδεία για την οποία έχει αφιερώσει πολύ χρόνο στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της Ελληνικής Ανθρωπιστικής Εταιρείας.

Η παιδεία για την οποία ομιλεί ο Θ. Π. Τάσιος δεν συνίσταται, όπως ήδη είπαμε, σε μία *μετακένωση γνώσεων*, αλλά σε μια μύηση των παιδιών μας στο «γλυκό κρασί του *αξιολογικού ενεργήματος*» (σελ. 294), δηλαδή στον κατάλληλο τρόπο εισόδου στην ηθική ζωή. Έχοντας ένα τέτοιο στόχο, προβαίνει στη συνέχεια σε μια ιχνογράφηση των διαδικασιών εκείνων που χρειάζονται για ένα

τέτοιο σκοπό, ομιλεί για τις διδακτικές διαδικασίες και τη σημασία του ηθικού παραδείγματος το οποίο δείχνει και προβάλλει την ολβιότητα που προκύπτει από τη βίωση του ηθικού ενεργήματος. Αυτή η παιδεία φυσικά έχει βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους και σκοπούς ζωής, έχει ως σκοπό το βέλτιστο βίο και δεν αποβλέπει απλώς στην πρόσκαιρη ικανοποίηση ωρισμένων μόνον αναγκών οικονομικής τάξεως, που είναι κάτι προς το οποίο τείνει η μετανεωτερικότητα ή θέλει να επιβάλει η παγκοσμιοποιητική διαδικασία.

Για αυτή τη διαδικασία και το πολιτικό της έλλειμμα ομιλεί ο Καθηγητής Θ. Π. Τάσιος στο άρθρο του «Η παγκοσμιοποίηση και το πολιτικό της έλλειμμα» [στο Κ. Βουδούρη (ed.), *Πόλις, κοσμόπολις και παγκοσμιοποίηση*, Ιωνία, Αθήνα 2003, σελ. 286-300]. Εκεί διερευνώνται τα αίτια που προκαλούν τα παγκοσμιοτικά φαινόμενα, επισημαίνονται τα χαρακτηριστικά αυτών των φαινομένων και συμπεραίνεται ότι οι παγκοσμιοποιητικές διαδικασίες του παρόντος δεν διαφέρουν κατά πολύ από τις ανάλογες του παρελθόντος, μολονότι δεν αποκλείεται να αναφανούν και νέες διαδικασίες ή καταστάσεις, όπως είναι σήμερα το περιβαλλοντικό πρόβλημα η διάδοση της επικοινωνιακής ηλεκτρονικής τεχνολογίας, η οικονομιστική αγορά και το παγκόσμιο εμπόριο κ.τ.λ.). Ο κ. Τάσιος πάντως σωστά επισημαίνει ότι η ελεύθερη λειτουργία της Αγοράς δεν μπορεί να υποκαταστήσει την ορθή πολιτική θεωρία και ως προς αυτό η παγκοσμιοποίηση έχει έλλειμμα πολιτικό, γιατί η όλη διαδικασία της ανατρέπει ανατιώς αξιολογήσεις και τρόπους και μορφές ζωής για τις οποίες αξίζει να ζη ο άνθρωπος.

Συναφείς δε απόψεις διερευνά ο Καθηγητής Θ. Π. Τάσιος και στο άρθρο του «Ανταγωνιστικότητα και διαμόρφωση ζωής» [στο Κ. Βουδούρη και Ε. Μαραγγιανού (eds), *Φιλο-*

σοφία, ανταγωνιστικότητα και αγαθός βίος, τόμος 1ος, Ιωνία, Αθήνα 2005, σελ. 352-359]. Στη μελέτη αυτή εξετάζει την υφή και τη γένεση της ανταγωνιστικότητας (που κατ' αυτόν ξεκινά από τη βρεφική ηλικία) μεταξύ ατόμων και ομάδων σε κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο που κατ' αρχήν αποσκοπεί στη βελτιστοποίηση της ευημερίας και στη βελτιστοποίηση του *Είναι, στον όλβιον βίον*. Η βελτιστοποίηση πάντως του *Είναι* μπορεί να επιτευχθή με την οικείωση ή την εκδίπλωση υπό του ανθρώπου του ηθικού ενεργήματος, που τον βοηθεί στο να διαμορφώσει τον βίο του.

Εξ άλλου στον πολιτικοκοινωνικό τομέα η οικονομική ανταγωνιστικότητα μπορεί να χαρακτηρίζεται ως *ήπια*, ως *αήθους μορφής* ανταγωνιστικότητα και ως *κεφαλαιοκρατική ανταγωνιστικότητα*. Οπωσδήποτε η ανταγωνιστικότητα προϋποθέτει την αγωνιστικότητα που μπορεί και πρέπει κάποιος να αποδεχθή και να εμπλακεί σ' αυτήν, βασιζόμενος σε αξίες, αλλά και ενίοτε στην αποδοχή του σκανδάλου της αγάπης, η οποία συγκεκριμενοποιεί το ηθικό ενέργημα μέσα σε δυσχερείς και συγκεκριμένες καταστάσεις (σελ. 359).

Μεγάλη είναι η συμβολή του Καθηγητού Θ. Π. Τάσιου στην έρευνα της τεχνικής και στη φιλοσοφία της τεχνολογίας, όπως φαίνεται από τα πολλά άρθρα και βιβλία που έχει συγγράψει. Έτσι στο άρθρο του «Ιδιοτυπίες της τεχνολογίας έναντι της επιστήμης» (Δ. Σφενδόνη-Μέντζου (επιμ.), *Φιλοσοφία των Επιστημών*, Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη 2008, σελ. 311-321) αλλά και αλλαχού [*«Επιλεγόμενα στην τεχνοκρατία»*, *Οικ. Ταχυδρόμος*, Φεβρ. 197, «Impact of Technology on human freedom» (Πρακτικά του 5ου Διεθνούς Ανθρωπιστικού Συμποσίου 1981, «Technocratic or Archimedean engineering», *European Journal of Engineering Education* 1, 1984, «The axiological challenge of science and technology», European Philosophy Conference, Athens, 24

28/6/1985, «Το αντιτεχνοκρατικό σύνδρομο του Αρχιμήδη», *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 5 (14), 1988 σελ. 174-181, «A Popperistic Approach to Technology», στην Ημερίδα «Ο Popper και η σύγχρονη φιλοσοφία» (Πανεπιστήμιον Αθηνών 1993), «Διχαστασία τέχνης και επιστήμης», *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 14 (40), 1997, σελ. 30-45, *Εισαγωγή στη Φιλοσοφία της Τεχνολογίας*, ΕΜΠ /ΜΙΘΕ, Αθήνα 2000] συζητεί τα της ιδιοσυστασίας του *τεχνικού ενεργήματος* και δείχνει ότι η φιλοσοφία της τεχνικής δεν έχει προχωρήσει όσον θα έπρεπε και ένεκα τούτου επικρατούν ακόμη και σήμερα πολλές συγχύσεις και ανακρίβειες, όπως, π.χ., είναι λανθασμένη η άποψη ότι «η τεχνολογία είναι εφαρμοσμένη επιστήμη». Όμως το *τεχνικό ενέργημα* έχει ίδια χαρακτηριστικά: αρχίζει να συγκροτείται όταν «συνειδητοποιώντας τις ανάγκες μου βλέπω ότι δεν εξαρκούν τα φυσικά μου όπλα για αντιμετώπισή τους και τότε υιοθετώ στάση υπέρβασης των δυσχερειών, καταφεύγοντας σε τεχνήματα που απαντούν στο ερώτημα “Πώς μπορώ να ξεπεράσω το συγκεκριμένο πρόβλημά μου;” που είναι η ικανοποίηση κάποιας ανάγκης, και στο ερώτημα αυτό απαντά κατά πρώτον κάποιος τεχνικός. Έτσι το τεχνικό ενέργημα προηγείται της επιστημονικής αντιμετώπισης του προβλήματος. Ακόμη το τεχνικό ενέργημα, για να λάβει υπόσταση, εμπλέκεται με πολλά άλλα ερωτήματα σχετικά με το κόστος του προϊόντος, την αισθητική του και τις συνέπειές του. Τέτοια βέβαια ερωτήματα δεν τίθενται στα επιστημονικά ζητήματα. Έτσι μεταξύ τεχνολογίας και επιστήμης υπάρχει διάκριση, η τεχνική έχει προτεραιότητα, αλλά πάντως υπάρχει διαλεκτική σχέση και αλληλοστήριξη μεταξύ τέχνης και τεχνικής σε πολλά πράγματα (σελ. 636).

Στη μελέτη του «Νέες αξιολογικές προκλήσεις στον σύγχρονο κόσμο. Η επιχειρησιακή κοινωνική υπευθυνότητα

τα» [στο Κ. Βουδούρη και Ε. Μαραγγιανού (ed.) *Αξίες και δικαιοσύνη στην εποχή της οικουμενικότητας*, Ιωνία, Αθήνα 2007, σελ. 212-225] ο Καθηγητής Θ. Τάσιος θέτει το ερώτημα για το είδος της ωφέλειας που έχουν οι Επιχειρήσεις που εντάσσονται σε ό,τι καλείται «Επιχειρησιακή Κοινωνική Υπευθυνότητα» (ΕΚΥ). Η απάντηση στο ερώτημα αυτό κατ' ανάγκη μας εμπλέκει σε αξιολογικούς, πολιτικούς και ηθικούς προβληματισμούς, δηλαδή σε φιλοσοφικής υφής αναζητήσεις. Ο συγγραφέας χειρίζεται έξοχα το θέμα του, αποφεύγει τις διαχωριστικές δυιστικές γραμμές (π.χ., υλικές αξίες πνευματικές αξίες), δέχεται την άποψη ότι οι αξίες, χωρίς υλικά σύμβολα και ενσάρκώσεις, είναι συνειδησιακώς κενές περιεχομένου. Ομιλεί κυρίως για ηθικά αξιολογικά συναισθήματα ή, όπως λέγει, για ένα διευρυμένο ωφελιμισμό και *ορθώς* πιστεύει ότι, εν σχέσει με το *πράττον* πρόσωπο μέσα σε ένα ανοιχτό ελεύθερο και δημοκρατικό περιβάλλον, το κάθε τι αποφασίζεται μέσα στο καμίνι της ατομικής συνειδήσεως, ενώ στο κοινωνικό πολιτικό χώρο σχετικά με τη δράση των εταιριών της ΕΚΥ δεν μπορεί να γίνει λόγος για ατομική συνείδηση, αφού οι εν λόγω Εταιρείες είναι συλλογικές οντότητες.

Έτσι κατ' αυτόν οι Επιχειρήσεις Κοινωνικής Υπευθυνότητας (ΕΚΥ) υπολογίζουν στο κέρδος και το κέρδος αυτό μπορεί να προκύψει μόνον εφ' όσον μέσα στην κοινωνία ή στο πλαίσιο όπου δρουν οι εν λόγω Εταιρείες έχει θεμελιωθεί και παγιωθεί ή κυριαρχεί το αξιακό εκείνο αίσθημα και αξιολογικό σύστημα, το οποίο οι Επιχειρήσεις Κοινωνικής Υπευθυνότητας επικαλούνται και στο οποίο προσβλέπουν ώστε να είναι δυνατόν μακροπρόθεσμα να έχουν κέρδος.

Τούτο ακριβώς δείχνει και την πολυπλοκότητα των παραγόντων που πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψη, όταν εγείρο

νται θέματα επανεισαγωγής ή αναδιάρθρωσης των αξιών μέσα στο κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον. Η αγνοησιμότητα του αξιακού κώδικα είναι αναμφίβολα επιβλαβής, αλλά ο κώδικας αυτός δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι επιβάλλεται δι' εξωτερικής τινος δυνάμεως και εξουσίας. Αναμφίβολα ο Καθηγητής Τάσιος πιστεύει τόσο στη σταθερότητα όσο και στη μεταβλητότητα των αξιών και ορθά τονίζει ότι η διαλεκτική εξέταση του θέματος αυτού είναι μια ορθή μεθοδολογική τακτική.

Στο δημοσίευσμά του «Δόμηση του Εγώ και αυτοσυνειδησιακότητα» [11ο Πανελλήνιο. Συνέδριο Φιλοσοφίας, στον Τόμο Θ. Π. Τάσιος, Πρόσφατο δημοσιευμένο έργο 1996 2008, Αθήνα 2008, σελ. 669 681] ο Καθηγητής Τάσιος προβαίνει σε ορισμένες παρατηρήσεις για την *αυτοσυνειδησιακότητα* που μπορεί να αποτελέσουν υποθέσεις εργασίας και έρευνας, προκειμένου να φωτισθεί το μυστήριο της συνειδήσεως. Χρησιμοποιεί δεδομένα από διάφορες επιστήμες και δι' αυτών επιχειρεί να φωτίσει δυσχερή θέματα που έχουν σχέση με την ψυχή.

Έτσι φαίνεται να καταλήγει στην άποψη ότι κατ' αυτόν η ψυχή δεν είναι τρίτον συστατικό της εν μήτρα συλλήψεως, αλλά δημιουργείται από την πυκνότητα της πληροφορίας που διαπερνά «τη βιολογική μηχανή για να την καταστήσει πρόσωπο» (σελ. 681). Οπωσδήποτε αυτή η θέση χαρακτηρίζεται υπ' αυτού ως υπερβατική και πνευματική, αλλά πάντως το μυστήριο δεν διαλύεται ούτε βέβαια κυριαρχεί ο αναγωγισμός και η επιφανομενοκρατία. Η άποψή του πλησιάζει περισσότερο προς τη θεωρία της ανάδυσης.

Η φιλοσοφία του Καθηγητού Θεοδόση Τάσιου είναι μια εμπειριοπρακτικής μορφής πνευματοκρατία. Στη διάνοσή του το *ηθικό ενέργημα* είναι αυθυπόστατο και έχει

πρωταρχικότητα στον κοινωνικοπολιτικό χώρο, αλλά πάντως εμπλέκεται και στην εν γένει σχέση μας με τον κόσμο. Ενιαχού στο έργο του φαίνεται ότι παρατηρούνται τάσεις όχι αναγωγισμού αλλά διασάφησης φιλοσοφικών προβλημάτων με τη χρήση όσον το δυνατόν ολιγωτέρων αρχών και υλικών. Αλλά πάντως και γι' αυτόν το μυστήριο και τα παράδοξα δεν υπερβαίνονται, αλλά συντήκονται στο καμίνι του Είναι. Έτσι η ανθρώπινη ζωή έχει χαρακτηριστικά τραγικότητας αλλά εν ταυτώ και ηδονής, που συναρτώνται στενά με την απλή παρουσία μας στον κόσμο και με το γλυκό κρασί που απορρέει από το ηθικό ενέργημα.

Κυρίες και κύριοι,

Ο Καθηγητής Θεοδόσης Τάσιος είναι ένας άνθρωπος των καλών λόγων και των έργων, δηλαδή υπάρχει ομολογία μεταξύ λόγων και έργων στο Είναι του. Είναι ένας δάσκαλος της τέχνης του, της επιστήμης του, της τεχνικής του και της ανθρωπιάς. Ακούει το νέο άνθρωπο, σκύβει στα προβλήματά του. Πρόσφατα σε Συνέδριο μου έκανε μεγάλη εντύπωση το πόσο χρόνο αφιέρωσε σε μια νέα επιστήμονα που είχε κάποιο πρόβλημα. Στέκεται αλύγιστος στις αντιξοότητες, έχει ορθή αντίληψη για την πραγματικότητα και υπερασπίζεται το σωστό και το δίκαιο παντού και ενώπιον πάντων. Σοφία, τόλμη, ευγένεια, προσφορά προς τον Άλλο, κοινωνική προσφορά, προσφορά στην επιστήμη είναι ουσιαστικά χαρακτηριστικά του Είναι του. Είναι ένας άνθρωπος που δεν είναι «άχθος αρούρης», αλλά ευλογία για τον τόπο του, τη χώρα του, τους ανθρώπους, τους φίλους του και τους συνανθρώπους του.

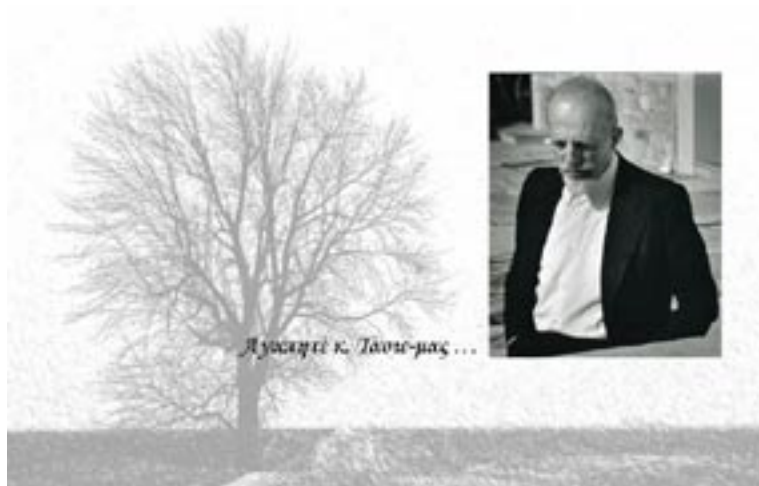
Καθηγητά Θεοδόση Τάσιο: Υγίανε, χαίρε και ευδαιμόνει.

Σας ευχαριστώ.

Δράσεις για την Αρχαία Ελληνική Τεχνολογία

Κ. Παλυβού

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΕΜΠ

Αγαπητέ κ. Τάσιε-μας,

Επιτρέψτε μου κατ' αρχήν αυτή την προσφώνηση, για να τονίσω ότι οι λίγοι που έχουμε σήμερα την τιμή να μιλήσουμε από το βήμα για το έργο σας, μιλάμε εξ ονόματος των πολλών – συναδέλφων, φίλων, γνωστών σας αλλά και αγνώστων, που παρακολουθούν χρόνια τώρα την πορεία σας και απολαμβάνουν τους καρπούς των δικών-σας κόπων. Ομολογώ όμως ότι ήθελα να το δείξω και γραπτά για να φανεί αυτό το τοιγγελάκι, που εσείς καθιερώσατε για την κτητική αντωνυμία, γιατί δείχνει πολύ παραστατικά την έλξη που ασκείται στους πολλούς.

Το έργο του κ Τάσιου, είναι αναμφισβήτητα εξαιρετικά πλούσιο και πολύπλευρο. Μοιάζει, θα έλεγα, με ένα δένδρο κάθε παρακλάδι του οποίου έχει προκύψει από το μπόλιασμα με μια καινούργια ιδέα. Ένα δένδρο ασειφόρο, σε διαρκή ανάπτυξη και καρποφορία. (Σχ. 1) Ένας κλάδος του είναι και η ΑΕΤ. Ένας κλάδος που γεννήθηκε από τον βασικό κορμό - την φιλοσοφία και τον άνθρωπο - και τράφηκε από την τεχνολογία (τον κατ επάγγελμα φλοιό του δένδρου).

Η γέννηση αυτού του κλαδιού, της αρχαίας ελληνικής τεχνολογίας, τοποθετείται κάπου στις αρχές της δεκαετίας του 1990, το 1993 θα έλεγα συγκεκριμένα, και η γέννηση αυτή έλαβε χώρα στο γραφείο του κυρίου Τάσιου στο Πολυτεχνείο με την ίδρυση της γνωστής μας πλέον ΕΜΑΕΤ, της Εταιρείας Μελέτης της Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας.

Τα ιδρυτικά μέλη που είχε καλέσει στην συνάντηση αυτή ο κύριος Τάσιος, 30 αν θυμάμαι καλά, προέρχονταν από πολλούς και διάφορους χώρους, που νομίζω ότι αυτό έθεσε από την αρχή αυτή την βασική ιδιότητα της ΕΜΑΕΤ, ότι είναι ένας πολυφωνικός χώρος, πολυδιάστατος και ακριβώς αυτή η γόνιμη συνύπαρξη των πολλών ειδικοτήτων είναι που επιδιώκει η ΕΜΑΕΤ.

Θα πρέπει να θυμίσουμε ότι το 1993, που ιδρύθηκε η ΕΜΑΕΤ, ακόμα τότε πρώτον ήταν πολύ λίγοι εκείνοι οι οποίοι ασχολούνταν με την αρχαία τεχνολογία. Υπήρχαν βέβαια, κυρίως μελετητές οι οποίοι δούλευαν ανεξάρτητα ο καθένας. Κυρίως όμως επικρατούσε ακόμα στην Ελλάδα, αλλά και διεθνώς, αυτή η λανθάνουσα αντίληψη ότι οι αρχαίοι Έλληνες μάλλον εχθρεύονταν την τεχνολογία.

Θυμάμαι τις πολύ έντονες αντιδράσεις του κυρίου Τάσιου όταν σχολίαζε την απουσία, την έλλειψη, μάλλον, επι-

στημονικών δημοσιεύσεων πάνω σε αυτό το θέμα και το γεγονός ότι το περίφημο TLG, ο θησαυρός της ελληνικής γλώσσας, ο οποίος ήταν πολύ συστηματική και σημαντική συλλογή κειμένων της αρχαίας ελληνικής γραμματείας, άφηνε απέξω μεγάλους συγγραφείς τεχνικών κειμένων, όπως ο Αρχιμήδης και ο Ήρων.

Τολμώ να πω ότι 16 χρόνια μετά, η EMAET κάτι κατάφερε. Πιστεύω ότι κατάφερε σε αρκετά μεγάλο βαθμό να πετύχει αυτούς τους αρχικούς στόχους που ίσως να τους διαβάσουμε εδώ πέρα, αν και τους βλέπετε, (Σχ. 2) βασικά ήταν να καλλιεργήσει την επιστημονική έρευνα και να διαδώσει τις ιστορικές γνώσεις γύρω από τα τεχνολογικά επιτεύγματα των αρχαίων Ελλήνων.

The image is a screenshot of the website for the 'Εταιρεία Μελέτης Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας' (EMAET). The header features a small globe icon and the organization's name in Greek. Below the header, there is a paragraph describing the organization's mission: 'Η EMAET είναι μη κερδοσκοπική επιστημονική εταιρεία, που ιδρύθηκε το 1993, με σκοπό να καλλιεργήσει την επιστημονική έρευνα και να διαδώσει τις ιστορικές γνώσεις γύρω από τα τεχνολογικά επιτεύγματα των Αρχαίων Ελλήνων.' To the right of this text is a small image of a book cover with the title 'ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ' (Catalogue). Below the mission statement, there is a list of services under the heading 'Ο σκοπός αυτής υπηρετείται με τις ακόλουθα μέσα:'. The list includes: 'Ανοικτές συνεδριάσεις (~100 ως τώρα)', 'Παρουσιάσεις βιβλίων και παθητών', 'Αρχαιολογικές επισκέψεις', 'Ημερίδες', 'Διεθνή Συνέδρια', 'Εκδόσεις', 'Συμμετοχές σε ενόργανα ακαδημαϊκά άλλων φυλλοτών', 'Συστηματικό Σημειώμα σε καθηγητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης', and 'Εκδόσεις βιβλίων'. At the bottom right of the page, there is a small logo and the text '2009: 1279 Πάρις και 1007 Φόινξ'.

Σχήμα 2

Και έτσι πιστεύω ότι σήμερα πια έχει αρχίσει κάπως να κάμπτεται, δεν έφυγε τελείως, αλλά έχει αρχίσει να κάμπτεται αυτή η λανθασμένη εικόνα για την σχέση της αρχαίας Ελλάδας με την τεχνολογία και να αντικαθίσταται, σιγά-σιγά, από θαυμασμό και έκπληξη, θα έλεγα.

Η μη κερδοσκοπική εταιρεία, η ΕΜΑΕΤ, προσπαθεί να πετύχει τους στόχους της με πολλά και ποικίλα μέσα. Θα πρέπει να πω αμέσως εδώ, ότι στην προσπάθειά της αυτή έχει βεβαίως πολύ μεγάλο αρωγό το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, το οποίο από την αρχή σχεδόν μας αγάλιασε, μας έδωσε στέγη, μας έδωσε υλική, λειτουργική και ηθική υποστήριξη.

Και βεβαίως θα πρέπει να πω ότι αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό, φυσικά στην προσωπικότητα του κυρίου Τάσιου και στην ανάγκη και στην διάθεση, μάλλον, του τεχνικού κόσμου να δώσει ίσως ως αντίδωρο στον κύριο Τάσιο αυτή την βοήθεια στην ΕΜΑΕΤ, για όλα όσα εκείνος έχει προσφέρει στον τεχνικό κόσμο.

Βέβαια, πιστεύω ότι η ΕΜΑΕΤ με το έργο της επιστρέφει πάλι πίσω στον τεχνικό κόσμο όλα αυτά τα αγαθά.

Λοιπόν, πολλοί και ποικίλοι τρόποι με τους οποίους προσπαθεί η ΕΜΑΕΤ να πετύχει τους σκοπούς της. Οι ανοικτές συνεδριάσεις, δηλαδή οι διαλέξεις μας, μεταξύ αυτών παρουσιάσεις βιβλίων και ταινιών, είναι θα έλεγα ο βασικός λειτουργικός κορμός της ΕΜΑΕΤ.

Πολλές από αυτές τις διαλέξεις τις έχει δώσει ο κύριος Τάσιος ο ίδιος.

Μία άλλη δραστηριότητα της ΕΜΑΕΤ είναι οι αρχαιογνωστικές επισκέψεις. Προσέξτε τι ωραίο όρο έδωσε ο κύριος Τάσιος σε αυτό που εμείς μεταξύ μας λέμε εκδρομή, θα πάμε εκδρομή. Όμως αυτή η εκδρομή πραγματικά εξελίσ-

σεται σε μία αρχαιογνωστική επίσκεψη αφού έχουμε την χαρά να έχουμε εκεί επί τόπου τους πιο ειδικούς να μας δείξουν και τις πιο κρυφές πλευρές της τεχνολογίας την οποία επισκεπτόμεθα.

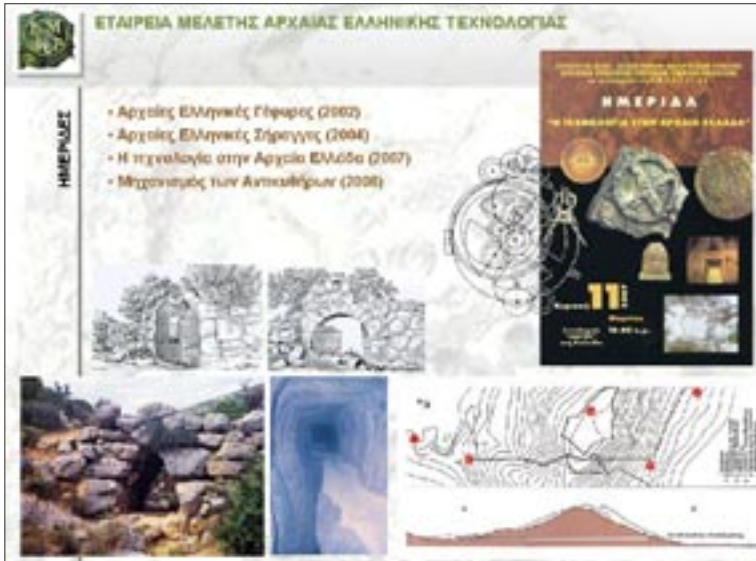
Και εδώ βλέπετε (Σχ. 3) κάποιες εικόνες από τις επισκέψεις μας αυτές. Δεξιά είναι μία φωτογραφία την οποία έχω, κατά κάποιο τρόπο, υποκλέψει από τον κύριο Τάσιο, είχε μόνος του σημειώσει από κάτω αυτή την παρατήρηση. Είναι στις Μυκήνες, στον Θολωτό Τάφο του Αιγίσθου, όπου προσπαθεί να εξηγήσει το εκφορικό σύστημα του τάφου.

Οι ημερίδες, μαζί με τα συνέδρια, είναι η πιο σημαντική, ας το πούμε έτσι, δραστηριότητα και προσφορά της ΕΜΑ-ΕΤ στον αμιγώς επιστημονικό τομέα, στην προώθηση της έρευνας και της επιστήμης.

Σχήμα 3

Και οι τέσσερις ημερίδες (Σχ. 4) έχουν προκύψει από ιδέες του κυρίου Τάσιου. Η πρώτη νομίζω ότι δεν χρειάζεται και πολύ σχολιασμό, έχετε ήδη καταλάβει πια πώς φαντάζομαι αυτό το δέντρο και πώς το ένα κλαδί του διασταυρώνεται με το άλλο και δημιουργεί κάτι καινούριο.

Σχήμα 4

Η ημερίδα, λοιπόν, για τις αρχαίες ελληνικές γέφυρες. Μα ένας γεφυροποιός φυσικά τις γέφυρες πρώτα θα κοιτάζε να μελετήσει και να δει.

Πολύ σημαντικές αυτές οι ημερίδες. Όπως και η άλλη για τις σήραγγες, όπου μίλησαν για το Ευπαλίνειο Όρυγμα και για πολλές άλλες τέτοιου είδους κατασκευές.

Ημερίδες καινούριες, πρωτοφανείς, δηλαδή δεν έχουν ξαναγίνει τέτοιου τύπου, που φέρνουν κοντά μελετητές που καμία φορά δεν γνώριζε και ο ένας το έργο του άλλου.

Στην Χαλκίδα, επίσης, μία ημερίδα. Στην Χαλκίδα, ο τόπος που επιστρέφει κανείς όταν σκέφτεται την γεφυροποιία του κυρίου Τάσιου. Αυτές, λοιπόν, είναι οι ημερίδες.

Τα συνέδρια είναι βεβαίως για εμάς ό,τι πιο σημαντικό, ό,τι πιο σοβαρό και ό,τι πιο δύσκολο. (Σχ.5)

Σχήμα 5

Το πρώτο διεθνές συνέδριο για την αρχαία ελληνική τεχνολογία, έγινε στην Θεσσαλονίκη το 1997 στο πλαίσιο της πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ευρώπης, που ήταν τότε.

Και εδώ θέλω να πω ότι τότε μας είχαν καλέσει, είχαν καλέσει τον κύριο Τάσιο, δηλαδή, και την EMAET να συνεισφέρουμε στην οργάνωση μίας έκθεσης, την οποία και κάναμε, θα σας δείξω σε λίγο, μαζί με το Τεχνικό Μουσείο Θεσσαλονίκης.

Αμέσως ο κύριος Τάσιος σκέφτηκε, μα μόνο την έκθεση; Πρέπει η έκθεση να υποστηρίζεται και με κάτι περισσότερο. Και έτσι γεννήθηκε η ιδέα του πρώτου διεθνούς συνεδρίου για την αρχαία ελληνική τεχνολογία, το οποίο αυτό πρώτο συνέδριο βεβαίως έθεσε αμέσως τις βάσεις για ένα θεσμό. Έχουμε φτάσει στο δεύτερο, έχουν πολλά ακόμα να ακολουθήσουν στο μέλλον και από άλλους, βεβαίως.

Και θα πρέπει να πω ότι αυτό το πρώτο συνέδριο ήταν και ένα είδος γνωριμίας μεταξύ μας, δημιούργησε μία δεξιαμενή, ας το πούμε έτσι, όπου είδαμε και τις δυνάμεις μας, είδαμε ποιοι ασχολούνται με θέματα τεχνολογίας, τι έχουν να προσφέρουν και ούτω καθεξής.

Το δεύτερο συνέδριο έγινε το 2005, έγινε περίπου 8 χρόνια μετά, και νομίζω ότι πραγματικά το δεύτερο αυτό συνέδριο, με την πληθώρα των ανακοινώσεων, με την πολύ σημαντική συμβολή, με πρωτότυπες και ενδιαφέρουσες εργασίες που παρουσιάστηκαν, δείχνει περίτρανα αυτή την πολύ γόνιμη περίοδο που μεσολάβησε από το πρώτο συνέδριο ως το δεύτερο.

Ενδιαμέσως, βεβαίως, έγιναν και άλλα συνέδρια με συνεργασίες με άλλους φορείς, με το Πανεπιστήμιο της Πάτρας, την Γερμανία και ούτω καθεξής.

Το εκδοτικό έργο της ΕΜΑΕΤ, γιατί και από αυτό διαθέτει η ΕΜΑΕΤ, έχει σχεδόν, μάλλον θα έλεγα εντελώς παντού, την υπογραφή του κυρίου Τάσιου. Και μάλιστα όχι απλώς την υπογραφή του διότι έχει το μεγάλο βάρος της επιμέλειας όλων αυτών των εκδόσεων, αλλά έχει επωμιστεί και όλη αυτή την διαδικασία, την δύσκολη διαδικασία από το να βρεθούν τα χρήματα για να μπορέσει να γίνει αυτό το πόνημα μέχρι να φτάσει στην ολοκλήρωσή του. (Σχ. 6)

Σχήμα 6

Επάνω βλέπετε ενδεικτικά καταλόγους από τις εκθέσεις που έχουμε κάνει κατά καιρούς, ελληνικά και αγγλικά, της Θεσσαλονίκης, στο Γκάζι. Πάνω δεξιά είναι και ένας, ας τον πούμε κατάλογο, για τον οποίο ο κύριος Τάσιος και εμείς μαζί του αισθανόμαστε μεγάλη περηφάνια, έχει να κάνει με τις επιγραφές που έχουν περιεχόμενο τεχνολογικό, θα σας πω σε λίγο όμως και για αυτό.

Κάτω, όμως, είναι οι εκδόσεις μας που αφορούν στα πρακτικά των συνεδρίων. Είναι τόμοι ογκωδέστατοι, πρώτο και δεύτερο συνέδριο. Είναι το συνέδριο που έγινε στη Γερμανία. Και η ημερίδα της γεφυροποιίας.

Οι εκθέσεις, λοιπόν, είναι η ευκαιρία, πρώτα από όλα, να φανεί το έργο των μελετητών, διότι οι εκθέσεις αυτές έχουν να παρουσιάσουν ομοιώματα, κατασκευές δηλαδή

τις οποίες έχουν φτιάξει οι ίδιοι οι μελετητές, κάτι σαν ένα είδος πειραματικής αρχαιολογίας, όπου μέσα από την διαδικασία της κατασκευής του ομοιώματος κάθε μελετητής προσπαθεί να κατανοήσει τα κείμενα, να επιβεβαιώσει τις απόψεις του, και για αυτό το λόγο όλα τα ομοιώματά μας είναι λειτουργικά, όσο δηλαδή εκ των πραγμάτων θα ήταν λειτουργικά και στην αρχαιότητα. (Σχ. 7)

Σχήμα 7

Αυτή, λοιπόν, η προσφορά των ομοιωμάτων που γίνεται από πολλούς χορηγούς, στην αρχή δηλαδή γινόταν από την προσφορά του κάθε μελετητή, είναι ταυτόχρονα αυτές οι εκθέσεις και μία εξαιρετική ευκαιρία βεβαίως να παρουσιαστεί στο ευρύ κοινό η ιστορία, η υπόθεση της αρχαίας ελληνικής τεχνολογίας με ένα τρόπο εποπτικό και διδακτικό.

Λοιπόν, η πρώτη μας έκθεση ήταν το 1997, είναι μία χρονιά πολύ ιδιαίτερη για την ιστορία της αρχαίας τεχνολο-

γίας και της ΕΜΑΕΤ γενικότερα, στην Θεσσαλονίκη όπως σας είπα και πριν.

Νομίζω ότι είναι η έκθεση που αγαπάμε περισσότερο. (Σχ. 7) Είναι η έκθεση την οποία βγάλαμε εις πέρας με μεγάλη δυσκολία, ήταν η έκθεση στην οποία μετρήσαμε τις δυνάμεις και όλοι όσοι είχαμε τότε για πρώτη φορά την εμπειρία του να συνεργαζόμαστε με τον κύριο Τάσιο, θα πρέπει να το πω αυτό ότι πραγματικά εντυπωσιαστήκαμε πάρα πολύ, πολλές φορές μας ξεπερνούσε στις αντοχές.

Σχήμα 8

Και δεν ήταν μόνο οι φυσικές αντοχές. Γιατί αυτή η πρώτη έκθεση είχε πολλές δυσκολίες, τέλος πάντων, ακόμα - ακόμα και στο να βρεθούν τα αντικείμενα αυτά τα οποία θα παρουσιάζαμε. Και ήταν φορές που το δικό μας το ηθικό εκάμπετο.

Εκεί φαίνεται πραγματικά η ηγετική φυσιογνωμία ενός ανθρώπου σαν τον κύριο Τάσιο, το πώς λίγο να τον κοιτούσαμε και μόνο πραγματικά αρκούσε για να πάρουμε κουράγιο και να πιστέψουμε, όπως και εκείνος, ότι θα τα βγάλλουμε πέρα.

Και φαίνεται ότι όντως τα βγάλαμε πέρα, και πολύ καλά, διότι αυτή η συγκεκριμένη έκθεση είχε πολύ μεγάλη επιτυχία, πολύ πέραν από τις αρχικές μας υποθέσεις, θα έλεγα. Και αυτό φαίνεται πολύ καθαρά στον ημερήσιο τύπο αλλά και στο ογκωδέστατο βιβλίο των εντυπώσεων το οποίο κρατούσαμε εκεί, το οποίο έχει μέσα πολλά και χαριτωμένα κίονια, δεν ξέρω αν προλαβαίνετε να τα διαβάσετε κάτι στη μέση τι λείει ένα οκτάχρονο παιδί. (Σχ. 9)

Σχήμα 9

Το θέμα όμως είναι ότι φαίνεται ότι οι κόποι μας πραγματικά άξιζαν και ότι αυτό μας έδωσε κουράγιο, μας έδωσε

σε όλους εμάς, που το κουράγιο το φάχναμε απέξω, διότι ο κύριος Τάσιος το κουράγιο φυσικά το έχει από μέσα.

Ακολούθησαν βέβαια και άλλες εκθέσεις, όπως η έκθεση αυτή στο Ρέθυμνο, πάντοτε με την συνδρομή και την συνεργασία του Τεχνικού Επιμελητηρίου. (Σχ. 10)

Σχήμα 10

Δύο σημαντικές εκθέσεις στην Γερμανία. Η μία με αφορμή την EXPO 2000 στο ελληνικό περίπτερο. Η άλλη στη διεθνή έκθεση βιβλίου στην Φρανκφούρτη. Και οι δύο, πρωτοβουλία, ιδέα, σκέψη και υλοποίηση, συγνώμη για την λέξη υλοποίηση, δεν αρέσει τον κύριο Τάσιο, το ξέρουμε, πραγματοποίηση του κυρίου Τάσιου με την συνδρομή φυσικά και των μελών της ΕΜΑΕΤ και του ΤΜΘ (Σχ. 11)

Θεωρώ πολύ σημαντικό το ότι είχε αυτή την ιδέα να

υπάρξει αυτή η συμμετοχή σε αυτά τα δύο περιήτερα, διότι καταλαβαίνετε ότι ήταν μία θαυμάσια ευκαιρία να φανεί στο διεθνές πλέον κοινό όχι μόνο η δραστηριότητα της ΕΜΑΕΤ αλλά κυρίως όλη αυτή η υπόθεση της αρχαίας ελληνικής τεχνολογίας.

Σχήμα 11

Το 2002, στην Τεχνόπολη του Δήμου Αθηναίων, έγινε μία μεγάλη έκθεση. (Σχ. 12) Σε αυτή την έκθεση παρουσιάστηκαν και πολλά καινούρια εκθέματα. Βλέπετε προχωράμε στον χρόνο, επομένως εμπλουτίζεται και η συλλογή μας, αυξάνονται και τα ομοιώματα.

Αυτό, όμως, που θέλω να τονίσω, ειδικά σε αυτή την έκθεση, είναι η ιδέα που είχε ο κύριος Τάσιος στο πλαίσιο αυτής της έκθεσης να γίνει και μία παρουσίαση εκμαγείων από επιγραφές τεχνολογικού περιεχομένου. (Σχ. 13)

Σχήμα 12

Σχήμα 13

Για τον σκοπό αυτό απευθύνθηκε στο Επιγραφικό Μουσείο, και συγκεκριμένα στον κύριο Κριτζά, είχαμε την αμέριστη φυσικά βοήθεια του Μουσείου, υπήρξαν, μας δόθηκαν αυτά τα εκμαγεία. Και καταλαβαίνετε ότι έχουμε και πάλι μία γόνιμη διασταύρωση μεταξύ τεχνολογίας και ελληνικής γραμματείας που πάλι παραπέμπει, στο μυαλό μου τουλάχιστον, σε αυτό το πλούσιο δέντρο και το πόσα πολλά και σπουδαία μπορεί να καρποφορήσει.

Το συγκεκριμένο βιβλίο όμως αυτό, το οποίο είναι ένα είδος καταλόγου, αλλά έχει και πολύ περισσότερη πληροφορία, είναι πραγματικά ένα εξαιρετικό πόνημα το οποίο θα έλεγα, θα χαιρόμουν αν έφτανε στα χέρια σας κάποια στιγμή.

Τέλος, κάναμε και μία έκθεση πρόσφατα, το 2005 στο πλαίσιο του δεύτερου συνεδρίου της αρχαίας ελληνικής τεχνολογίας. (Σχ. 14)

Σχήμα 14

Τώρα, σε θέματα εκπαίδευσης. Έχει ήδη επιωθεί και είναι στους πάντες πάρα πολύ γνωστό το πόσο πολύ ο κύριος Τάσιος δίνει σημασία και προτεραιότητα στα θέματα της παιδείας.

Επομένως και σε αυτό τον τομέα, εδώ στην υπόθεση της αρχαίας ελληνικής τεχνολογίας, η δραστηριότητα και οι ιδέες ήταν πολλές. Η σημαντικότερη, νομίζω, ήταν τα σεμινάρια σε καθηγητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, πρωτοβουλία του κυρίου Τάσιου, στο οποίο φυσικά συμμετείχαν αρκετά μέλη της ΕΜΑΕΤ, τα οποία είχαν πολύ μεγάλη επιτυχία. Οι ίδιοι οι καθηγητές ζήτησαν να επαναληφθούν μία δυο χρονιές, ετοιμάσαμε υλικό, υπήρξε ένας ενθουσιασμός. (Σχ. 15)

Σχήμα 15

Και πραγματικά είναι χαρά μεγάλη για εμάς ακολουθώντας την καθοδήγηση του κυρίου Τάσιου, να αισθανό-

μαστε ότι κάτι προσφέρουμε και εμείς στην παιδεία στον τομέα αυτό.

Ειδικές ξεναγήσεις στο πλαίσιο των διαφόρων εκθέσεων, υπάρχουν και αυτές.

Τώρα, έχω κάπου εδώ ένα βιντεάκι, είναι πολύ μικρούλη, γιατί με πολύ μεγάλο κόπο το βρήκα.

ΠΡΟΒΟΛΗ ΒΙΝΤΕΟ

Δεν είναι υψηλής ποιότητας αλλά δείχνει τον κύριο Τάσιο να μιλάει σε μία ομάδα παιδιών του Δημοτικού Σχολείου. Αν δεν έβλεπε κανείς το κοινό θα έλεγε κανείς ότι είτε μιλάει σε καθηγητές του πανεπιστημίου, είτε στο σχολείο, η σοβαρότητα, η αφοσίωση είναι η ίδια.

Βεβαίως, από την άλλη μεριά ξέρει πάρα πολύ καλά να προσαρμόζει στο κοινό του ώστε να πετυχαίνει το αποτέλεσμα, δηλαδή να κινητοποιούνται, να ενδιαφέρονται και να μαθαίνουν κιόλας.

Εδώ και πάρα πολλά χρόνια ο κύριος Τάσιος φροντίζει και μεριμνά ώστε να παράγονται καινούρια ομοιώματα, ομοιώματα μηχανισμών της αρχαίας ελληνικής τεχνολογίας, τα οποία γίνονται με υψηλότερες επιστημονικές προδιαγραφές και γενικά είναι και υψηλότερης αισθητικής. (Σχ. 16)

Και αυτά τα ομοιώματα πλέον αποτελούν ιδιοκτησία της ΕΜΑΕΤ και του Τεχνικού Επιμελητηρίου τα οποία τα φιλοξενεί στις αποθήκες του. Τώρα πια έχουμε ένα αρκετά μεγάλο αριθμό από τέτοιου είδους ομοιώματα, λειτουργικά, επιστημονικά, εννοείται πάντοτε.

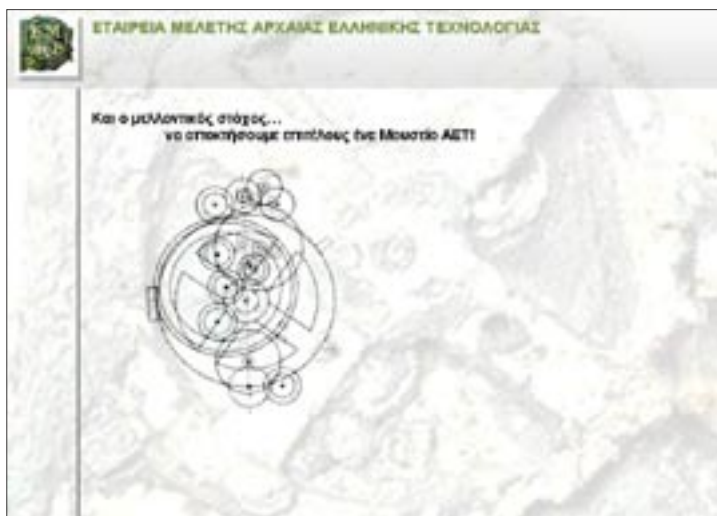
Επίσης έχουμε συγκεντρώσει, ή παραγάγει πάντα με πρωτοβουλία του κυρίου Τάσιου, αρκετές ταινίες οι

οποίες έχουν ένα τέτοιο τεχνολογικό ενδιαφέρον. Εξ άλλου μία τέτοια ταινία θα δείτε αμέσως μετά. Είναι η πιο πρόσφατη και δεν περιλαμβάνεται σε αυτές που έχω γράψει εδώ.

Σχήμα 16

Και βεβαίως όλη αυτή είναι η προίκα της ΕΜΑΕΤ, η προίκα μας, την οποία ελπίζουμε κάποια στιγμή να μπορέσουμε να την στεγάσουμε κάπου. Αυτό είναι ίσως ένα από τα όνειρα τα οποία ακόμα μένουν να πραγματοποιηθούν. Μελλοντικός στόχος, λοιπόν, είναι να αποκτήσει επιτέλους η Ελλάδα, η Αθήνα, η ΕΜΑΕΤ και το ΤΕΕ ένα τεχνολογικό μουσείο. Είναι κάτι για το οποίο έχει αγωνιστεί πάρα πολύ ο κύριος Τάσιος αλλά τα γρανάζια της γραφειοκρατίας (Σχ. 17) δυστυχώς δεν διευκολύνουν τα πράγματα. Αλλά κάπου πιστεύουμε ότι κάτι θα καταφέρει.

Σχήμα 17

Σχήμα 18

Τέλος θα ήθελα να πω ότι οι δραστηριότητες και οι δράσεις του κυρίου Τάσιου σχετικά με την αρχαία ελληνική τεχνολογία δεν είναι μόνο αυτές που είναι μέσα στο πλαίσιο της ΕΜΑΕΤ.

Έχει δώσει, παραδειγματος χάριν, μία πληθώρα διαλέξεων τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Θα λέγαμε ότι είναι αναμφίβολα ένας πρόεδρος της αρχαίας ελληνικής τεχνολογίας σε παγκόσμιο επίπεδο. (Σχ. 18)

Σχήμα 19

Επίσης έχει γράψει πάρα πολύ, εκτενέστατα για το θέμα αυτό. Είναι γνωστές οι επιφυλλίδες του στο Βήμα, πολλές από τις οποίες έχουν θέματα από την αρχαία ελληνική τεχνολογία. (Σχ. 19)

Κάτω βλέπουμε αφιερώματα της Καθημερινής, το Επτά Ημέρες, πάλι τεχνολογικού ενδιαφέροντος. Μία εξ αυτών έχει την επιμέλεια, όλο το τεύχος, του κυρίου Τάσιου. Στο Γεώγραμμα έχει γράψει.

Και πάνω δεξιά άλλο ένα κλαδάκι πάλι. Αυτή την φορά είναι τα Ελληνικά Ταχυδρομεία. Είναι μία πρωτοβουλία του κυρίου Τάσιου να εκδοθούν πριν από λίγα χρόνια, να εκδοθεί μία σειρά, νομίζω, γραμματοσήμων με θέματα από την αρχαία ελληνική τεχνολογία.

Και παράλληλα είναι σε εξέλιξη η έκδοση ενός τόμου, ενός λευκώματος ΕΛΤΑ με θέματα της αρχαίας ελληνικής τεχνολογίας, από τον ίδιο τον κύριο Τάσιο.

Τέλος θα έλεγα ότι ήταν θέμα χρόνου και μόνο να προχωρήσει το ενδιαφέρον του κυρίου Τάσιου σε θέματα της τεχνολογίας των Ελλήνων και πέρα από τα στενά όρια της αρχαιότητας.

Έτσι, το 2003 ο ίδιος είχε την σκέψη, την πρωτοβουλία και την διοργάνωση μίας έκθεσης στην Τεχνόπολη στο Γκάζι, με θέμα τον Μαρίνο Χαρμπούρη, αυτόν τον πολύ σπουδαίο Κεφαλλονίτη Μηχανικό που έδρασε στην αυλή της Μεγάλης Αικατερίνης της Ρωσίας, και ο οποίος κατάφερε έναν άθλο, να μετακινήσει έναν τεράστιο βράχο.

Και τέλος πάντων όλα φάνηκαν σ' αυτή την έκθεση. Δεν ξέρω πόσοι από εσάς είχατε την τύχη και την χαρά να την δείτε. Πιστεύω πως ήταν μία από τις πολύ ενδιαφέρουσες εκθέσεις. Εκδόθηκε, φυσικά με επιμέλεια του κυρίου Τάσιου, και ένα τεύχος, ένας τόμος. (Σχ.20)

Και επίσης το περιοδικό αρχαιολογία, το οποίο επίσης κάποια στιγμή φιλοξένησε αφιέρωμα στην τεχνολογία των Ελλήνων, και ένα εξ αυτών στην τεχνολογία της αρχαιότητας. Αλλά και όχι μόνο, μάλλον αναφέρομαι στο τελευταίο τεύχος, όπου ο κύριος Τάσιος συμπεριλαμβάνει και δύο ακόμα Έλληνες Μηχανικούς, τον Νικόλαο Σόρβολο και τον Μιχαήλ Κοκκίνη, ο ένας στην Βενετία και ο άλλος στο Μεσολόγγι.

Σχήμα 20

Τέλος, δε, δεν ήταν δυνατόν να μείνει απέξω και ο Μεγάλος Μηχανικός, ο Λεονάρντο Ντα Βίντσι, τον οποίο σχολιάζει, έχει κάνει διαλέξεις, έχει γράψει και για αυτόν ο κύριος Τάσιος για να δείξει την στενή σχέση που είχε ο μεγάλος αυτός μηχανικός με τα έργα των αρχαίων Ελλήνων Μηχανικών.

Και εδώ θα μπω στον πειρασμό, μια και νομίζω ότι ο κύριος Μουτζούρης αναφέρθηκε σε ομοιότητες μορφής του κυρίου Τάσιου με τον Δον Κιχώτη, εγώ γιατί πάλι βλέπω ομοιότητες με τον Λεονάρντο Ντα Βίντσι και ίσως όχι μόνο με την μορφή - θα μου επιτρέψετε. (Σχ. 20)

Λοιπόν, θα ήθελα να κλείσω με ένα γενικότερο σχόλιο, το οποίο κάπου αισθάνομαι ότι το οφείλω και προσωπικά στον κύριο Τάσιο. Και θα ήθελα να πω ότι αυτό που θεωρώ ότι είναι η μεγάλη συνεισφορά του κυρίου Τάσιου σε όλους εμάς είναι η δύναμη του παραδείγματος που μας δίνει μέσα από το έργο αλλά και την ζωή του συνολικά. (Σχ. 21)

Σχήμα 21

Έχει γράψει ο ίδιος για την δύναμη του παραδείγματος, επομένως σας αφήνω καλύτερα στα δικά του τα λόγια. Να πούμε ότι στις ημέρες τις σημερινές ίσως είναι ακόμα πιο αναγκαία μία τέτοια δύναμη γύρω μας να μας βοηθήσει.

Και ίσως να σχολιάσω μόνο ότι οι συγχρωτισμός μας μαζί σας μας έχει ήδη διαποτίσει με την αύρα σας. Και θέλω να ελπίζω και να πιστεύω ότι ίσως καταφέραμε να γίνουμε και λίγο καλύτερα.

Και σας αφήνω μία πιο γελαστή φωτογραφία γιατί στις άλλες είστε λίγο σκυθρωπός. (Σχ. 22)

Ευχαριστώ.

Σχήμα 22

International Activities of Professor Th. P. Tassios

Giorgio Macchi

Emeritus Professor of Structural Engineering,
University of PAVIA, Italy
National Member of the Academy of Sciences

According to the imagination and the verses of the famous Italian Poet Dante Alighieri (*"The Divine Comedy", 26th Chant, v.119*), 3000 years ago a courageous Greek King, Ulysses, having already seen and experienced all places and all the inhabitants existing around the Mediterranean Sea, undertook his last travel on a small boat. He crossed the Sea from East to West, and reached the Pillars of Hercules, the end of the known world, the threshold that no man was allowed to pass.

According to the verses of the Poet, Ulysses did encourage the companions to proceed beyond the unknown sea, where they had to loose their life, with these words:

In Italian:

"O Frati,

*Fatti non Foste a viver come bruti,
ma per seguir Virtute e Conoscenza"*

In English

" Brothers,

*You were not made to live like the brutes,
But stay on course behind Virtue and Knowledge".*

The “foolish flight” towards the unknown was undertaken. An immense cyclone came in, and the boat sank with his courageous crew.

3000 years later, a tall and bearded Greek scholar left Athens and, moved by a strong internal need for Knowledge, visited hundreds of countries in Europe and finally reached he too the Pillars of Hercules: he was Theo Tassios.

The scholar did not like navigation, and the emulator of Ulysses crossed with an airplane the prohibited strait and reached the British Islands, America and even China, where was received as a High Priest in Tongji.

Active in so many fields of the intellectual activities, Theo Tassios made well known the National Technical University of Athens within the international scientific society, particularly within the groups dealing with civil engineering. Member, animator, chairman of several working groups, his goal was always to reach the best of the technical achievements through the highest level of scientific knowledge and the most intelligent intellectual means, always proud of the achievements reached by humanity and happy of contributing to its progress.

In all the countries of the Western World he highly represented the ancient Greek roots of our civilization. In the Eastern World he proved that western knowledge could compete with the Eastern one, even in science and philosophy. After the Second World War he jointed enthusiastically the movement aiming to create a fraternity and common intellectual efforts of the entire humanity, at least of Europe.

Expert of soil mechanics and of testing materials, he jointed the RILEM and contributed to do it an efficient means for international diffusion of the related techniques;

he became its President.

Expert of reinforced concrete and of the recent technique of pressurised concrete, he devoted decades of his personal work and of his excellent co-workers to a scientifically based analysis and modelling of the complex behaviour of the various associations of concrete and steel. He jointed the CEB (Comité Européen du Béton) and FIP (Fédération Internationale de la Précontrainte) and became President of both Associations giving the highest contribution to the perfection of the Codes of Practice.

His presidency of CEB will be remembered for the success of a great effort to transform the previous European Recommendations and Models for Concrete Structures into a complete Model Code intended to be the basis for the Eurocodes. The Model Code 1990 is still the best existing guide to understand and modelling the behaviour of reinforced and prestressed concrete. Theo Tassios is his veritable Author: President Franco Levi, after decades of common work, clearly stated it in his “laudatio” , calling Tassios to be Member of the Academy of Science in Torino.

Since the years 80ies Tassios had already been called together with Levi to organize the extremely difficult set of the Eurocodes; his rational approach has been highly appreciated within the efforts aiming to avoid Codes based on a set of empirical rules , and provide models based on mechanics.

Further studies, among which those on masonry and its strengthening, on durability, on seismic evaluation, led Theo Tassios to conceive and produce further contributions highly appreciated even in the fascinating field of heritage conservation, where is too a Master.

Let us leave such progresses for the next honorary event!

Απόκριση του θ.Π. Τάσιου

1. Ωραία πράγματα ακούσαμε...
Ακόμη και σε μένα αρέσανε (έτσι επιλεγμένα και στρογγυλεμένα που ήσαντε) – σε μένα που ξέρω ποιά είναι η «αληθινή» αλήθεια για τον Τάσιο. Τά 'χει πει κι ο Ισοκράτης...
Αλλά μ' αρέσανε επειδή (συγγνώμην που θα το ξαναπώ) όλες αυτές οι ευχάριστες υπερβολές, αφού θα λεχθούν που θα λεχθούν όταν θα'σαι ξαπλωμένος και κρύος, γιατί να μην τις ακούσεις όρθιος και ζεστός!
2. Βέβαια, αν οι Οργανωτές είχαν καλέσει άλλους Ομιλητές, περισσότερο κριτικούς ή και εχθρικούς απέναντίμου (και ευτυχώς για μένα, και οι διαφωνούντες είναι πολλοί), άλλη θα ήταν η εντύπωση σήμερα. Συμπέρασμα: Στους σημερινούς Ομιλητές, χάριτας γνωρίζω μυσίας – και θα τις εκφράσω σε λίγο.
3. Πριν όμως απ' αυτό, σκέφτομαι τώρα ότι ετούτη η πανήγυρις, εάν ερμηνευθεί σωστά, μπορεί να παραγάγει ένα όφελος θεσμικό. Θέλω δηλαδή νά'πώ ότι πίσω απο όλα τούτα τα περι ενός Ατόμου πεπραγμένα, ευρίσκονται συλλογικά μορφώματα που διαμόρφωσαν το κάθε Άτομο. Σ' αυτούς ακριβώς τους θεσμούς πρέπει νομίζω να πάει ο έπαινος:
  - Ας αρχίσω με το ΕΙΕ που μας φιλοξενεί ευγενώς – τί καλά που θά'ταν άν ο Λαός μας εγνώριζε καλύτερα το τεράστιο εθνικό έργο που επιτελεί ετούτο το Ίδρυμα.
  - Θα συνεχίσω με τους πρώτους Δασκάλους-μου: Την κυρία Λίνα, την κυρία Μαρία στο Δημοτικό, και τον

Σύρκο και τον Μπεναρδή στο Γυμνάσιο.

- Και θά 'ρθω στο θεμελιωδέστερο μόνρφωμα (και τόσο υποτιμημένο σήμερα) που είναι η Οικογένεια. Κι εγώ νοιώθω ευγνωμοσύνη βαθύτατη και αγαπητική για την δική μου. Έμπνευση και στήριγμα- Ρέα Ιωαννίδου.
- Και φθάνω έτσι γρήγορα στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο - τί συγκίνηση για τα μάρμαρα (τα νόν ταλαιπωρημένα) της Πατησίων. Πρίν απο 60 χρόνια μπήκα στο Πολυτεχνείο: Ήταν χειμώνας, φορούσα πέδιλα, ζούσα σε παράγκα με τοίγκια στη στέγη - κι αγάπησα την αγκαλιά του Πολυτεχνείου. Όλα όσα ακούσθηκαν σήμερα, αφορούν ενπoλλοίς το Πολυτεχνείο:
  - Τους Δασκάλους-μου στο ΕΜΠ - και θ' αναφέρω γι'άλλη μια φορά τον σημαντικότερο όλων, τον Λεωνίδα Μπιτοάκον.
  - Τους Συνεργάτες-μου στο Πολυτεχνείο: Αφάνταστη ποιότητα (σε καιρούς δύσκολους) - και μεγάλες καρδιές. Άς είναι καλά τα παιδιά (τί «παιδιά» δηλαδή: πενηντάρηδες, εξηντάρηδες είναι...)
  - Στις γενεές φοιτητών, 50 χρόνια μέχρι σήμερα: Αυτώνών που με την μαθησιακή-τους προσπάθεια και με την κριτική-τους στάση, διαμόρφωσαν το δασκαλίκι μου. Περιλαμβανομένης και της εμμονής-μου να αντιστέκομαι στις (αναπόφευκτες στον τόπο μας) βαρβαρικές μειονότητες, όταν προσπαθούσαν να με πετάξουν έξω απ' το Γραφείο μου τα θρασίμια - «κατάληψη» σου λέει - πολιτικός κονφουζιονισμός απέραντος δηλαδή. Είμαι ευγνώμων όμως προς τους 15.000 φοιτητές μου καταπώς ο Μάρκος Αυρήλιος έλεγε ότι «αξιζεις, όσο αξίζουσ εκείνα για τα οποία φρόντισες».
- Συνεχίζοντας την απαρίθμηση των όσων θεσμών

διαμόρφωσαν το Άτομο (προς τους οποίους επομένως πηγαίνει ο σημερινός έπαινος), αναφέρομαι αμέσως στον Τεχνικό Κόσμο της Χώρας, εντός του οποίου είχα την τύχη να εργασθώ και να μαθητεύσω. Δηλαδή σε Δασκάλους-Μηχανικούς (όπως λ.χ. ο Διονύσιος Κλαυδιανός στην Ελλάδα, αλλά και ο Franco Levi στην Ευρώπη) - και σε μια σειρά από ιδιοφυείς Συνεργάτες μέσα στη μαχόμενη Τεχνολογία της Χώρας - μερικοί είναι παρόντες και σήμερα.

Να το 'πώ κι αυτό; Εγώ δέν έπεσα στο Τεχνικό Πανεπιστήμιο με αλεξίπτωτο απ' τη Σορβόννη; Πώς νά 'χεις το θράσος να διδάξεις Τεχνολογία, άμα δέν έχεις μνηθεί για πολλά χρόνια στην άσκηση του τεχνικού ενεργήματος-ριζικώς ευρύτερου του επιστημονικού ενεργήματος. Τέλος πάντων.

- Κι έτσι έρχομαι στο άλλο μεγάλο συλλογικό μόρφωμα που συμβάλλει στη διαμόρφωση του Ατόμου-Μηχανικού, και στο οποίο επίσης πρέπει να δώσομε μερίδιο σημαντικό απ' τις προσρήσεις που ακούσθηκαν σήμερα: Και εννοώ το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας. Αυτό το ετερόκλητο σύνολο των 100.000 μαχόμενων Μηχανικών, αυτόν τον πολυπράγμονα και δυσδιοίκητον όντως Οργανισμό, με το μέγα πλήθος των ευκαιριών που μου 'έδωσε να ασχολούμαι με τα κοινά-απ' την Παιδεία μέχρι τις Τεχνικές Προδιαγραφές, κι απ' την Αντισεισμική πολιτική μέχρι την Αρχαία Τεχνολογία.
- Ποιός άλλος συλλογικός σχηματισμός διαμόρφωσε τον ομιλούντα, όπως κι όλους μας - σχηματισμός που πρέπει να δεχθεί μέγα μερίδιο των αγαθών λόγων των σημερινών Ομιλητών; Μα, η ελληνική Κοινωνία στο σύνολό της. Απ' τα μικρά, αλλά σημαδιακά, κοινωνικά σύνολα των επαρχιακών πόλεων όπου μεγάλωσα,

μέχρι την ατάσθαλη αθηναϊκή κοινωνία όπου ζω. Καμίνι που κατατρώγει – καμίνι που χαλυβδώνει. Ένα θρυμματισμένο σύνολο, με αντικειμενικώς εμφανέστατες πια αρνητικές επιδόσεις – το οποίο όμως είναι ο μόνος-μας υπαρκτός περίγυρος. Αυτός μας τρέφει, σ' αυτό το αλώνι αυτοσυνειδητοποιούμεθα, δημιουργούμε, αγαπάμε, χάνομε, κερδίζομε: Η υποστασιακή ηδονή να καθρεφτίζεσαι στα μάτια του Άλλου...

Εγώ, στις φίλες και τους φίλους μου (στους συμπολίτες-μου ευρύτερα), το χρέος-μου δέν το έχω ξεπληρώσει ακόμη..

4. Λοιπόν; Λοιπόν, οι επαινετικοί λόγοι των σημερινών Ομιλητών, σ' αυτά τα έξη συλλογικά μορφώματα απευθύνονταν ουσιαστικώς. Και, ακριβώς, με ευχαριστίες προς αυτούς τους Ομιλητές (στο περίσσευμα γενναιοδωρίας της καρδιάς-τους) θέλω να τελειώσω.

Αλλά πρώτα πρώτα εσάς, Κυρίες και Κύριοι: Χάσατε το μεροκάματό-σας πρωί-πρωί, και με την παρουσία-σας και την υπομονή-σας μας τιμήσατε.

Ευχαριστούμε.

- α) Την ΔΕ/ΤΕΕ που σε καιρούς κρίσεως ενέκρινε τις προτάσεις του Προέδρου γι' αυτήν την εκδήλωση. Ένας Πρόεδρος με τον οποίον έχω κάμποσους δεσμούς: Τον γνώριζα ως παιδί μέσω του πατέρα-του, όταν τον καιρό της 7-ετίας υπερασπιζόμασταν φοιτητές στα δικαστήρια. Ύστερα ως Πρόεδρος του ΤΕΕ, όπου κι αν μου ζήτησε να συμβάλω, κι ό,τι πρότεινα να κάνομε στο ΤΕΕ, συναντούσα πάντοτε έναν λιγομίλητον αποδοτικό άνθρωπο – που χαμογελούσε κιόλας.

Γιάννη σ' ευχαριστώ – και συγγνώμην για τον κατ' εξαίρεση ενικό.

β) Τον Πρύτανή-μου και παλαιόν φοιτητή κ. Μουτζούρη, ο οποίος απ' την πρώτη-πρώτη στιγμή στήριξε την πρωτοβουλία του ΤΕΕ, κι έγραψε κι ένα πολύ γενναϊόδωρο εισαγωγικό Σημείωμα στον τόμο που εκδόθηκε μ' αυτήν την ευκαιρία..

Κώστα, σ' ευχαριστώ (πάλι συγγνώμην γι' αυτόν τον κατ' εξαίρεση ενικό).

γ) Την Καθηγήτρια κα Βιντζηλαίου. Σάν εχθές θυμάμαι τη Διπλωματική-της εργασία, το Διδακτορικό της, την αδιάπτωτη συνεργασία στη συμβολή-μας στους διεθνείς και τους Ελληνικούς Κανονισμούς, το ακούραστο ερευνητικό-της πάθος.

Έλλη, σ' ευχαριστώ εκ μέσης καρδίας – και μαζί τα Μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής, τον Γιάννη, τον Σπύρο, την Ναταλία, την Κατερίνα.

δ) Τον κ. Βέτταν, τον «ξανθό πρίγκηπα» (όπως τον λέγαμε τότε, προ τριακονταετίας είν' αλήθεια), τον ευχαριστώ για όσα ευμνημόνως βρήκε και παρέθεσε – αλλά κυρίως διότι είναι ο παλαιότερος εν Τεχνολογία μαθητής- μου, απ' τον οποίον έμαθα πολλά (και μαθαίνω ακόμα).

Πάνο-μου, ευχαριστώ.

ε) Τον χαλκέντερον «γλωσσοπόλον» κ. Μπαμπινιώτη ευχαριστώ – όχι μόνον για την επείκειά-του για τα γλωσσικά παραστρατήματά μου: Αλλά για το μείζον έργο Καλλιέργειας που προσφέρει στη Χώρα, με την Φιλεκπαιδευτική, με το ίδρυμα Ελληνικού Πολιτισμού, με το Ωνάσειο –ακόμα και με την πρόσφατη άχαρη στράτευσή-του για την εκπαιδευτική πολιτική.

Ευχαριστώ πολύ Γιώργο.

στ) Τον αγαπητό Καθηγητή κ. Βουδούρη, θα τον ευχαριστήσω για την ευγενική αναφορά-του στα φιλοσοφικά-μου πρωτόλεια – αλλά και για το ακούραστο

έργο που μας προσφέρει στην Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρία και στην Διεθνή Εταιρία Ελληνικής Φιλοσοφίας.

Πρόεδρε, ευχαριστώ.

- ζ) Την Καθηγήτρια κα Παλυβού (και, μ' αυτήν την ευκαιρία, όλα τα γεραρά στελέχη της ΕΜΑΕΤ) ευχαριστώ για την αρχιτεκτονημένη παρουσία αυτού του, επιούσιου πλέον για μένα, παρέργου για την Αρχαία Τεχνολογία.

Συναγωνίστρια Καλλιρόη, σ' ευχαριστώ.

- η) Τον φίλον Καθηγητή και Συναθλητή στα Διεθνή επιστημονικά και κανονιστικά θέματα κ. G. Macchi, τον ευχαριστώ που αναπόλησε την μακρά (απ' ό,τι φαίνεται) θητεία-μου στην άλλη μεγάλη Μάννα, την Ευρώπη - εγώ, και σε καιρούς μανιακού αντιευρωπαϊσμού στην Ελλάδα, εδήλωνα *urbi et orbi* φεβτεραλιστής.

Carissimo Giorgio, grazie per le gen tilissime parole; grazie per essere venuto oggi da noi; devi sapere che io nutro sempre ricordi vivacissimi della nostra lunga amicizia.

Ιδού, Κυρίες και Κύριοι, το τέλος της Ημερίδας. Η γενναιοδωρία του ΤΕΕ, οι φροντίδες της Οργανωτικής Επιτροπής και η άοκνη προσπάθεια της κας Καζάζη, έχουν παραγάγει κι έναν τόμο με τις πρόσφατες δημοσιεύσεις-μου, τον οποίον θα παραλάβετε.

Κι ευχαριστούμε την κα Γραμματικοπούλου και την κα Κοντογιάννη του ΕΙΕ, καθώς και όλους τους Τεχνικούς της αίθουσας.

Χαίρετε.

